Jaarstukken | 2023

GGD Drenthe | maart 2024
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen
T. (0592) 306 300
E. info@ggddrenthe.nl
I. www.ggddrenthe.nl

GGD Drenthe

Inhoud

Inhoud		**2**
Inleiding		**3**
1	**Jaarverslag 2023**	**4**
1.1	**Programma's**	**4**
1.1.1	*Programma Beschermen*	*4*
1.1.2	*Programma Bevorderen*	*18*
1.1.3	*Programma Bewaken*	*21*
1.1.4	*Programma Jeugd*	*24*
1.1.5	*Programma Additioneel*	*28*
1.2	**Paragrafen**	**47**
1.2.1	***Paragraaf Bedrijfsvoering***	*47*
1.2.2	*Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing*	*54*
1.2.3	*Paragraaf Verbonden partijen*	*59*
1.2.4	*Paragraaf Financiering*	*60*
2	**Jaarrekening 2023**	**63**
2.1	**Balans per 31 december 2023**	**64**
2.2	**Overzicht van baten en lasten**	**65**
2.3	**Overzicht Incidentele Baten en Lasten**	**80**
2.4	**Rechtmatigheidsverantwoording**	**81**
Bijlage 1	**Jaarverantwoording Veilig Thuis Drenthe**	**82**
Bijlage 2	**Nota Reserves en Voorzieningen 2024 - 2027**	**83**
Bijlage 3	**SiSa verantwoordingen**	**91**
Bijlage 4	**Verklarende woordenlijst**	**92**

Inleiding

In deze Jaarstukken 2023 informeren wij u over de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen binnen GGD Drenthe in dit jaar. Het jaar 2023 was voor GGD Drenthe een bijzonder jaar, in die zin dat voor het eerst sinds de COVID-19 pandemie de dienstverlening weer volledig 'normaal' is verlopen. Wel zijn er nog activiteiten ontplooid in het kader van de COVID-19 bestrijding, maar deze zijn nagenoeg volledig geïntegreerd binnen de reguliere dienstverlening.

We hebben ons volop kunnen richten op de doorontwikkeling van onze strategische speerpunten, namelijk versterking van de publieke gezondheid door in te zetten op gezondheid en veerkracht, het bevorderen van 'gezondheid in alle beleidsdomeinen', het informatie- en datagestuurd werken en het opgavegericht samenwerken met gemeenten en andere partners in het netwerk van zorg en veiligheid. In deze Jaarstukken 2023 wordt hier uitgebreid op ingegaan.

2023 was ook een bijzonder jaar vanwege het feit dat er sprake was van veel discontinuïteit bij het management van GGD Drenthe. De Directeur Publieke Gezondheid en twee van de drie Programmadirecteuren vertrokken om persoonlijke redenen of om hun carrière elders voort te zetten. Daarnaast viel een programmadirecteur uit door ziekte. In afwachting van de aanstelling van een nieuwe Directeur Publieke Gezondheid, begin 2024, worden de vrijgevallen posities eind 2023 op interimbasis ingevuld. Dit neemt niet weg dat de dienstverlening en doorontwikkeling van de organisatie in hoog tempo is doorgegaan. Wij zijn daarom veel dank verschuldigd aan alle medewerkers van GGD Drenthe voor al het vele werk dat zij het afgelopen jaar ten behoeve van de gezondheid en veiligheid van de Drentse burgers hebben verricht.

Namens het algemeen bestuur van GGD Drenthe

Raymond Wanders
Voorzitter

F. Strijthagen
Secretaris a.i.

1 Jaarverslag 2023

1.1 Programma's

1.1.1 Programma Beschermen

1. Infectieziektebestrijding

GGD Drenthe zet zich in voor het voorkómen, opsporen en bestrijden van infectieziekten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?
In 2023 hebben we 1.365 vragen, signalen en meldingen over en van infectieziekten afgehandeld. Deze vragen en meldingen kwamen van burgers, laboratoria, zorginstellingen en overige organisaties.

De vragen en meldingen kwamen het hele jaar door gelijkmatig binnen. Wat opviel is dat de meeste vragen en meldingen over schurft gingen (187). Dit is een stijging van 60% ten opzichte van vorig jaar. We zien van een aantal infectieziekten dat ze weer op het hetzelfde 'niveau' zitten, als voor de corona maatregelen. Zo zien we weer een stijging van het aantal kinkhoest meldingen. We blijven deze ontwikkeling monitoren.

Naast het afhandelen van binnengekomen meldingen hebben we infectiepreventiewerkzaamheden uitgevoerd, waarbij we instellingen voorlichting hebben gegeven over risico's en het bestrijden van infectieziekten. Dit gebeurde naar aanleiding van casuïstiek, maar ook zonder aanleiding is advies gegeven over maatregelen die genomen kunnen worden om risico's te beperken. Tijdens audits hebben we zorglocaties geadviseerd over hygiënemaatregelen en infectiepreventie.

Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP)
Op basis van het rapport Verweij Jonker 'Versterking van publieke gezondheid' en het evaluatierapport van de coronacrisis is de conclusie dat Nederland niet goed voorbereid was op een pandemie. VWS heeft de bevindingen vertaald in een beleidsagenda pandemische paraatheid en heeft daarnaast GGD GHOR de opdracht gegeven om een beleidsagenda VIP op te stellen. Het doel vanuit deze beleidsagenda is om te zorgen dat GGD'en voldoende geëquipeerd zijn om hun rol op het gebied van infectieziektebestrijding kwalitatief goed uit te voeren. Ook om daarmee goed voorbereid te zijn op een mogelijke lauwe en warme fase bij infectieziekte-uitbraken met (potentiële) landelijke impact. Focus is hierbij gelegd op een korte termijn investering voor de jaren 2023 en 2024, vooruitlopend op een structurele investering vanuit het ministerie van VWS vanaf 2025.

Als Formatie en professionalisering

- Vanuit de VIP-gelden is extra formatie voor team IZB aangetrokken. Dit betreft naast medische professionals (arts, verpleegkundige en deskundige infectiepreventie) ook een epidemioloog, beleidsadviseur, projectleider en een opleidingscoördinator.
- Een arts, twee verpleegkundigen en een deskundige infectiepreventie volgen een opleiding specifiek gericht op infectieziektebestrijding.
- Er wordt gewerkt aan verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering van de afdeling IZB, door onder andere te werken aan het opstellen van procesbeschrijvingen, nieuwe functie- en taakomschrijvingen en aan taakdifferentiatie.
- De bevoegdheid en bekwaamheid van (nieuwe) medewerkers wordt op niveau gebracht en gehouden door het formuleren van professionele paspoorten en het opstellen en uitvoeren van een jaarlijks opleidingsplan.

- Door meer in te zeten op monitoring en surveillance en het ontwikkelen van dashboards wordt vanuit data meer ingezet op gerichte preventie. Hierbij wordt ook bovenregionaal samengewerkt met andere GGD'en voor het verkrijgen van data.
- Er wordt gewerkt aan een opschalingsdraaiboek voor team IZB als onderdeel van een GGD breed integraal crisisplan en een plan voor opleiden, trainen en oefenen om goed voorbereid te zijn op toekomstige uitbraken van infectieziekten.

Jaarcijfers
In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Aangiften meldingsplichtige ziekten (art.26) m.u.v. COVID-19 en MPOX	121	90	164	114	46
Aantal oefeningen draaiboeken outbreaks	0	2	0	0	0
Totaal aantal meldingen infectieziekten	1.365	1.200	1.150	740	692
Aantal openbare gezondheidszorg-diagnostieken	4	30	2	7	2
Aantal besmettingen met hepatitis A per 10.000 inwoners	0,06	0,1	0,04	0,1	0,0
Aantal georganiseerde groepsvoorlichtingen gericht op infectiepreventie	22	20	23	21	25

1.1 IZB+ - de opgeschaalde infectieziektebestrijding gericht op COVID-19

Het organisatieonderdeel IZB+ richt zich op de bestrijding van het coronavirus. Dit gebeurt in nauwe verbinding met het team infectieziektebestrijding. IZB+ bestaat uit meerdere deelprocessen, die nauw met elkaar verbonden zijn, te weten vaccineren, het callcenter, bron- en contactonderzoek en testen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?
In 2023 hebben we 107.912 cliënten gevaccineerd. Hiervan zijn 11.939 gezet in de periode 1 januari tot en met 30 juni, 4.500 in de periode 1 juli tot en met 1 oktober en 91.443 in de najaarsronde die plaatsvond in de periode 2 oktober tot 29 december.

Processen die in het oude IZB+ zaten hebben we (deels) geïntegreerd in de staande organisatie, dit zijn de ICT hardware ondersteuning, servicedesk en functioneel applicatiebeheer, communicatie en service en beheer. Dit jaar hebben we afscheid genomen van de gehuurde vaste covid vaccinatie locaties.

Het beleggen van ondersteunende taken die voorheen bij IZB+ lagen en die een plek moesten krijgen in de staande organisatie was een intensief proces. Dit omdat afdelingen intern al een forse workload hadden. Niet alle processen zijn 100% geïntegreerd, met name het beleggen van de logistieke processen vraagt aanvullend aandacht in 2024.

In 2023 hebben we het aantal locaties waar we kunnen vaccineren uitgebreid van 4 naar 8 om het Corona vaccin dichter bij de inwoner te kunnen aanbieden. Deze locaties werden op dagbasis gehuurd wat zorgde voor veel op- en afbouwmomenten. Het resultaat was een positieve reactie vanuit onze inwoners en zeer goed resultaat bij de opkomst in de najaarsronde. De verwachting was dat er ca 75.000 inwoners een vaccin zouden halen, we hebben 91.443 cliënten kunnen voorzien van een vaccin.
De inzet van mobiele teams in de najaarsronde is door een verschuiving in de inzet van huisarts naar GGD groter dan voorheen geweest. Hierdoor waren er van oktober tot en met december continue 4 á 5 mobiele

teams per dag op pad om niet mobiele thuiswonenden en bewoners van zorginstellingen zonder medische dienst te voorzien in hun coronavaccinatie.

De beweging dat het vaccineren voor corona deel is of wordt van de staande organisatie zorgt er voor dat het steeds meer een geolied proces is dat niet meer pandemisch is ingericht, maar toekomstbestendig geborgd wordt.

2. Seksuele gezondheid

De GGD zet zich in voor een seksueel gezond Drenthe. Dit doen we in samenwerking met Sense Noord-Nederland. We focussen ons op primaire preventie zodat onze inwoners van Drenthe in staat zijn om plezierige, veilige en gelijkwaardige seksuele belevingen aan kunnen gaan.
Het doel is dat inwoners van Drenthe dusdanig goed geïnformeerd zijn – en de vrijheid hebben - om keuzes te maken over hun seksuele gezondheid en de keuzes van anderen te respecteren, op het gebied van prettige, vrijwillige en veilige seks beschermd tegen soa, hiv, seksueel geweld en ongewenste zwangerschap. Daarnaast hebben zij toegang tot passende en kwalitatief goede gezondheidsvoorzieningen, ondersteuning en bescherming bij hulpvragen en problemen rondom seksualiteit en seksuele gezondheid inclusief soa en hiv.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Preventie
Er zijn circa 40 voorlichtingen gegeven op basisscholen en voortgezet onderwijs, en aan mbo-studenten van het Drenthe College, de Internationale Schakelklassen, het AZC, co-assistenten (geneeskunde) en doktersassistenten.

- Er zijn 8 trainingen verzorgd door onze Trainers Vlaggensysteem. Deze trainingen worden gevolgd door verschillende professionals, zoals onze eigen collega's van de Jeugdgezondheidszorg en aan externe professionals uit de Drentse jeugdgezondheidszorg.
- Deelname aan het Regenboogfestival in Emmen met een speciale GGD Bus, waarin zowel voorlichting als gratis SOA-testen en vaccinatie aangeboden werden.
- Deelname aan de Regenboogweek van het Drenthe college Assen.

Inhaalcampagne
De monkeypoxvaccinatie is aangeboden aan de doelgroep Mannen die seks hebben met Mannen.

Samenwerking
We werken nauw samen met de Jeugdgezondheidszorg. Doel hiervan is om seksuele vorming op jonge leeftijd aan te bieden bij de jongste groep Drenten en positieve seksuele gezondheid structureel in te bedden in de publieke gezondheid. We hebben deelgenomen aan:

- Gezonde School -> Week van de Liefde en Week van de Lentekriebels.
- Kansrijke Start -> Symposium Paplepel Pleidooi (200 zorgprofessionals)

Data gedreven werken
Er is een soa-vindpercentage van 27%. Een ander onderdeel van deze soa- en hiv-opsporing is partnerwaarschuwing en bron- en contactonderzoek.

E-health coördinator van 3 Noord
We werken aan innovaties. Eén verpleegkundige is dit jaar benoemd om de e-health verder vorm te gaan geven.

Klanttevredenheid
Het Klanttevredenheidsonderzoek (KTO) afgenomen tijdens het reguliere spreekuur met een 8.7. De klantbejegening scoorde een 9,3. Er zijn in 2023 geen klachten ontvangen.

Jaarcijfers
In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Seksuele gezondheid					
Activiteiten/campagnes onder jongeren	32	12	52	13	2
Activiteiten onder migranten	30	30	32	12	24
Activiteiten onder LHBT	45	45	15	25	0
Activiteiten t.b.v. sekswerkers	45	45	45	45	10
Bijscholing aan professionals	15	8	15	1	2
SENSE					
Aantal Soa consulten	1.136	850	876	279	314
Vindpercentage Soa	27%	17%	29%	84%	9%
Aantal gevonden Soa	305	145	258	235	29
Aantal consulten (Sense)	188	75	137	5	4
Aantal Hepatitis B vaccinaties voor risicogroepen	78	120	130	14	27

3. Crises, rampen en incidenten

De GGD geeft in Drenthe invulling aan de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en is verantwoordelijk voor publieke gezondheidszorg tijdens rampen en crises.

GHOR
De Directeur Publieke Gezondheid (DPG) geeft leiding aan de GGD en aan de GHOR. Dit is een wettelijke verankerde taak. De GHOR werkt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD). De DPG legt rechtstreeks verantwoording af aan het bestuur van de VRD over de GHOR-taken. De activiteiten van de GHOR in 2022 worden verantwoord in het jaardocument van de VRD.

Crisisorganisatie
Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan.

PSHi
Bij ingrijpende gebeurtenissen die een grote impact hebben op de omgeving en waarbij er een kans op maatschappelijke onrust kan ontstaan, kan de burgermeester besluiten om de psychosociale hulpverlening op te schalen middels een inzet van het PSHi protocol. In zulke gevallen is het belangrijk dat hulpverlening, justitie en de gemeente goed met elkaar samenwerken om de impact van de gebeurtenissen zo klein mogelijk te houden. De procesleiders van de PSHi nemen de coördinatie van de hulpverlening op zich.

Er zijn 6 procesleiders en 4 ondersteuners actief voor het PSHi. Het team is dag en nacht bereikbaar en werkt met een piketrooster. Zij komen maandelijks bij elkaar.

Verder is in 2023 het volgende gerealiseerd;

- PSHi is in 2023 onderdeel geworden van het programma Samen Veilig.
- Er is 2x inzet geweest bij een incident in Drenthe, deze zijn volgens protocol en naar tevredenheid afgerond.
- Het team heeft een online loggerstraining gevolgd via MOTO.
- In juli is een nieuwe adviseur gestart in het team, deze gaat het beleid evalueren.
- Meer verbinding tussen crisisbeheersing en de PSHi met als doel beter samenwerken in de nafase van een incident.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Incidenten met dreigende maatschappelijke onrust die door de GGD in opgeschaalde vorm (niet regulier, m.b.v. psh-/crisiscoördinator) zijn ondersteund	2	pm*	2	3	4

* doorgaans wordt het aantal inzetten niet begroot omdat het niet te voorspellen is hoeveel incidenten gaan plaatsvinden waarbij coördinatie nodig is.

4. Technische Hygiënezorg

Technische Hygiënezorg (THZ) houdt toezicht op de kinderopvang door inspecties en voorlichting. Op deze wijze wordt de veiligheid, hygiëne en gezondheid bevorderd. Daarnaast worden tatoeage- en piercingshops geïnspecteerd.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Jaarlijks dienen alle geregistreerde kindcentra (kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus) te worden geïnspecteerd: de 100% norm van de jaarlijkse inspectie.

Daarnaast moeten 50% van alle geregistreerde gastouders worden bezocht.

In 2023 zijn alle geregistreerde locaties voor kinderopvang voor de jaarlijkse inspectie bezocht, en zijn circa 40% van de gastouders bezocht.

- Alle onvoorziene inspecties zijn binnen de gestelde termijnen uitgevoerd. Het gaat hierbij om onderzoeken voor en na registratie, incidenteel onderzoek, nader onderzoek en herstelaanbod.
- 50% van de geregistreerde gastouders krijgen een jaarlijks onderzoek, dit is niet gehaald. Circa 40% van de geregistreerde gastouders zijn in 2023 bezocht.
- Aan de hand van de gegeven adviezen in de rapporten kunnen gemeenten een goede afweging maken in hun handhavingsbeleid.
- Alle aanvragen voor inspecties van tatoeage- en piercingshops zijn in behandeling genomen. De locaties zijn bezocht. Alle locaties die voldeden aan de getoetste wettelijke eisen hebben een (nieuwe) vergunning gekregen. Hiermee is bijgedragen aan beperking van volksgezondheidrisico's binnen tatoeage- en piercingshops.

Wisselingen in het team, ziekte en het inwerken en scholen van nieuwe medewerkers heeft een onvoorziene aanslag gehad op de uitvoeringscapaciteit. De gemeenten zijn per brief geïnformeerd. Vervolgens is er een toelichting gegeven op het regio overleg Kinderopvang waarin de beleidsambtenaren Kinderopvang participeren. Daarnaast is dit ook besproken in het dagelijks bestuur. Er is toegelicht dat we

hebben gestuurd op risicoprofiel. In overleg met gemeenten is er voorrang gegeven aan de reguliere opvang boven de gastouderopvang en is ervoor gekozen om in het vierde kwartaal van 2023 verkorte inspecties uit te voeren bij kindcentra met een geel en groen risicoprofiel. Op die manier is in 2023 wel voldaan aan de landelijke norm van 100% bezoeken van alle geregistreerde kindcentra. Dit zijn korte bezoeken waarbij gekeken is naar een minimaal aantal wettelijke voorwaarden.

Van de geregistreerde gastouders zijn uiteindelijk 25% bezocht in plaats van 50%. Hierbij zijn bij alle gemeenten ongeveer hetzelfde percentage gastouders bezocht.

Jaarcijfers
In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Reguliere inspecties					
Aantal inspecties KDV/BSO/GOB	625	657	628	540	313
Gastouders (steekproef 5%)	139	240	154	46	54
Gastouders nieuw				120	162
Totaal regulier	**764**	**897**	**782**	**706**	**529**
Onvoorzien inspecties					
KDV, BSO/GOB nieuw (OVR + ONR)	87	140	72	64	69
KDV/BSO/GOB/VGO nader onderzoek + herstelaanbod	171	200	175	129	92
KDV, BSO/GOB/VGO inspectie incidenteel	102	120	76	87	82
Ophoging steekproef gastouders	248	250	226	91	10
Totaal onvoorzien	**608**	**710**	**549**	**371**	**253**
Aantal inspecties Tattoo & piercing	39	50	51	54	40
Totaal	**1.411**	**1.657**	**1.382**	**1.131**	**822**

KDV = kinderdagverblijf/ BSO = buitenschoolse opvang/ GOB = gastouderbureau/ OVR = Onderzoek Voor Registratie / ONR = Onderzoek Na Registratie / VGO = voorziening gastouderopvang

5. Milieu en Gezondheid

De GGD biedt voorlichting en advies over het effect van het binnen- en buitenmilieu op de gezondheid. We adviseren over het effect van schadelijke stoffen op de gezondheid bij milieu-incidenten. De GGD adviseert daarnaast over de manier waarop de leefomgeving kan bijdragen aan gezondheid.

Milieu en Gezondheid

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gemeenten zijn geadviseerd over gezondheidsaspecten met betrekking tot milieufactoren in omgevingsvisie, –plannen en vergunningaanvragen. Ook gezondheidsaspecten bij de energietransitie en bij klimaatadaptatie zijn meegenomen in deze visies, plannen en aanvragen.
- Onze advisering is integraal en in afstemming met andere GGD-teams, waaronder met Gezondheidsbevordering en Infectieziektebestrijding.
- Gemeenten zijn adequaat geadviseerd over gezondheidsaspecten volgens het principe van Health-for-all-Policies (gezondheid in alle domeinen). Denk bijvoorbeeld aan energietransitie (zoals bij windturbines, nul-op-de-meter (NOM) woningen en andere ontwikkelingen en technologieën).
- Burgers, gemeenten en provincie zijn met gebruikmaking van verschillende kanalen geïnformeerd over gezondheidsaspecten in relatie tot een mogelijke blootstelling aan milieu-determinanten en de gevolgen daarvan op de gezondheid.

- Uitbreiding van de GAGS-poule Noord-Nederland. Op Noord-Nederlands niveau zijn nieuwe GAGS medewerkers opgeleid.

Gezondheidsaspecten in opgaven van gemeenten
Voor het opstellen van adviezen en handelingsperspectieven zijn nieuwe ontwikkelingen op de voet gevolgd en hebben wij gezorgd dat onze kennis en expertise up-to-date is. We zijn ingebed in landelijke groepen met andere Nederlandse GGD'en en het RIVM waardoor we ook ervaringen en ontwikkelingen landelijk en bij andere regio's in Nederland hebben meegenomen. Denk hierbij aan onderwerpen zoals PFAS, gewasbeschermingsmiddelen, klimaat en gezondheid rondom industrie. We lichten er twee onderwerpen uit:

- Energietransitie**:** De energieregio Drenthe geeft invulling aan de afspraken over de energietransitie en doelstellingen uit het Klimaatakkoord in de regionaal energiestrategie (RES) Drenthe. De Omgevingswet kan hierbij als instrument dienen. Als gevolg van de energietransitie en de doelstellingen die het kabinet wil realiseren verwachten we dat veel huizen over zullen gaan van gas op een of andere vorm van duurzame energie. De GGD adviseert de woningbouwcorporaties over de wijze waarop het binnenmilieu bij NOM woningen gezond gehouden kan worden. Daarnaast zijn gemeenten geadviseerd bij vragen over gezondheidsaspecten van windturbines, NOM woningen en andere ontwikkelingen en technologieën.
- Klimaatadaptatie: Veel gemeenten hebben gewerkt aan klimaatadaptatiestrategieën. De GGD is ook betrokken geweest als adviseur en kan adviseren bij verdere concretisering van deze strategieën. Ook nemen we het onderwerp mee in onze advisering ten aanzien van de instrumenten van de Omgevingswet.

Datagericht adviseren
Datagericht adviseren is één van de focuspunten van GGD-Drenthe passend bij de strategische koers. Ook met betrekking tot de gezonde leefomgeving hebben we gewerkt binnen het kader van data-duiden-doen. Hiervoor zijn bestaande (landelijke) databronnen aangeboord, ontsloten en geduid. In de toekomst zal in GGD-gezondheidsmonitors meer ruimte komen voor vragen ten aanzien van de leefomgeving. Ook hierbij zullen we de data duiden en de resultaten toepassen in onze adviseren.

Behandelen van meldingen en klachten
De GGD behandelt vragen, klachten en meldingen op het gebied van binnen- en buitenmilieu in relatie tot gezondheid. Naast burgers benaderen ook gemeenten en provincie ons met vragen. We hebben een inschatting gemaakt van mogelijke blootstelling aan milieu-determinanten en de gevolgen daarvan op de gezondheid. Soms is de GGD ook ingeschakeld voor nazorg na inzet van de Gezondheidskundig adviseur Gevaarlijke stoffen (GAGS).

Gezondheidskundig Adviseurs Gevaarlijke Stoffen
De GAGS wordt bij crises en rampen als gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen ingezet. Daarnaast neemt de GAGS in de voorbereidende fase deel aan oefeningen, informeert hij ketenpartners over zijn rol waarbij de meerwaarde van de GAGS bij crises en rampen wordt benadrukt. Om 24/7 bereikbaarheid en beschikbaarheid in Noord-Nederland te kunnen garanderen zijn en worden nieuwe GAGS functionarissen opgeleid.

Omgevingswet/gezonde leefomgeving
In 2023 hebben wij ook voorgesorteerd op de intrede van de omgevingswet in 2024 en welke extra aandacht deze ontwikkeling van ons gaat vragen.

- Visies en plannen en programma's: Veel Drentse gemeenten zijn met hun lokale omgevingsvisie en -plannen bezig. Bij het opstellen van deze instrumenten kan de GGD als deskundige partner ondersteunen en adviseren over de inbedding van gezondheidsaspecten in de fysieke leefomgeving.
- Vooroverleg en vergunningverlening: Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden vergunningen kunnen aanvragen en kunnen kijken welke regels en beleid van toepassing zijn, is nu actief. Alle adviesvragen gericht aan de GGD zullen we integraal binnen de gestelde termijn in het DSO behandelen. We zijn actief met het inregelen van een zaaksysteem dat aansluit op de samenwerkingsfunctionaliteit van het DSO. Totdat het zaaksysteem functioneert sluiten we aan via het e-loket. Ook zijn we aangesloten bij de omgevingstafels van verschillende gemeenten.
- Uitbreiding formatie: We hebben de afgelopen jaren een toename gezien van het aantal adviesvragen aan de GGD met betrekking tot gezondheid in de fysieke leefomgeving. We verwachten een verdere toename in de komende jaren. We kunnen onze formatie uitbreiden om aan de toenemende vraag te blijven voldoen en zullen hiervoor begin 2024 nieuwe collega's werven die als adviseurs Gezonde Leefomgeving aan de slag gaan. In deze functie zit integraliteit verweven. Het gaat om adviseurs die vanuit de brede blik op positieve gezondheid, zowel vanuit gezondheidsbescherming als gezondheidsbevordering zullen adviseren over de fysieke en sociale leefomgeving.

Jaarcijfers
In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Aantal meldingen/klachten	124	170	96	111	166
• Binnenmilieu	70	65	63	36	55
Aantal beleidsadviezen	42	50	66	34	32
Aantal GAGS inzetten in Drenthe	34	30	28	43	30
Aantal gemeenten waarin M&G actief is i.h.k.v. de Omgevingswet	12	12	12	12	12

6. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg - vangnet en advies

Met de vangnet- en adviesfunctie van de GGD beperken we gezondheidsrisico's voor mensen die in een ongezonde situatie leven en anderen daarbij soms overlast bezorgen. Dit kan zijn door vervuiling, hoarding, problemen met aantallen huisdieren of ongedierte.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- We adviseerden en ondersteunden hulpverleners in situaties waarbij hun cliënten kampen met problemen op het gebied van woonhygiëne, hoarding en ongedierte.
- Met betrokken cliënten en hun hulpverleners maakten we plannen voor de aanpak van woningvervuiling en hoarding, motiveerden cliënten daarin stappen te zetten en coördineerden de uitvoering van (grote) opruim- en schoonmaakacties.

- We adviseerden gemeenten, hulpverleners en huishoudelijke hulpen over (aanvullend) in te zetten hulpverlening of huishoudelijke ondersteuning om terugval te voorkomen en zelfredzaamheid te vergroten.
- Dit heeft bijgedragen aan het verbeteren van de kwaliteit van leven van cliënten, beperking van risico's voor de volksgezondheid en het terugdringen van overlast in de directe woonomgeving.

Vangnet- en adviesfunctie

De uitvoering van de vangnet- en adviesfunctie is verweven met de additionele OGGZ-taken van de GGD. De sociaal verpleegkundigen OGGZ krijgen verzoeken van hulpverleners om te ondersteunen bij de aanpak van woningvervuiling, hoarding, en problemen als gevolg van huisdieren of ongedierte. De betrokken cliënt staat, anders dan bij de additionele taak OGGZ-bemoeizorg, open voor hulp en ondersteuning. Al is het vaak nog aarzelend. De sociaal verpleegkundige OGGZ voegt specifieke expertise en kennis toe in de aanpak van deze problemen. De inzet is over het algemeen kortdurend en in samenwerking met de reeds betrokken hulpverlener. Soms is de inzet langer omdat er meer tijd en gesprek nodig is, soms met een kop koffie in het buurthuis, voordat mensen hun schaamte overwinnen en stappen durven te zetten. Voorbeelden zijn verzoeken om ondersteuning van GGZ of het ziekenhuis omdat een inwoner is opgenomen en de woning ernstig vervuild blijkt te zijn. In overleg met de cliënt, ziekenhuis of kliniek wordt een woningsanering voorbereid en met een professioneel schoonmaakbedrijf uitgevoerd om zo herstel thuis mogelijk te maken. Of een vraag van een sociaal team medewerker of een woonconsulent om samen een huisbezoek te brengen om de onhygiënische woonsituatie en ongedierte te inspecteren en advies uit te brengen over het aanpakken daarvan.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Inzet sociaal verpleegkundige in vangnet en advies	77	50	100	57	42

De inzet vanuit de vangnet en adviesfunctie is ten opzichte van piekjaar 2022 afgenomen maar altijd nog fors meer dan de jaren daarvoor. We kregen vaker vragen van WMO-consulenten waarin organisaties voor huishoudelijke hulp hebben aangeven nog niet te kunnen starten in verband met een enigszins vervuild huishouden. Regelmatig blijkt dat mee te vallen en in overleg met de huishoudelijke hulp en de cliënt adviseren we, waar het kan, om toch te starten en de woonsituatie meer geleidelijk te normaliseren. Ook merken we dat door wachttijden moeilijker is om aansluitend aan een woningsanering huishoudelijke hulp in te zetten. Soms moeten we een schoonmaakactie daarom uitstellen.
In 2023 is 30 keer een woningsanering uitgevoerd vanuit deze vangnet en adviesfunctie in samenwerking met professionele schoonmaakbedrijven. In 2022 waren dat 26 schoonmaakacties en daarmee zet een licht stijgende trend zich door. Ook vanuit OGGZ-bemoeizorg worden schoonmaakacties uitgevoerd (17x in 2023), zie daarvoor programma additioneel, OGGZ.

7. Tuberculosebestrijding

In de bestrijding van tuberculose werkt GGD Drenthe samen met het Regionaal Expertise Centrum. Er wordt gescreend bij risicogroepen en indien nodig behandeling ingezet. De dienstverlening wordt uitgevoerd door GGD Groningen via een dienstverleningsovereenkomst.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

We werken aan een toekomstbestendige TBC-bestrijding omdat het aantal TBC-gevallen afneemt, maar noodzakelijke expertise wel van belang blijft. GGD Drenthe doet dit samen met GGD Groningen en GGD Fryslân, en met het UMCG Beatrixoord. We werken met acht GGD-en samen in het Regionaal Expertise Centrum Noord-Oost (REC). GGD Groningen heeft hierin een belangrijke positie en heeft eind 2023 in samenspraak met de acht GGD-en een Regionaal Expertise Centrum (REC) manager aangesteld om de verbinding met landelijke ontwikkelingen te kunnen volgen en borgen.

We screenen mensen met een verhoogd risico op (latente) tuberculose. Het gaat onder meer om immigranten, buitenlandse studenten en asielzoekers en gedetineerden.
We vaccineren kinderen met een verhoogd risico. Als mensen toch geïnfecteerd zijn met tuberculose geven we behandeling en begeleiding. We doen de bron-en contactopsporing om verdere verspreiding te voorkomen.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Aantal BCG vaccinaties	53	130	71	104	41
Latente tuberculose infectie aangemeld	17	15	9	21	5
Aantal opgespoorde latente infecties TBC per 100.000 inwoners in het werkgebied	3,39	3,05	1,81	4,24	1,01
Aantal mantouxtesten om TBC vast te stellen	179	350	128	273	88
Aantal röntgenfoto's van de longen	650	400	608	609	773
Aantal nieuwe patiënten	13	12	22	11	4
Aantal nieuwe TBC gevallen per 100.000 in het werkgebied	2,59	2,44	4,42	2,22	0,81

8. Rijksvaccinatieprogramma

Met de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) worden kinderen beschermd tegen ernstige infectieziekten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

HPV 18+

In 2023 is de HPV 18+ campagne eerst verlengd tot 31 december en vervolgens tot 1 juni 2024. De landelijke opkomst is marginaal waardoor er besloten is langer de tijd te bieden (binnen dezelfde SPUK-geld regeling) jongeren alsnog de kans te geven zich te laten vaccineren. In 2023 zijn er circa 6.000 HPV 18+ vaccinaties gegeven, in 2024 verwachten we 2.500 vaccinaties toe te dienen. Deze processen worden uitgevoerd door het team wat ook uitvoering geeft aan de coronavaccinaties.

RVP 18-

In Drenthe is de vaccinatiegraad t.o.v. van vorig jaar gedaald. Drenthe sluit hierin aan bij de landelijke trend van een dalende vaccinatiegraad over alle vaccinaties. De maatschappelijke ontwikkelingen omtrent vaccinatiebereidheid spelen hierbij een belangrijke rol. Sinds de invoering van het Informed Consent op 1 januari 2022 moeten ouders expliciet toestemming geven voor de gegevensuitwisseling met het RIVM. Het (niet) delen van informatie maakt dat het RIVM niet langer de beschikking heeft over alle vaccinatiegegevens. Ook deze ontwikkeling heeft een negatief effect op de opkomstcijfers.

Verdere bijzonderheden over 2023 zijn:

- Ouders en jongeren kunnen voor een (groeps)vaccinatie zelf een afspraak inplannen op een dag/locatie naar keuze.
- Voor de invoering van de HPV-vaccinaties voor jongens, en de verlaging van de leeftijd van 13 jaar naar 10 jaar, is een HPV-inhaalcampagne georganiseerd.
- Hiervoor zijn 25.000 HPV vaccinaties (alleen HPV aan meisjes is ca 3.500) gegeven aan jongens en meisjes in de leeftijd van 10 tot 18 jaar.
- Half oktober is voor het eerst gestart griepvaccinaties aan te bieden aan zwangere vrouwen. Deze vaccinatie wordt alleen tijdens het griepseizoen aangeboden.
- Er is extra aandacht geweest voor procesverbetering rondom het RVP. Door intensieve samenwerking met onze afdeling informatisering en automatisering werkt het afsprakensysteem en robotisering nu volgens verwachting.
- Samenwerking met de Covid organisatie heeft in 2023 een positief effect gehad op het gebied van ICT en klantencontact/telefonische beantwoording van burgervragen.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2022 en de drie voorafgaande jaren. Gerealiseerde cijfers over 2023 zijn nog niet voorhanden. Deze ontvangen we in de 2e helft van 2024 via het RIVM. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2021	Realisatie 2020	Realisatie 2019
Vaccinatiegraad DKTP kleuters	92,0%	94,0%	92,8%	93,5%	93,4%
Vaccinatiegraad DTP basisschool	90,4%	94,0%	92,7%	94,4%	95,6%
Vaccinatiegraad BMR basisschool	90,4%	94,0%	92,9%	94,6%	95,5%
Vaccinatiegraad HPV meisjes	66,8%	70,0%	70,9%	67,1%	51,9%
Vaccinatiegraad HPV jongens	nnb	60,0%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vaccinatiegraad Men ACWY	87,6%	92,0%	88,5%	93,5%	92,9%
Vaccinatiegraad MKV (deelname aan)	70,0%	70,0%	76,0%	74,0%	n.v.t.

9. Financiële verantwoording bij het programma Beschermen

Programma 2023		Product	Resultaat 2022	Begroting 2023 voor wijziging	Begroting 2023 na wijziging	Resultaat 2023	verschil 2023
Beschermen	Baten	Crises en incidenten	147	148	151	151	0
		Infectieziektebestrijding	1.061	1.010	1.732	1.524	-208
		Infectieziektebestrijding - COVID	41.470	0	10.000	9.029	-971
		Milieu en Gezondheid	557	552	743	750	8
		Openbare geestelijke gezondheidszorg	92	91	97	97	0
		Seksuele gezondheid	344	245	262	286	24
		Technische hygiënezorg	1.361	1.444	1.547	1.503	-45
		Tuberculose bestrijding	610	582	598	611	12
	Totaal Baten		**45.641**	**4.073**	**15.130**	**13.951**	**-1.179**
	Lasten	Crises en incidenten	-132	-148	-151	-147	4
		Infectieziektebestrijding	-1.042	-1.010	-1.732	-1.484	247
		Infectieziektebestrijding - COVID	-41.470	0	-10.000	-9.029	971
		Milieu en Gezondheid	-568	-552	-743	-619	124
		Openbare geestelijke gezondheidszorg	-90	-91	-97	-92	5
		Seksuele gezondheid	-341	-245	-262	-270	-8
		Technische hygiënezorg	-1.413	-1.444	-1.547	-1.476	71
		Tuberculose bestrijding	-597	-582	-598	-590	8
	Totaal Lasten		**-45.653**	**-4.073**	**-15.130**	**-13.708**	**1.422**
Totaal Beschermen			**-12**	**0**	**0**	**243**	**243**

NB: Alle bedragen in de financiële overzichten zijn in afgeronde duizendtallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Infectieziektebestrijding

Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP)
Medio februari is voor de versterking van infectieziektebestrijding een specifieke uitkering (SPUK-VGGD) aangevraagd bij het ministerie van VWS. Voor 2023 is maximaal € 712.727 verleend. Het verleende uitkeringsbedrag is het totaal van de bedragen die per pijler zijn aangevraagd. Het bedrag is als volgt opgebouwd:

Pijler 1 Kwetsbaarheden wegnemen € 580.727;
Pijler 5 Slim én versneld opleiden € 132.000.

De aangevraagde middelen zijn niet volledig besteed. Vooral op het onderdeel pijler 1 is de besteding achter gebleven. Aangezien de middelen pas in maart zijn toegezegd is de werving van de functies later opgestart.

Boven op dit bedrag ontvangen we voor het versterken van (boven)regionale monitoring en surveillance binnen pijler 2 via GGD Groningen een bedrag van € 66.000. Voor dit bedrag is een epidemioloog aangenomen.

Binnen het VIP-programma (pijler 5) worden via GGD-regio Utrecht de volgende opleidingen gefinancierd:

- Opleiding verpleegkundige M&G
- Opleiding DI
- Opleiding praktijkopleider aios
- Opleiding praktijkopleider verpleegkundige/ DI

GGD Drenthe heeft een aanvraag ingediend en toegekend gekregen voor opleiding verpleegkundige M&G (2x), opleiding DI en opleiding praktijkopleider verpleegkundige/DI. De vergoeding hiervoor is ook boven op het bedrag die we zelf voor pijler 5 toegekend krijgen.

Infectieziektebestrijding – COVID
De meerkostenregeling voor de COVID-19 bestrijding is per 1 juli stopgezet en vervangen door een tweetal regelingen voor het vervolg van de COVID-19 bestrijding. Daarbij is aangegeven dat de eventuele kosten die gemoeid zijn met de lopende juridische procedures in het kader van de ICAM-claim wel onder de oude meerkostenregeling blijven vallen.

Tot en met juni 2023 hebben we € 5,77 miljoen aan meerkosten gedeclareerd bij het ministerie van VWS.

De nieuwe regelingen zijn als volgt:

1. Regeling voor doorlopende kosten

Per 1 juli 2023 is de meerkostenregeling beëindigd. De GGD'en hebben nog wel te maken met verplichtingen die in het kader van het bevel van de minister zijn aangegaan en doorlopen na 1 juli 2023. Voor 2023 wordt de gebruikelijke werkwijze bij meerkosten voorgezet. De werkwijze zal voor het einde van het jaar worden geëvalueerd.

De kosten onder deze regeling bedroegen € 190.000 en zijn gedeclareerd bij het ministerie van VWS.

2. Regeling voor uitkering SPUK COVID-19-vaccinatie

De uitkering is gebaseerd op artikel 3 en 4 van de Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie.

Artikel 3, eerste en tweede lid, van de Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie is bestemd voor:

- het toedienen van een COVID-19-vaccinatie conform de basiscapaciteit COVID-19- vaccinatie;
- het in stand houden van de daarvoor benodigde infrastructuur;
- het zorg dragen voor infrastructuur voor het geval dat naar aanleiding van een advies van de Gezondheidsraad of het Outbreak Management Team Vaccinatie besloten wordt om een nieuwe vaccinatiecampagne te houden.

De activiteiten waarvoor de uitkering wordt verleend worden verricht in de periode tussen 1 juli 2023 en 31 december 2023. Voor deze periode is aan GGD Drenthe € 1.945.000 verleend. Uiteindelijk waren de kosten voor dit onderdeel € 1.143.518.

Artikel 4 van de Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie is bestemd voor de opschaling van de basiscapaciteit en het zetten van COVID-19-vaccinaties.

De activiteiten waarvoor de uitkering wordt verleend worden verricht in de periode tussen 1 juli 2023 en 31 december 2023. Voor deze periode is aan GGD Drenthe € 3.883.000 verleend. Voor dit onderdeel is uiteindelijk € 2.472.927 uitgegeven.

Milieu en Gezondheid
Bij de begroting 2023 zijn extra gelden toegekend aan programma Gezondheid & Leven van € 250.000 structureel en € 150.000 incidenteel. De planning was hiervan € 125.000 incidenteel in te gaan zetten voor Milieu en Gezondheid. Er is echter nog maar een klein gedeelte uitgegeven in 2023.

Seksuele Gezondheid
Het voordeel bij seksuele gezondheid komt voort uit een subsidie van Hanzehogeschool Groningen voor een medewerker in opleiding voor physician assistent.

Technische hygiënezorg
Het tekort bij technische hygiënezorg wordt veroorzaakt door uitval en wisseling van medewerkers binnen het team. Hierdoor kunnen de begrote (onvoorziene) inspecties niet worden behaald.

10. Financiële verantwoording bij het programma Beschermen derden

Programma 2023		Product	Resultaat 2022	Begroting 2023 voor wijziging	Begroting 2023 na wijziging	Resultaat 2023	verschil 2023
Beschermen - derden	Baten	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio	997	976	1.009	1.010	1
		Rijksvaccinatieprogramma 18+	0	0	684	453	-232
		Rijksvaccinatieprogramma jeugd	1.545	1.414	1.390	1.495	105
	Totaal Baten		**2.542**	**2.389**	**3.084**	**2.958**	**-126**
	Lasten	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio	-1.004	-976	-1.009	-997	12
		Rijksvaccinatieprogramma 18+	-5	0	-684	-453	232
		Rijksvaccinatieprogramma jeugd	-1.595	-1.414	-1.390	-1.470	-80
	Totaal Lasten		**-2.604**	**-2.389**	**-3.084**	**-2.920**	**164**
Totaal Beschermen - derden			**-62**	**0**	**0**	**38**	**38**

Rijksvaccinactieprogramma 18+
De werkelijke kosten voor de uitvoering van HPV18+ kunnen tot een maximum van € 684.279 worden gedeclareerd bij GGD GHOR Nederland.

Door de lagere opkomst zijn er minder kosten gemaakt en daardoor is er ook minder gedeclareerd bij GGD GHOR Nederland.

Rijksvaccinactieprogramma jeugd
De financiering van de inhaalcampagne HPV voor kinderen tot 18 jaar verloopt, volgens p x q methodiek, via het RIVM. Ook bij het afrekenen door het RIVM lopen we er tegenaan dat ouders geen toestemming geven dat gegevens van het kind dat gevaccineerd is gedeeld worden met het RIVM (Informed consent). Hierdoor ontstaat vertraging in de financiering. Eens in het jaar handelt het RIVM deze dossiers af middels een veegactie.

De hogere opbrengst komt dan ook deels voort uit de veegactie over 2022 die in 2023 is afgerekend. De robotisering heeft geleid tot meerkosten.

1.1.2 Programma Bevorderen

1. Gezondheidsbevordering

GGD Drenthe adviseert de Drentse gemeenten over beleid en interventies die de gezondheid van de inwoners bevorderen. De interventies zijn effectief en lokaal toepasbaar. GGD Drenthe adviseert ook bij lokale en regionale preventienetwerken. We vertalen landelijke initiatieven gericht op het versterken van gezondheid naar de Drentse context. De resultaten van onderzoek en kennis over de lokale situatie vormen daarvoor de basis.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het health for all Policies (gezondheid in alle domeinen) gedachtengoed is tot uiting gekomen in de plannen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) van de gemeenten en in het Integraal Zorgakkoord voor de provincie Drenthe.
- Het kenniscentrum GGD Drenthe is gestart (center of expertise) waarbij wij aan de hand van opgaven passend bij de gezondheidssituatie van de Drent kennis samenbrengen en toepasbaar maken voor de lokale praktijk.
- We hebben een verbindende rol gespeeld door deel te nemen in diverse werkgroepen en leernetwerken. Daarnaast hebben wij een coördinerende rol in een aantal regionale kennisnetwerken.
- Specifieke gezondheidsvraagstukken zijn onder de aandacht gebracht door presentaties te geven in raadsvergaderingen en/of voor beleids-professionals, passend bij huidige maatschappelijke ontwikkelingen.
- Subsidies zijn aangevraagd voor de implementatie en borging van gezondheidsinterventies.
- Het thema Kansrijke Start heeft het afgelopen jaar nog meer aandacht gekregen vanuit onze kennis en adviesrol. De organisatie van het GGD Drenthe Paplepelpleidooi heeft hieraan bijgedragen.
- Volgend uit Het health for Policies gedachtengoed vinden we steeds vaker verbinding en samenwerking met andere beleidsdomeinen.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het afgelopen jaar hebben de ontwikkelingen rondom het GALA een belangrijke plek gekregen in onze advisering naar gemeenten. Hierin zijn wij ondersteunend en adviserend geweest in de GALA-plannen van de Drentse gemeenten. Aan de hand van data-gerichte advisering hebben gemeenten beleid kunnen opstellen, passend bij de lokale praktijk. Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest om met beleidsadviseurs en/of inwoners integrale gezondheid in de GALA-plannen vorm te geven. Bij een aantal gemeenten hebben wij actief meegelezen en geadviseerd op de conceptversies van de plannen en waren er meerdere afspraken met de procesverantwoordelijke voor de GALA-plannen.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

GGD Drenthe heeft in samenwerking met andere regionale partijen het Regiobeeld opgesteld en is bestuurlijk trekker van de prioritaire opgaven Mentale Gezondheid en Gezonde Leefstijl van het IZA. Een wisselende samenstelling van strategen en adviseurs hebben daarom actief meegeschreven met de Regioplannen voor deze opgaven. In het programmateam van het IZA heeft een strateeg deelgenomen om het Health for All Policies gedachtengoed door het hele regioplan te waarborgen. GGD Drenthe is regievoerder voor de monitoring van de IZA-plannen, daarom is er eind 2023 een plan opgesteld om samen met betrokken partners in de regio deze plannen te monitoren.

Kenniscentrum GGD (Center of Expertise)
In 2023 is het Kenniscentrum van GGD Drenthe gestart met drie focusthema's (Mentale Gezondheid Gezonde Leefomgeving en Kansrijke Start). Per thema zijn kenniswerkplaatsen opgericht waar aan de hand van data en in samenwerking met betrokken partners in de regio kennis samengebracht en gedeeld wordt met gemeenten. Een voorbeeld hiervan is de datawerkplaats Mentale Gezondheid, kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag en de kenniswerkplaats vroegsignalering. Samenwerking met verschillende partners in de regio staat in de kenniswerkplaatsen voorop.

Campagnemix
Via de campagnemix worden gemeenten het hele kalenderjaar gefaciliteerd met diverse communicatieberichten over een verscheidenheid aan gezondheidsthema's die bruikbaar zijn in de eigen gemeente.

Implementatie en borging van gezondheidsinterventies
Voor de implementatie van gezondheidsinterventies zijn diverse subsidies aangevraagd en toegewezen. Zoals de subsidie voor de implementatie Rookvrije Generatie (Gehonoreerd), Kennisinfrastructuur Kind Naar Gezond Gewicht (Gehonoreerd), Preconceptielessen op scholen (Gehonoreerd). De subsidie voor de mentale gezondheid aanpak op scholen (STORM) is niet gehonoreerd maar er wordt in 2024 in samenwerking met gemeente Assen vormgegeven hoe met STORM in Drenthe gestart kan worden aan de hand van een pilot. Met diverse gemeenten is ook een verkenning geweest voor de subsidieaanvraag Gezonde Leefomgeving, deze is niet aangevraagd maar geeft wel richting voor een verkenning en richting voor een samenwerking in 2024. Daaropvolgend hebben adviseurs met een achtergrond in Publieke Gezondheid en Milieu en Gezondheid in 2023 meegedacht en geadviseerd over een gezonde leefomgeving voor diverse gemeenten. Advies omtrent vergunningaanvragen van gemeenten worden ook vanuit het Health for All Policies gedachtengoed benaderd.

Advisering gemeenten over gezondheidsvraagstukken
Gemeenten worden aan de hand van data over de gezondheid van de Drentse inwoner per gemeente geadviseerd over een integraal gezondheidsbeleid op verschillende manieren. Het afgelopen jaar hebben adviseurs diverse presentaties of sessies gegeven op raadsbijeenkomsten of voor beleidsprofessionals over urgente gezondheidsvraagstukken, zoals de mentale gezondheid van de jongeren in de gemeente, middelengebruik in de gemeente of het creëren van een kansrijke start in samenwerking met Jeugdgezondheidszorg. Een integraal gezondheidsadvies voor een gezonde leefomgeving krijgt steeds meer aandacht met de invoer van de Omgevingswet in 2024. Adviseurs hebben in dit voorstadium meegedacht met de randvoorwaarden van een gezonde leefomgeving voor alle inwoners en nemen het Health for All Policies gedachtengoed ook mee in de advisering van vergunningsaanvragen. Daarnaast nemen adviseurs deel aan diverse adviestrajecten en denken of lezen mee met versies van plannen in een verscheidenheid van beleidsdomeinen: zoals jeugd of armoedebestrijding. Voorbeelden van onze gemeentelijke advisering in 2023 zijn de netwerkbijeenkomsten mentale gezondheid in De Wolden, het samen duiden van de uitkomsten van de gezondheidsmonitor jeugd in een signaleringsoverleg van de gemeente Westerveld, een presentatie en input leveren voor het nieuwe jeugdbeleid in Noordenveld voor de stuurgroep Jeugd, deelname aan projectgroep één tegen eenzaamheid in Midden-Drenthe en betrokkenheid en deelname bij kern- en werkgroepen ten behoeve van de uitvoering van de afspraken in het Preventie Akkoord in Tynaarlo. In het komende jaar willen wij, vanuit het Health for All Policies gedachtengoed, steeds meer verbinding en samenwerking opzoeken met andere beleidsterreinen zoals jeugd en het fysieke domein.

Kennisnetwerken en werkgroepen

Adviseurs waren coördinerend, aanjagend of namen deel in verschillende (landelijke en regionale) netwerken en werkgroepen zoals:

- Deelname werkgroep Goede en Bereikbare Zorg
- Deelname ambtelijke themagroep Drenthe Samen Gezond in Beweging
- Deelname landelijke en regionale bijeenkomsten omtrent IZA/GALA plannen, de bevindingen van deze bijeenkomsten deelden wij met adviseurs in gemeenten.
- Deelname expertgroep Mentale Gezondheid
- Deelname programmateam IZA
- Deelname regionale preventie-infrastructuur groep IZA
- Deelname en verzorgen workshop netwerk Positieve Gezondheid
- Deelname leergang intergenerationele armoede en schrijven implementatie plan
- Coördinerende rol werkgroep monitoring IZA
- Coördinerende rol preventieaanpak Kansrijke Start
- Coördinerende rol preventieaanpak kind en volwassenen naar gezond gewicht
- Deelname en initiëren van en aan landelijke en regionale leernetwerken. (O.a. Kind naar Gezond Gewicht).
- Actieve rol in Alliantie van Kracht en aandacht functionaris kinderarmoede
- Mede organiseren symposia met andere partners in de regio, gericht op leefstijlvraagstukken zoals roken en gezond gewicht.

2. Financiële verantwoording bij het programma Bevorderen

Programma 2023		Product	Resultaat 2022	Begroting 2023 voor wijziging	Begroting 2023 na wijziging	Resultaat 2023	verschil 2023
Bevorderen	Baten	Gezondheidsbevordering	447	406	878	896	19
	Totaal Baten		**447**	**406**	**878**	**896**	**19**
	Lasten	Gezondheidsbevordering	-416	-406	-878	-845	33
	Totaal Lasten		**-416**	**-406**	**-878**	**-845**	**33**
Totaal Bevorderen			**30**	**0**	**0**	**51**	**51**

Bij de begroting 2023 zijn extra gelden toegekend aan programma Gezondheid & Leven van € 250.000 structureel en € 150.000 incidenteel. Dit geld is deels gebruikt voor de structurele inzet bij Gezondheidsbevordering. Het positieve resultaat wordt met name veroorzaakt doordat de invulling van de vacatures pas heeft plaatsgevonden per 1 april 2023 en per 1 september 2023.

1.1.3 Programma Bewaken

1. Epidemiologie

De GGD monitort de gezondheid en de leefstijl van de inwoners van Drenthe door de uitvoering van monitor-onderzoeken, onderzoek op basis van de registraties van de jeugdgezondheidszorg of andere bronnen. Resultaten en duiding worden teruggekoppeld aan gemeenten en andere partners, en kunnen leiden tot beleidsimpulsen en in te zetten interventies door de gemeenten.
Daarnaast verzamelen we consequent gegevens over infectieziekten, we analyseren en interpreteren deze data met als doel om gericht acties uit te voeren voor het tegengaan van verspreiding van infectieziekten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

- Data-gedreven werken en adviseren kreeg optimaal vorm door op verschillende manieren inzicht te bieden in de gezondheid van Drent. We hebben inzicht geboden aan de hand van de gezondheidsmonitor Volwassenen, Ouderen en Jongvolwassenen, een ge-update factsheet Kansrijke Start per gemeente, uitkomsten van panelonderzoek en data op schoolniveau voor JGZ-medewerkers op basisscholen.
- Bijna alle VO-scholen in Drenthe zijn bereid gevonden om mee te werken aan de Gezondheidsmonitor Jeugd. De resultaten worden eind mei 2024 gepubliceerd.
- In samenwerking met andere partijen hebben we binnen het kader van IZA het Regiobeeld opgesteld. Het Regiobeeld geeft inzicht in de gezondheid van de inwoners van Drenthe, de sociale determinanten die daar invloed op hebben en het zorggebruik.
- In 2023 zijn we gestart met de inrichting van de online omgeving ‘De Gezondheid van Drenthe in cijfers’. De omgeving biedt 24/7 toegang tot de meest actuele cijfers over de gezondheid van de inwoners van Drenthe via een toegankelijk dashboard en een database.
- GGD Drenthe is partner van de Datawerkplaats Mentale Gezondheid. In 2023 zijn we actief betrokken geweest bij het verrijken van het dasboard van de datawerkplaats met data van o.a. de GGD Gezondheidsmonitor en bij het opzetten en uitvoeren van het duidingsproces met landelijke kennisinstituten.
- In 2023 is het rapport ‘Iedere vooruitgang begint bij een eerste stap - Eindrapportage pilots om de ‘volgende stap’ te zetten in Drenthe in de aanpak van huiselijk geweld’ opgesteld. We waren betrokken bij de monitoring en evaluatie van zeven pilotprojecten met medewerkers van de Drentse gemeenten, het lokale veld, VTD en de politie.
- Onze formatie is uitgebreid met een epidemioloog geschoold in infectieziektenbestrijding. De epidemioloog is actief onderdeel van pijler 2 (VIP, versterken (boven)regionale monitoring en surveillance).

Regiobeeld
In het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) is een Regiobeeld opgesteld. Om te komen tot dit Regiobeeld hebben we samen met kennispartners in de regio de structuur van het regiobeeld bepaald, indicatoren opgesteld, data verzameld en gevisualiseerd in interactieve PDF welke landelijk wordt gedeeld.

Gemeentebeelden GALA
In het kader van GALA hebben we alle gemeenten voorzien van een gemeentebeeld met informatie op de zes ambities van dit akkoord. Samen met collega's van gezondheidsbevordering hebben we gemeenten ondersteund in het duiden van de cijfers en komen tot een GALA-plan.

Onderzoeken Jeugd
In het najaar van 2023 is de landelijke Gezondheidsmonitor Jeugd uitgevoerd in klas 2 en 4 van het VO. Bijna alle VO-scholen in Drenthe deden mee. Epidemiologie heeft het afgelopen jaar een actieve bijdrage geleverd aan de landelijke werkgroepen harmonisatie en vraagstellingen in het kader van de monitor.
Voor iedere basisschool in Drenthe is er een schoolrapportage gemaakt met daarin de uitkomsten van 'Jij En Je Gezondheid' (screeningsvragenlijst JGZ) op groepsniveau. Deze rapportages bieden zowel onze collega's van de Jeugdgezondheidszorg als de scholen meer inzicht in het welzijn en de gezondheid van kinderen op school.

Onderzoeken Volwassenen en Ouderen
In juni 2023 zijn de resultaten van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022 bekendgemaakt. Alle 12 gemeenten hebben een tabellenboek met gemeentelijke cijfers ontvangen.
Epidemiologie heeft het afgelopen jaar een actieve bijdrage geleverd aan de landelijke werkgroepen harmonisatie in het kader van de monitor.

Onderzoek Jongvolwassenen
In het voorjaar van 2023 hebben we de uitkomsten van de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen op provinciaal niveau gepubliceerd.

Datawerkplaats Mentale gezondheid
In de datawerkplaats Mentale Gezondheid hebben epidemiologen sterk ingezet op het realiseren van een intensieve samenwerking tussen regionale partijen, we hebben nagedacht met partners over een conceptueel model mentale gezondheid en data verzameld en gevisualiseerd in een online dashboard. Daarnaast hebben we duidingssessie georganiseerd met landelijke kennisinstellingen.

Online omgeving 'De Gezondheid van Drenthe in cijfers'
Voor het inrichten van de online omgeving hebben we bestaande data van de GGD gestructureerd, geïmporteerd en gevisualiseerd. Om tot gedragen keuzes te komen hebben we een klankbordgroep en een gebruikersgroep geformeerd, welke regelmatig worden geconsulteerd.

Informatievoorziening gemeenten en partners
Gedurende het jaar hebben we gemeenten ondersteund met cijfers, over de gezondheid, leefstijl en sociale veiligheid. Zo hebben we bijgedragen aan de bestuurs- en gemeentelijke Veilig Thuis Drenthe rapportages, en de daar aan gerelateerde bijeenkomsten.
Bijdrage geleverd aan de raadsledenbijeenkomst in maart 2023 met presentaties over bijvoorbeeld de thema's Groen en Gezondheid en Mentale Gezondheid.

Informatievoorziening interne organisatie
Gedurende het jaar hebben we interne collega's voorzien van actuele cijfers over de gezondheid, leefstijl en sociale veiligheid van de inwoners van Drenthe. Zo hebben we een klantentevredenheidsonderzoek opgezet voor Seksuele Gezondheid en de uitkomsten daarvan geanalyseerd en gerapporteerd.
We hebben bijgedragen aan een dossieronderzoek naar meldingen over ouderenmishandeling (Veilig Thuis Drenthe), waarbij onderzocht werd of de wijze van registreren van ouderenmishandeling het lage aantal meldingen kan verklaren.

Panelonderzoek GGD Drenthe
In 2023 hebben we, in samenwerking met GGD Groningen en GGD Fryslân, een uitvraag gedaan bij ons panelonderzoek over het zongedrag in Drenthe.

Monitoring en evaluatie pilots huiselijk geweld Veilig Thuis Drenthe
In de zomer van 2023 is het rapport 'Iedere vooruitgang begint bij een eerste stap - Eindrapportage pilots om de 'volgende stap' te zetten in Drenthe in de aanpak van huiselijk geweld' opgesteld. We waren betrokken bij de monitoring en evaluatie van zeven pilotprojecten met medewerkers van de Drentse gemeenten, het lokale veld, VTD en de politie. Resultaten werden opgehaald door middel van (tussentijdse) evaluatiegesprekken, enquêtes, casereviews en casusmonitoring. Deze resultaten vormden de basis voor inhoudelijke en procesmatige aanbevelingen voor de aanpak van huiselijk geweld.

Onderzoeksactiviteit Summer School Planetary Health
In juli 2023 hebben we bijgedragen aan de Summer School Planetary Health, georganiseerd door de Aletta School of Public Health/Universiteit van Groningen en Universidad de Antioquia, door een onderzoeksactiviteit te organiseren voor 3 buitenlandse studenten bij GGD Drenthe. Tijdens dit onderzoek werden verschillende wijken in Assen bezocht en beoordeeld op het gebied van omgevingsfactoren, gezondheid en sociaaleconomische verschillen. De onderzoeksactiviteit werd afgerond met een presentatie voor alle studenten van de Summer School.

(Boven)regionaal risicoprofiel IZB
In samenwerking met GGD Groningen en Fryslân is een risicoprofiel opgesteld. In het risicoprofiel worden de regio-specifieke risico's voor infectieziekten (zoals de aanwezigheid van een grote veestapel en het bijkomende risico op zoönosen, koeltorens met risico op legionellose, aanwezigheid van een (lucht)haven of de aanwezigheid van groepen kwetsbare individuen) beschreven.

Opzetten/onderhouden samenwerkingsverband met de Noordelijke GGD-en en laboratoria en andere relevante netwerkpartners
Om een volledig beeld/inzicht van infectieziekten in de regio te verkrijgen is aanvullende informatie van laboratoria noodzakelijk. Er is een bijeenkomst geweest met de drie Noordelijke GGD-en en Certe met betrekking tot het delen van data en hierin een samenwerkingsverband op te zetten.

2. Financiële verantwoording bij het programma Bewaken

Programma 2023		Product	Resultaat 2022	Begroting 2023 voor wijziging	Begroting 2023 na wijziging	Resultaat 2023	verschil 2023
Bewaken	Baten	Epidemiologie	454	449	502	569	67
		JGZ gezondheidsmonitor	73	74	85	85	0
	Totaal Baten		**527**	**524**	**587**	**654**	**67**
	Lasten	Epidemiologie	-478	-443	-495	-527	-32
		JGZ gezondheidsmonitor	-74	-74	-85	-83	2
	Totaal Lasten		**-551**	**-517**	**-580**	**-609**	**-30**
	Reserveringen	Epidemiologie	-9	-7	-7	-16	-9
	Totaal Reserveringen		**-9**	**-7**	**-7**	**-16**	**-9**
Totaal Bewaken			**-33**	**0**	**0**	**29**	**29**

Epidemiologie
In de loop van 2023 is een nieuw pakket aangeschaft voor epidemiologie. Hierdoor hoefde in 2023 geen onderhoud plaats te vinden van het pakket. De licenties gingen in per september 2023, terwijl vanaf mei was begroot. Hierdoor ontstaat een positief resultaat op epidemiologie.

1.1.4 Programma Jeugd

1. Jeugdgezondheidszorg

Alle kinderen in Nederland hebben het recht om zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk op te groeien. Vanuit de Jeugdgezondheidszorg leveren we daaraan een bijdrage door de gezondheid en het welzijn van de kinderen in Drenthe te volgen en (aanstaande)ouders hierin te ondersteunen met onze partners. Hiervoor werken wij vanuit het Landelijk Professioneel Kader Jeugdgezondheidszorg (LPK). De zorg kan al starten tijdens de zwangerschap. Als er eerder goede ondersteuning is in kwetsbare situaties komt dat ten goede aan betere geboorte uitkomsten en een beter toekomstperspectief. De JGZ sluit aan bij de steeds veranderende wereld, beweegt mee met nieuwe generaties. Voor de groep 0-18 jaar voeren we de JGZ in acht Drentse gemeenten uit en in alle Drentse gemeenten de 4-18 jaar.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

- We stellen de ontwikkeling van het kind en de behoefte van de ouder centraal in de contacten op het consultatiebureau. Onderzoek laat zien dat de dienstverlening wordt beoordeeld met gemiddeld een 8.2. Ouders voelen zich gehoord en gezien. Dit is mede te danken aan het gebruik van de GIZ-methodiek tijdens de contacten.
- Ouders hebben meer gebruik gemaakt van de groeigids app en de landelijke ouderchat Groeigids; gemiddeld 281 chats per maand in 2023 tegenover gemiddeld 207 chats per maand in 2022.

Top 3 onderwerpen GroeigidsApp:

1. Aantal voedingen
2. Slapen baby
3. Slecht slapen

Top 3 onderwerpen Chat:

1. Voeding
2. Gezondheid
3. Slapen

- Er is een start gemaakt met het project Taakherschikking waarbij de jeugdverpleegkundigen worden opgeleid om de gezonde kinderen op het consultatiebureau te volgen. Dit project heeft als doel een continuïteit van zorg te borgen voor ouders en sluit aan op de veranderende zorgvraag van medisch naar psycho-sociaal. De jeugdarts blijft de kwetsbare kinderen zien.
- Verdere doorontwikkeling van de digitale dienstverlening met een pilot voor het e-consult peuters. Ouders kunnen aan de hand van een vragenlijst tips en adviezen op maat krijgen voor hun peuter en een advies over het eventueel vervolg met de professional.
- We ondersteunen zwangeren en kwetsbare aanstaande ouders.
- We hebben aandacht voor scholen met veel anderstaligen en/of lage SES.
- We hebben ruimte gecreëerd voor de doelgroep 4-12 waardoor er meer ruimte is ontstaan om te handelen naar de signalen die ouders en school aangeven.
- We hebben aandacht voor de mentale gezondheid van de jongeren op het MBO.

JGZ in flow

In het kader van JGZ in flow hebben we in 2023 veel ontwikkelingen gerealiseerd. Ouders maken nu gebruik van de maatwerkzorgpaden op het consultatiebureau om in dialoog met de professional de ondersteuning de passend is. Verder is de GIZ-methodiek (gezamenlijk inschatten zorgbehoefte) geïmplementeerd. De JGZ-professionals zijn geschoold om in dialoog met de ouders de ontwikkeling en zorgbehoefte efficiënt, effectief en adequaat in kaart te brengen en samen te beslissen over passende ondersteuning.
De scholing van 16 verpleegkundigen in de eerste regio met de “Pluis-niet pluis “opleiding van de NSPOH en de interne stage bij de jeugdartsen.

We zijn gestart met het project e-consult peuters, waarbij ouders door middel van een vragenlijst de mogelijkheid krijgen zelfstandig met aangereikte informatie, de ontwikkeling van hun kind te monitoren. Er is een pilot uitgevoerd met het e-consult.
Ook hebben we geïnvesteerd in de contacten en samenwerking met de geboorteketen voor de toeleiding van kwetsbare zwangeren. Bij zwangeren en kwetsbare aanstaande ouders hebben we een prenataal huisbezoek gebracht.

JGZ in het onderwijs
Voor scholen met anderstaligen en/of lage SES loopt een pilot waarbij een aangepaste werkwijze wordt uitgevoerd. Deze werkwijze sluit aan bij de genoemde doelgroep en doet recht aan het uitgangspunt van de JGZ als het gaat om het aanbieden van dienstverlening op maat.
Verder heeft de jeugdverpleegkundige nu een centrale rol op het basisonderwijs i.p.v. de jeugdarts waarbij er sprake is van korte lijnen en meer zichtbaarheid. De 10-jarigen worden net meer standaard door de JGZ assistent gezien maar alleen op basis van de resultaten van de vragenlijst die door ouders worden ingevuld. Ook heeft er een overgang plaatsgevonden van groepsgericht de kinderen zien naar leeftijdsgericht (5- en 10-jarigen). Dit om aan te sluiten bij de landelijke richtlijnen.
Tenslotte zijn met het Drenthe college afspraken gemaakt over het geven van de Happyles voor 20 klassen. In het 3e kwartaal van 2023 is een start gemaakt met het geven van de trainingen door jeugdverpleegkundigen die hierin geschoold zijn.

Oekraïense kinderen
De Oekraïense vluchtelingen zijn in 2023 in Drenthe gebleven en daarbij dus ook de zorg voor de kinderen. De coördinatie van de uitvoering van de JGZ is vanuit de gemeenten ook in 2023 belegd bij de GGD.
De JGZ zorg voor Oekraïense kinderen van 0-4 jaar is in 2023 volledig geborgd bij de reguliere JGZ. Deze groep kinderen volgen het reguliere JGZ-aanbod via het consultatiebureau.
De JGZ zorg voor Oekraïense kinderen van 4-18 jaar kwam in 2022 onvoldoende van de grond i.v.m. een lage opkomst op de CB-locaties. In mei 2023 is daarom het Oekraïne Team opgestart.

Er is voor gekozen om de doelgroep 4-18 te zien op de opvanglocaties. In de hoop op een hogere opkomst dan bij de CB-locaties. In 2023 zijn in 9 maanden tijd ruim 200 kinderen gezien voor een intake. Een groot deel hiervan heeft daarnaast ook de benodigde RVP-vaccinaties gehad. De opkomst lag hiermee op 77%.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
in zorg *1:					
0-4 jaar	12.573	12.000	12.636	12.684	12.444
4-12 jaar	38.340	40.000	39.163	39.519	40.411
12-18 jaar	33.953	35.000	35.037	34.961	35.969
Totaal in zorg	**84.866**	**87.000**	**86.836**	**87.164**	**88.824**
Bereik *2:					
0-4 jaar	14.266	11.000	14.092	14.088	10.936
4-12 jaar	14.600	14.000	13.112	13.549	13.616
12-18 jaar	8.638	9.000	8.300	9.400	6.340
Totaal bereik	**37.504**	**34.000**	**35.504**	**37.037**	**30.892**
Aantal individuele contacten *3:					
0-4 jaar	45.377	50.000	47.317	52.065	44.947
4-12 jaar	25.190	21.500	21.612	21.806	19.956
12-18 jaar	15.966	12.000	13.762	15.973	6.421
Totaal individuele contacten	**86.533**	**83.500**	**82.691**	**89.844**	**71.324**
Niet verschenen zonder bericht	6,3%	8,0%	12,6%	10,8%	
*1 aantal jeugdigen waarvan GGD Drenthe dossier beheerd.					
*2 aantal individuele jeugdigen waar dit jaar contact mee is geweest.					
*3 aantal contacten hetzij fysiek hetzij digitaal.					

2. Financiële verantwoording bij het programma Jeugd

Programma 2023		Product	Resultaat 2022	Begroting 2023 voor wijziging	Begroting 2023 na wijziging	Resultaat 2023	verschil 2023
Jeugd	Baten	JGZ gezondheidsonderzoeken 12 tot 18 jarigen	2.387	2.433	2.467	2.467	0
		JGZ gezondheidsonderzoeken 4 tot 12 jarigen	3.331	3.064	2.897	2.987	90
		JGZ gezondheidszorg 0 tot 4 jarigen	5.496	5.917	6.147	6.174	27
		JGZ gezondheidszorg Oekraïne	0	0	230	230	0
		JGZ gezondheidszorg transformatie	0	0	350	350	0
		JGZ risicokind centraal	824	839	784	784	0
	Totaal Baten		**12.038**	**12.253**	**12.875**	**12.992**	**117**
	Lasten	JGZ gezondheidsonderzoeken 12 tot 18 jarigen	-2.401	-2.433	-2.467	-2.410	58
		JGZ gezondheidsonderzoeken 4 tot 12 jarigen	-3.488	-3.064	-3.042	-3.133	-91
		JGZ gezondheidszorg 0 tot 4 jarigen	-5.482	-5.917	-6.147	-6.171	-24
		JGZ gezondheidszorg Oekraïne	0	0	-230	-159	70
		JGZ gezondheidszorg transformatie	0	0	-350	-99	251
		JGZ risicokind centraal	-831	-839	-784	-767	17
	Totaal Lasten		**-12.203**	**-12.253**	**-13.020**	**-12.739**	**281**
	Reserveringen	JGZ gezondheidsonderzoeken 4 tot 12 jarigen	88	0	145	94	-51
	Totaal Reserveringen		**88**	**0**	**145**	**94**	**-51**
Totaal Jeugd			**-76**	**0**	**0**	**346**	**346**

Taakherschikking

Bij de begroting 2023 zijn voor de transformatie incidentele gelden van € 350.000 toegekend aan het programma jeugd. Gezien het intensieve opleidingstraject voor de jeugdverpleegkundigen vindt de uitrol fasegewijs plaats (september ’23 t/m oktober ’25). In 2023 zijn de kosten voor taakherschikking € 99.133. Waardoor nog € 250.867 resteert van de incidentele middelen. Voor het resterende deel, zal bij de resultaatbestemming over 2023, voorgesteld worden een reserve te vormen.

JGZ in Flow

De kosten van het project JGZ in Flow: meer zorg op maat! worden onttrokken aan de reserve organisatieontwikkeling. In 2023 is voor dit project € 98.458 uitgegeven. In de reserve resteert nu nog € 46.279. Dit zal in 2024 worden besteed voor afronding van het project.

Oekraïense kinderen

In het bestuur van september 2023 is de begrotingswijziging voor de incidentele financiering van de meerkosten voor JGZ-dienstverlening Oekraïense kinderen in Drenthe goedgekeurd. Toegekend is een bedrag van € 229.658. Doordat pas in mei het Oekraïne Team is opgestart is uiteindelijk € 159.481 uitgegeven. Hierdoor resteert nog een bedrag van € 70.177.

1.1.5 Programma Additioneel

1. Jeugdgezondheidszorg additioneel

In het verlengde van de basistaken van de jeugdgezondheidszorg voert de GGD additionele taken uit voor diverse gemeenten.

Jaar: 2023												
Additionele activiteiten	Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Midden-Drenthe	Noordenveld	Tynaarlo	Westerveld
PRE- EN VOORZORG ZWANGEREN												
Voorzorg	x	x	x		x	x	x		x			x
Prezorg - per traject	x	x	x			x			x			
ADDITIONELE ACTIVITEITEN VVE												
Preventief huisbezoek 18 maanden			x									
VVE toeleiding		x	x						x	x		
OPVOEDINTERVENTIES												
Opvoedondersteuning			x	x	x	x	x					x
Kind naar Gezond Gewicht		x		x								
SAMENWERKING MET ONDERWIJS												
SOVA						x						
Rots en water						x						
KIES						x						
Workshops Seksuele weerbaarheid						x						
Zorgoverleg onderwijs (123'tjes)			x	x	x	x	x					
Deelname aan ZAT								x				
Workshop Gezonde traktatie												
VERZUIMBEGELEIDING EN ADVIES												
Verzuimtraject MBO						x						
Extra inzet onderwijs zorg structuur				x				x	x			
GEZONDE SCHOOL ADVISERING												
Gezonde school - per advies		x	x			x		x	x			
VERSTERKING SOCIAAL DOMEIN												
UVC coördinatie, ondersteuning gezinnen, regievoering, preventief jeugdwerk				x	x		x					x
Expertise jeugdarts/jeugdverpleegkundige aanmeld- en adviesteam	x	x	x			x	x		x			
HAO						x						
Preventieve logopedie	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x
Aansluiten Jeugdteam/buurtteams/sociaal team/gebiedsteam/school			x			x						
Vroeg erbij extra inzet							x					
Kansen4Kinderen				x								
SMA per casus		x										

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Kansrijke Start
Aan het programma Kansrijke Start levert GGD Drenthe een bijdrage als partner in lokale coalities.
We participeren in de lokale multidisciplinaire overleggen, ten behoeve van zwangeren in een kwetsbare situatie. In een aantal gemeenten bieden we vanuit de Jeugdgezondheidszorg de interventies Prezorg en Voorzorg aan. Een methodiek die zwangeren in een kwetsbare situatie desgewenst ondersteunt en begeleid.
Er zijn voorbereidingen gestart om het aantal groepsconsultatie bureaus (samen ouder(s)) in samenwerking met verloskundigenpraktijken uit te breiden.

We zijn kennispartner en adviseur Kansrijke Start in alle 12 Drentse Gemeenten. De GGD heeft een gedeelde rol in de proces coördinatie van de ketenaanpak vanuit het IZA op Provinciaal niveau.

Vanuit de GGD initiëren we en nemen we deel aan (bestaande) landelijke en regionale (leer-) netwerken met betrekking tot Kansrijke Start, o.a. gezond zwanger worden, de Alliantie van Kracht (overerfbare armoede) en op gezond gewicht.

Nu niet Zwanger
- In 2023 zijn er 26 nieuwe aandachtsfunctionarissen getraind in de basisopleiding verdeeld over drie dagen.
- De eerste verdiepende training is gevolgd door 4 aandachtsfunctionarissen.
- De verdiepende training is geaccrediteerd bij V&VN en SKJ.
- We hebben 16 keer intervisie momenten aangeboden aan de aandachtsfunctionarissen met 156 deelnemers.
- We hebben twee keer een deskundigheid bevorderende scholing aangeboden aan de aandachtsfunctionarissen.
- De e-learning basis is door 46 professionals (geen aandachtsfunctionarissen) gevolgd.
- Er steeds meer professionals het gesprek voeren met hun cliënten over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie.
- Samen met andere disciplines hebben we onder de vlag van Kansrijke Start Het Paplepelpleidooi georganiseerd.

Aandachtsfunctionarissen
Bij diverse organisaties hebben wij aandachtsfunctionarissen Nu niet Zwanger voorzien van informatie en nieuws. Daarnaast hebben wij periodieke gesprekken gevoerd met hen en hen ondersteund bij het implementeren van aandacht voor (on)gewenste zwangerschap in hun organisaties, bijvoorbeeld in de vorm van gezamenlijke workshops.
Tenslotte hebben we nieuwe organisaties aangeschreven en geworven voor het programma Nu Niet Zwanger.

Huisartsondersteuning Jeugd gemeente Emmen
In Emmen zijn 5 jeugdverpleegkundigen werkzaam als Huisartsondersteuner Jeugd (HAO). De HAO's zijn beschikbaar voor alle huisartsenpraktijken in de gemeente. In totaal hebben er in 2023 27 praktijken gebruik gemaakt van de inzet van de HAO, dit zijn er 3 meer dan in het voorgaande jaar.

Ouders en jongeren kunnen door de inzet van de HAO snel terecht met opvoed- en opgroeivragen. De ondersteuning is laagdrempelig, dicht bij huis en in nauwe samenwerking met andere betrokkenen in buurt of school. Een eventuele verwijzing naar specialistische zorg kan hierdoor beter onderbouwd worden. Een stijging is te zien in het aantal aanmeldingen; van 218 in 2021 naar 275 in 2022 en afgelopen jaar zijn er 318 casussen opgepakt.

Extra ondersteuning van gezinnen en jeugd in samenwerking met partners in het voorliggend veld
In verschillende gemeenten is vanuit de JGZ extra inzet gerealiseerd op de ondersteuning van gezinnen en jeugdigen. De jeugdverpleegkundige heeft ondersteund bij vragen over opvoeden en opgroeien met als uitgangspunt; normaliseren, ondersteunen vanuit een oplossingsgerichte methodiek en aansluiten op niveau en behoefte van de ouders. De jeugdverpleegkundige heeft een laagdrempelige ingang in gezinnen, omdat via het consultatiebureau en de samenwerking met (voor)schoolse voorzieningen gezinnen en kinderen in beeld zijn. Ondersteuning is op maat geboden; aansluitend bij de behoefte van ouders/jeugdigen is er gebruikt gemaakt van fysieke afspraken, online afspraken of telefonisch contact.

Extra inzet op de scholen in de zorgstructuur en met extra activiteiten op school
In een aantal gemeenten is de jeugdverpleegkundige vaste partner in het zorgoverleg op de basisscholen. Deze 123-tjes of ZAT's kenmerken zich door een structureel overleg tussen intern begeleider van school, maatschappelijk werk en de jeugdverpleegkundige. Naast dit structurele overleg zijn er korte lijnen waarbij men elkaar consulteert op basis van casuïstiek. Diverse trainingen zijn in 2023 weer geboden op verzoek van de scholen, denk hierbij aan Rots en Water en seksuele weerbaarheid.

Kind naar Gezond Gewicht
Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG) is onderdeel van JOGG en richt zich op de individuele aanpak voor kind en gezin met overgewicht en/of obesitas. KnGG is een gezinsgerichte aanpak waarbij er niet alleen gekeken wordt naar het kind, maar naar het hele gezin. Er wordt met een brede blik gekeken naar de gezinssituatie, waarbij met name oog is voor achterliggende factoren zoals schulden, verstoorde gezinsdynamiek, etc. Kennis van de onderliggende factoren maakt dat er passende zorg en ondersteuning geboden kan worden, zodat er binnen het gezin ruimte kan ontstaan om stappen te zetten richting duurzame gedragsverandering/leefstijl. De aanpak Kind naar Gezonder Gewicht is erop gericht een sluitende, integrale netwerkaanpak op te zetten én te borgen. Het kind en gezin worden gedurende het hele traject begeleidt door de centrale zorgverlener, jeugdverpleegkundigen in dit geval.

In Assen is de projectleider in 2020 gestart met dit gezondheidsinitiatief en zijn er vier centrale zorgverleners (CZV) die dit programma leiden. In Coevorden is in 2023 een start gemaakt met KnGG en zijn er momenteel 4 CZV in opleiding. GGD Drenthe heeft een gedeelde project coördinatie op Provinciaal niveau voor de ketenaanpak vanuit het IZA.

Verzuimbegeleiding 18+
In de gemeente Emmen hebben de MBO-scholen de mogelijkheid om leerlingen ouder dan 17 jaar voor verzuimbegeleiding naar de jeugdarts te verwijzen. Het gaat hierbij om de begeleiding van jongeren ouder dan 18 jaar, met langdurig of complex schoolverzuim of thuiszitters. Het doel van de begeleiding is het voorkomen van schooluitval en/of het behalen van een startkwalificatie door de jongere. In 2023 zijn er 18 leerlingen verwezen, opnieuw een toename kijkend naar voorgaande jaren. Het grootste deel van de aangemelde leerlingen zijn bekend met jarenlange moeizame schoolgang en complexe problematiek.

Preventieve logopedie

Preventieve logopedie werd in 10 van de 12 gemeenten uitgevoerd. Preventieve logopedie richt zich op het vroegtijdig signaleren en diagnosticeren van logopedische stoornissen. Preventief werkend logopedisten adviseren bij spraak- en taalstimulering van kinderen, verwijzen naar logopedie voor behandeling, verwijzen naar audiologisch centra voor diagnostiek bij vermoedens van taalontwikkelingsstoornissen, bieden collectieve voorlichting aan en zetten zich in voor deskundigheidsbevordering van professionals in de kinderopvang en het reguliere basisonderwijs.

Het valt op dat er na de Coronaperiode meer kinderen worden aangemeld met een achterstand in de spraak-taalontwikkeling. Daarnaast lijken de ontwikkelingsproblemen steeds complexer te worden. Dit valt de JGZ, opvanglocaties en scholen op. De reden hiervoor is niet duidelijk. Mogelijk komt dit doordat kinderen minder sociaal contact hebben gehad tijdens de coronaperiode. Een andere reden zou kunnen zijn dat kinderen tegenwoordig meer achter schermpjes zitten. Hierdoor is er minder interactie tussen ouder en kind. Dit kan gevolgen hebben voor de spraak-taalontwikkeling.

2. Gezondheidsbevordering additioneel

Gemeenten maken gebruik van aanvullende activiteiten die gezondheid bevorderen. Deze activiteiten focussen zich m.b.t. gezondheidsbevordering op het faciliteren en ondersteunen van een kansrijke start voor alle inwoners van Drenthe. Focus op de eerste 1000dagen van een kind is één van de belangrijkste pijlers van Kansrijke Start. Een gezond schoolaanbod en een bewuste zwangerschap en gezinsplanning zijn onderdelen van Kansrijke Start.

Gezonde School

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- Er zijn momenteel 15 Gezonde School adviseurs (GSA's). 5 daarvan zijn dit jaar geschoold door landelijk Gezonde School.
- Deskundigheidsbevordering is geboden aan de GSA’s in de vorm van intervisie. We hebben een inspiratiesessie gehouden voor en in samenwerking met gemeenteambtenaren en schoolleiders.
- De Gezonde School en Nu Niet Zwanger aanpak hebben beide een rol gehad in het GGD Drenthe Paplepelpleidooi.
- Happyles (een lesprogramma om de Mentale Gezondheid van jongeren te bevorderen) wordt gegeven op het Drenthe College.

We hebben scholen gestimuleerd om gebruik te maken van de stimuleringsregelingen van de Gezonde School (helaas zijn niet alle aanvragen toegekend, vanwege een landelijke overinschrijving). Dit heeft voor Drenthe geresulteerd in meer dan voorgaande jaren een financiële bijdrage voor scholen en begeleiding van een Gezonde School adviseur. In 2023 zijn 78 scholen bezig met 1 van de stimuleringsregelingen ten opzichte van 2022, toe waren er het 41 scholen die er gebruik van hebben gemaakt.

Vanuit de inspiratiesessies vinden nu op de scholen in de gemeente Coevorden en Emmen gesprekken plaats in samenwerking met de JGZ, om de schoolrapportage te bespreken en zo een stap te zetten in kansengelijkheid en gezondheidsbeleid in het onderwijs.

Drenthe College wil het thema Welbevinden borgen binnen hun onderwijs. Hiervoor bieden ze in samenwerking met de GGD Happyles aan. We begeleiden het Drenthe College in deze Gezonde School aanpak en voeren de Happyles uit. Er zijn 8 JGZ medewerkers geschoold door het Trimbos Instituut om de Happylessen te mogen geven.

	Realisatie schooljaar 2022/2023	Realisatie schooljaar 2021/2022	Realisatie schooljaar 2020/2021	Realisatie schooljaar 2019/2020
Gezonde scholen				
Basisscholen	52	60	72	81
Voortgezet onderwijs	9	9	14	16
Middelbaar beroepsonderwijs	6	3	1	1
Totaal gezonde scholen	**67**	**72**	**87**	**98**

Alleen scholen die daadwerkelijk een vignet aanvragen worden opgenomen. Er is een stijging te zien in het aantal subsidieaanvragen bij scholen maar niet iedere school vraagt ook een gezonde School vignet aan.

3. Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe (VTD) draagt bij aan het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling en het duurzaam borgen van veiligheid voor alle inwoners van Drenthe, van jong tot oud. Iedereen heeft immers recht heeft op een veilig thuis.
We geven advies en bieden ondersteuning aan inwoners en professionals die met deze vermoedens of situaties te maken hebben. Als het nodig is, doen we onderzoek. Er wordt gewerkt aan herstel van veiligheid op korte- en lange termijn en wij monitoren dit. Door expertise toe te voegen en de lokale teams te versterken, kan hulpverlening en het zicht op veiligheid en ondersteuning zo snel als mogelijk lokaal worden uitgevoerd.
VTD is in beweging. In lijn met de Drentse regiovisie "De volgende stap" is de ontwikkeling naar een regionaal meldpunt en kennis- en expertisecentrum in gang gezet. De transformatie is erop gericht dat hulp lokaal, laagdrempelig wordt aangeboden, waarbij VTD een spilfunctie vervult door uitvoering van zijn wettelijke taak en expertise en kennis toevoegt aan het lokale veld. In dit proces van transformeren zijn we een lerende organisatie waarin we continu onze kwaliteit verbeteren samen met ketenpartners.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben bijgedragen aan het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling
- We hebben bijgedragen aan duurzame veiligheid
- De basis van Veilig Thuis Drenthe is doorontwikkeld
- We hebben ingezet op kennis, expertise en professionaliteit om het werkproces te verbeteren en om professionals van onze netwerkpartners te ondersteunen en versterken
- De samenwerking met gemeenten is geïntensiveerd, we trekken samen meer op
- Het MDA++ Drenthe is een structureel aanbod geworden

Meerjarenplan VTD
In samenwerking met beleidsambtenaren Toekomstscenario is het meerjarenplan aangescherpt waarin de doorontwikkeling concreet wordt beschreven aan de hand van 3 sporen.

<u>Spoor 1: Vernieuwde basis VTD</u>
Per februari zijn 2 nieuwe managers gestart voor het programma Samen Veilig, waar Veilig Thuis onder valt. Er zijn bij hen het afgelopen jaar signalen zichtbaar geworden wat betreft de cultuur, houding en gedrag en organisatie van Veilig Thuis. Vanuit die signalen heeft het management van het programma Samen Veilig, samen met de directeur publieke gezondheid, een plan ontwikkeld op basis van de koers van Veilig Thuis. Deze is gedeeld met de medewerkers. De acties staan beschreven in het meerjarenplan waarbij aandacht is voor de medewerkers en het in kaart brengen van de processen middels tijdschrijven. De eerste stappen

zijn in het najaar van start gegaan. De verwachting dat de kwaliteit van de werkzaamheden groter wordt en het een positieve invloed heeft de interne cultuur.

Na een periode van voorbereiden zijn de medewerkers van Veilig Thuis per 1 oktober gaan werken in kernteams gericht op een regio (Noord, Zuid en Oost). Een kernteam zorgt voor meer betrokkenheid en eigenaarschap en meer focus op de regio. Elke regio heeft 2 kernteams. Daarnaast zijn er 2 teams die provinciaal werken: Team Spoed en het secretariaat. Een regionaal kernteam bestaat uit medewerkers van de Frontoffice en de Backoffice en werkt met een eigen kernteamcaseload waar de medewerkers van dat team gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn.

Vanaf 1 januari draaien medewerkers van Veilig Thuis naast de piketdienst van VTD de piketdienst van het Centrum Seksueel Geweld. Veilig Thuismedewerkers voeren tevens de dagdienst uit voor het CSG. Iedereen heeft hiervoor 1 of 2 trainingen gevolgd.

Spoor 2: Ontwikkelen van een kennis- en expertisecentrum HG en KM en SG
Het ontwikkelen van een kennis-en expertisecentrum doen we in samenhang met de GGD. Er is o.a. gewerkt aan een structureel trainings- en voorlichtingsaanbod Veilig Thuis Drenthe, waar al veel gebruik van wordt gemaakt. Voorlichting en training heeft een preventieve werking om ervoor te zorgen dat vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling eerder en sneller in beeld komen bij beroepskrachten die werken met kinderen, volwassenen en ouderen. Door middel van het geven van voorlichting en training deelt Veilig Thuis Drenthe kennis, expertise en ervaring op het gebied van huiselijk geweld, ouderenmishandeling en kindermishandeling. Voorlichting en training is ook een belangrijk middel in de samenwerking tussen Veilig Thuis Drenthe en andere organisaties. Het biedt de mogelijkheid om onze netwerk- en samenwerkingspartners te informeren over waar we voor staan, wat we doen en hoe we dat doen. Daarnaast biedt voorlichting de gelegenheid om op een rustig(er) moment met elkaar uit te wisselen, in plaats van het moment waarop er iets speelt in een casus. In 2023 heeft Veilig Thuis Drenthe gemiddeld 1 tot 2 keer per week een voorlichting, workshop of training gegeven aan beroepskrachten die werken met kinderen, volwassenen en ouderen. Naast aan professionals heeft Veilig Thuis Drenthe eveneens veelvuldig voorlichting mogen geven aan studenten van het middelbaar beroepsonderwijs. Een mooie ontwikkeling is dat we in 2023 ook een aantal voorlichtingsbijeenkomsten aan inwoners hebben kunnen aanbieden. Aan Veilig Thuis Drenthe de belangrijke taak om bij elke voorlichting of training zo goed mogelijk aan te sluiten bij de specifieke dynamiek en behoeftes van de desbetreffende doelgroep.
Naast het versterken van beroepskrachten en inwoners is er aandacht geweest voor de interne professionalisering met de ontwikkeling van een professioneel paspoort en trainingen (o.a. de Top 3 methodiek). Verder zijn er verkennende gesprekken geweest voor het opzetten van kenniswerkplaatsen.

Spoor 3: (Integraal) samenwerken met gemeenten en netwerkpartners
Er hebben 6 pilotprojecten gedraaid in 7 gemeenten. Samen met medewerkers van de Drentse gemeenten, het lokale veld en de politie is onderzocht hoe de aanpak van huiselijk geweld het beste kan worden vormgegeven vanuit de gestelde doelen. Het resultaat hiervan is een nieuwe werkwijze waarmee hulp en ondersteuning bij huiselijk geweld sneller op gang komt. Ook is het gelukt om een manier van werken te creëren waarin minder overdrachtsmomenten plaatsvinden. Daar komt bij dat de samenwerking tussen de netwerkpartners meer integraal is, waardoor er meer aansluiting bij de cliënten is. De cliënten hadden een beter gevoel bij de hulp, waardoor zij ook ontvankelijker werden en meewerkten. Tot slot zijn signalen van huiselijk geweld door deze beproefde manier van samenwerken in een eerder stadium en in meer samenhang opgepakt. De ervaringen binnen de pilots bevestigen de koers die Veilig Thuis inzet. Dit zetten we voort en uitbreid we uit naar alle Drentse gemeenten.

MDA++

Het afgelopen jaar zijn, door ziekte van medewerkers en wachtlijsten, minder casussen voor het MDA++ binnengekomen. Het voorzitterschap (een rol van Veilig Thuis) is in deze periode ook gewisseld. In november heeft de stuurgroep MDA++, met gemeente Emmen als opdrachtgever, besloten om MDA++ structureel aan te bieden in Drenthe. Daarbij wordt ook de verbinding gemaakt met andere Drentse overlegtafels zoals de Regionale Experttafel.
Er is 2x een themaochtend georganiseerd waarbij ontmoeten en leren van elkaar centraal staat. Deze bijeenkomst is voor interne en externe samenwerkingspartners.
In het voorjaar hebben we trends en ontwikkelingen besproken met vertegenwoordigers van alle gemeenten en in het najaar hebben we gesprekken per gemeente gevoerd over de rapportage.
Veilig Thuis werkt samen met veel netwerkpartners waardoor we hebben kunnen bijdragen aan o.a. het AVE model, de pilot Stalking en het Regionaal Netwerk Zorg en Straf Noord Nederland.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Advies en consult/ondersteuning (extern)	2.843	2.600	2.950	2.939	2.940
Melding (intake en triage), zowel MK als ZK	1.869	2.200	1.750	2.115	2.169
Regulier onderzoek inclusief onderzoek HG MK	111	400	110	169	211
Monitoring	320	590	365	539	449
Voorwaarden en Vervolg	104	200	149	194	150
Huisverboden	52	60	41	41	48
MK = met kinderen / ZK = zonder kinderen / HG= huiselijk geweld					

4. Infectieziektebestrijding additioneel

IZB adviseert en inspecteert (additioneel) op hygiëne en veiligheid bij asielzoekerscentra, prostitutiebedrijven, evenementen met tijdelijke sanitaire voorzieningen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

GGD Drenthe heeft de keuze gemaakt om de hygiëneaudits met betrekking tot asielzoekerscentra (AZC), evenementen en seksbedrijven met ingang van 2023 te beleggen bij de deskundigen infectiepreventie (DI) van de afdeling infectieziektenbestrijding (IZB). De keuze hiervoor is gebaseerd op het inspectierapport uit 2016 van de inspectie voor gezondheidszorg (IGZ) na een inspectiebezoek aan GGD Drenthe. De functie DI was voor 2016 niet aanwezig binnen GGD Drenthe. De audits waren destijds belegd bij de afdeling THZ. Met de komst van de functie DI is bovenstaande keuze gemaakt vanwege specifieke kennis en deskundigheid met betrekking tot hygiëne en infectiepreventie

Asielzoekerscentra

In 2023 hebben de DI's 13 audits gedaan bij asielzoekerscentra van de COA. De nieuwe locaties zijn bezocht voor een eerste hygiëneaudit. De bestaande locaties zijn bezocht voor een jaarlijkse hygiëneaudit.

Er is 1 noodopvanglocatie voor opvang Oekraïners bezocht voor een nulmeting. Deze locatie is voorafgaand aan de opening bezocht.

Evenementen
De Zuidlaardermarkt is bezocht door de DI's voor een hygiëneaudit. Daarbij is geadviseerd op gebied van hygiëne en veiligheid betreft de toiletvoorziening. Er is afgesproken om komend jaar eerder betrokken te worden om aan de voorkant advies te kunnen geven en daarna een audit te kunnen uitvoeren.

Voor de TT is er overleg geweest tussen de DI's, van de afdeling IZB. Daarnaast is er contact geweest met de adviseurs GHOR-evenementen en de contactpersoon TT van de gemeente Assen. In overleg is besloten dat een inspectie op korte termijn niet zinvol was voor dit jaar. Voor volgend jaar neemt de contactpersoon van de gemeente Assen in een eerder stadium contact met ons op.

Bloemencorso Eelde en gemeente Tynaarlo hebben geen contact met ons gezocht met betrekking tot een inspectie.

Seksbedrijven
In 2023 hebben de DI's 8 seksbedrijven bezocht voor een hygiëneaudit.

Jaarcijfers
In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Aantal inspecties asielzoekerscentra + noodopvang	14	8	24	10	0
Aantal inspecties tijdens evenementen	2	3	3	1	0
Aantal inspecties seksbedrijven	8	11	12	4	2

5. Technische Hygiënezorg additioneel

Er wordt toezicht gehouden op WMO-voorzieningen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Toezicht WMO voorzieningen
In 2023 zijn er vier onderzoeken uitgevoerd: één calamiteitenonderzoek en drie kwaliteitsonderzoeken.

Evaluatie toezicht WMO voorzieningen
GGD Drenthe biedt in bij slechts twee gemeenten (Gemeente Emmen en Gemeente Westerveld) Toezicht op de WMO voorzieningen. Na evaluatie is besloten om deze additionele taak niet meer aan te bieden.

Jaarcijfers
In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Aantal overige inspecties (WMO)	4	35	2	0	2

6. Openbare geestelijke gezondheidszorg additioneel

GGD Drenthe voert verschillende taken en functies uit binnen het OGGZ-vangnet: Advies en Meldpunt OGGZ en bemoeizorg door sociaal verpleegkundigen OGGZ. Verder leveren we voor zes gemeenten procesregie in de vorm van een OGGZ-voorzitter en zorgen we voor beleidsontwikkeling op het terrein van de OGGZ, Wvggz en personen met onbegrepen gedrag.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben uitvoering gegeven aan het Advies en Meldpunt OGGZ dat wordt gecombineerd met de meldfunctie Wvggz. Ook meldingen niet-acute zorg van de politie en het landelijk meldnummer 'Zorgwekkend Gedrag' komen binnen bij het Advies en Meldpunt OGGZ.
- We hebben bijgedragen aan de sluitende keten voor personen met onbegrepen gedrag door de samenwerking met de politie rond een selectie van niet acute meldingen verward gedrag.
- Cliënten werden geholpen door de inzet van OGGZ-bemoeizorg bij lichamelijke problemen, woonproblemen als gevolg van aantallen huisdieren of ongedierte en bij woningvervuiling en hoarding door het voorbereiden en coördineren van schoonmaakacties.
- We hebben uitvoering gegeven aan de opdracht van gemeenten om de inzet van verplichte zorg te onderzoeken middels het Verkennend Onderzoek, onderdeel van de Wvggz.
- Met het voorzitterschap van de OGGZ-netwerken in zes gemeenten boden we procesregie gericht op een adequate samenwerking rond kwetsbare inwoners die vaak zelf geen hulp vragen en kampen met complexe problemen.
- Ook boden we procesregie in casuïstiek waar al hulpverlening is betrokken, maar is vastgelopen, om zo met alle betrokkenen te komen tot een gezamenlijk gedragen aanpak.
- We adviseerden gemeenten over knelpunten of hiaten in de hulpverlening.
- We voerden met de maatschappelijk opvang partners de winterregeling uit voor dak- en thuislozen.

Uitvoering Advies en Meldpunt OGGZ

Iedereen kan advies vragen of een melding doen bij het Advies en Meldpunt OGGZ over inwoners van Drenthe die zich in een ernstige probleemsituatie bevinden en daarvoor geen hulp zoeken of niet weten hoe dat te organiseren. Vanaf 2020 is ook de meldfunctie Wvggz hier onder gebracht en schakelt het landelijke meldnummer 'Zorgwekkend Gedrag' automatisch door naar het Advies en Meldpunt OGGZ. Daarmee is het een breed meldpunt voor niet acute zorg dat tijdens kantooruren telefonisch bereikbaar is. Daarbuiten kan via het antwoordapparaat en de website 24/7 een melding worden gedaan.
Vaak zijn dat professionals, familieleden, buren of andere naastbetrokkenen. Als een advies niet volstaat zoeken we uit of de cliënt al in beeld is bij een hulpverleningsinstantie. Tijdens de triage beoordelen we samen met de OGGZ-collega's van GGZ, VNN en Cosis hoe de melding het beste opgevolgd kan worden. Waar nodig worden meldingen doorgezet naar een gemeentelijk OGGZ-netwerk/sociaal team voor een integrale bemoeizorg aanpak.

De ontwikkeling in de aantallen in 2023 worden in en bij de onderstaande tabel toegelicht.

Niet acute politiemeldingen onbegrepen gedrag

Voor elke politiemedewerker is in 2023 een digitaal meldformulier niet acute zorg beschikbaar gekomen in het politiesysteem. Daarmee kan laagdrempelig een zorgmelding gedaan worden die automatisch via beveiligde email naar het meldpunt wordt verstuurd. Dat heeft tot een toename van het aantal politiemeldingen van 33% geleid: van 285 naar 379 politiemeldingen (exclusief politiemeldingen die niet zijn opgepakt). Deze samenwerking met de politie ondersteunt bij de verbinding tussen de domeinen

veiligheid en zorg en de sluitende keten voor mensen met onbegrepen gedrag. Het merendeel van de meldingen leidt niet tot de inzet van bemoeizorg maar tot overdracht van het zorgsignaal aan reeds betrokken hulpverlening. Net als voorgaande jaren is de politie de belangrijkste melder gevolgd door particuliere melders zoals familie, vrienden en buurtgenoten (207 in 2022 en 215 in 2023).

Wet verplichte GGZ (Wvggz)
Sinds 2020 voert de GGD, samen met de OGGZ-collega's van GGZ, VNN en Cosis de meldfunctie en het verkennend onderzoek in het kader van de Wvggz uit. Het zijn gemeentelijke wettelijke taken uit de Wvggz. Wanneer uit de triage van een melding blijkt dat er een sterk vermoeden is van een psychische stoornis, waarbij ingeschat wordt dat verdere escalatie of crisis dreigt, dan wordt een verkennend onderzoek in kader van de Wvggz gestart. Daarmee wordt onderzocht of voor de gemelde persoon verplichte zorg ingezet dient te worden in de vorm van een zorgmachtiging. Deze kan aansluitend aan een verkennend onderzoek bij het Openbaar Ministerie worden aangevraagd.
In de praktijk blijkt dat OGGZ-bemoeizorg en Wvggz dicht bij elkaar liggen en ook in elkaars verlengde kunnen worden ingezet. Waar mogelijk en in afstemming met de melder wordt eerst gekozen voor OGGZ-bemoeizorg. Wanneer dat niet tot stabilisatie en inzet van adequate hulp leidt kan alsnog de route van de Wvggz worden gevolgd. In 2023 zijn 35 verkennende onderzoeken uitgevoerd, 16 meer dan de 19 in 2022 en in 2021 ging het om 22 verkennende onderzoeken. Daarmee is de toename met ruim 80% in 2023 zeer opvallend. Omdat de absolute aantallen klein zijn is het moeilijk daar een eenduidige verklaring voor te geven. Wel is de indruk dat de toename te maken heeft met de druk op de zorg als gevolg van toenemende zorgvraag en personeelskrapte. Door deze druk kan het zijn dat lopende zorgtrajecten waarin mensen onvoldoende meewerken of de zorg opzeggen, eerder worden afgesloten dan voorheen. Terwijl erop dat moment wel een zorgbehoefte aanwezig is, die later dan in beeld komt door een zorgmelding.

Bemoeizorg
De meldingen waarvan uit de triage blijkt dat een bemoeizorg-aanpak ingezet moet worden, worden doorgezet naar OGGZ-netwerken of sociale teams in gemeenten. Er wordt dan een gecoördineerde en integrale bemoeizorg-aanpak uitgevoerd. We doen dat in samenwerking met OGGZ-partners zoals GGZ, VNN en Cosis, maatschappelijk werk of sociaal team.
Sociaal verpleegkundigen OGGZ van de GGD bieden bemoeizorg als het gaat om woningvervuiling, hoarding (problematische verzamelaars) en bij somatische problemen. We leggen contact met de gemelde persoon, winnen het vertrouwen en motiveren voor het accepteren van hulpverlening. Waar nodig zetten we schoonmaakacties in. Het aantal schoonmaakacties bij woningvervuiling is verder toegenomen. Deels worden deze ingezet vanuit de vangnet en advies functie van de GGD (zie programma bewaken) en dus ook na inzet van OGGZ-bemoeizorg. Het totaal aantal schoonmaakacties in 2023 is 47, 2 minder dan de 49 van 2022 wat een piekjaar was. Het niveau van 2023 is daarmee vergelijkbaar met 2022 waarvan het hoge aantal dus geen uitzondering is gebleken.
Aansluitend aan een schoonmaakactie wordt meestal huishoudelijke hulp ingezet om herhaling van vervuiling te voorkomen. In 2023 is het opgevallen dat het regelmatig moeilijk is gebleken om tijdig huishoudelijke hulp in te zetten. Ook hier zijn wachttijden ontstaan. Dat heeft tot gevolg gehad dat schoonmaakacties soms uitgesteld moeten worden wat onwenselijk is omdat betrokken cliënten hun motivatie kunnen verliezen en eerder gegeven medewerking intrekken.

De ontwikkeling in de aantallen in 2023 worden in en bij de onderstaande tabel toegelicht.

OGGZ-voorzitterschap
De GGD levert een voorzitter voor de OGGZ-netwerken in de gemeenten Assen, Aa en Hunze, Midden-Drenthe, Emmen, Coevorden en Tynaarlo. De OGGZ-voorzitters coördineren als procesregisseur de bemoeizorg-aanpak in gemeenten. Ze zorgen voor een gezamenlijk gedragen aanpak en zien toe op naleving van de samenwerkingsafspraken tussen alle aan het OGGZ verbonden netwerkpartners. Aanvullend biedt de OGGZ-voorzitter in enkele gemeenten procesregie in casuïstiek waar al wel hulpverlening is betrokken maar de situatie mogelijk toch kan escaleren of waarin de samenwerking niet goed verloopt.

Advies en ontwikkeling
We adviseren de centrumgemeenten en de andere gemeenten in Drenthe over ontwikkelingen die raken aan de uitvoering van OGGZ, Wvggz en de aanpak rond situaties van onbegrepen gedrag. Het gaat over lokale ontwikkelingen zoals aansluiting OGGZ op het sociale domein of de implementatie van de Aanpak Voorkomen Escalatie-methode.
De verkenning met centrumgemeenten naar een andere wijze van opdracht verstrekken, namelijk voor meerdere jaren en gezamenlijk met de OGGZ-partners GGZ Drenthe, Verslavingszorg Noord Nederland en Cosis zijn in 2023 afgerond. Uitkomst is dat de huidige additionele inkoop met het oog op inkoop- en aanbestedingsregels het meest voor de hand liggende is. GGD, GGZ, VNN en Cosis zoeken verder naar vereenvoudiging en mogelijkheden naar verdere integratie.

Zoals hierboven genoemd heeft de politie in 2023 een nieuwe werkwijze ingevoerd rond niet acute meldingen van verward gedrag. Elke politiemedewerker heeft toegang tot een digitaal meldformulier waarmee eenvoudig zorgmeldingen gedaan kunnen worden die automatisch via beveiligde email naar het meldpunt worden gestuurd. Regionaal is met de politie opgetrokken om deze landelijke werkwijze te vertalen naar de samenwerking in Drenthe. In verschillende werksessies zijn daar nadere afspraken over gemaakt.
Verder namen we ook in 2023 deel aan het beleidsoverleg over de ketensamenwerking acute psychiatrie. Met het Zorg- en Veiligheidshuis, politie en GGZ Drenthe vormden we in dat kader een werkgroep om meer zicht te krijgen op knelpunten in de aanpak en samenwerking rond (enkele) complexe cases die moeizaam, of pas langere tijd, tot een structurele oplossing komen. Daarvoor is een memo opgesteld met bevindingen en aanbevelingen de keten rond deze casuïstiek verder sluitend te krijgen. In 2024 wordt dat vervolgd.
De aanbevelingen zijn ook meegenomen in 2 subsidie werkgroepen waarin is geparticipeerd. Deze werkgroepen hebben beide een subsidieaanvraag ingediend bij ZonMw in het kader van het programma Grip op Onbegrip. De eerste betreft een aanvraag voor een regionale Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag. Deze is medio 2023 gehonoreerd en in het najaar gestart. De algemene projectleiding is belegd bij GGD Drenthe en in de uitvoering wordt nauw opgetrokken met themaleiders van o.a. de Hanzehogeschool, GGZ Drenthe, VNN en InBegrepen (collectief van ervaringsdeskundigen). De kenniswerkplaats werkt aan vragen vanuit de praktijk, in een trefpunt waar professionals, ervaringsdeskundigen en studenten elkaar ontmoeten. Drie thema's staan centraal: 1) versterken en leren van herstelinitiatieven; 2) samenwerken in het formele en informele netwerk en 3) Samenleven in de wijk.
Bestaande kennis en expertisenetwerken worden met elkaar verbonden en waar nodig worden nieuwe praktische informatieproducten ontwikkeld. Hiermee hopen we een bijdrage te leveren in situaties van onbegrepen gedrag met effect op de samenleving waarin mensen met onbegrepen gedrag meedoen en er mogen 'zijn'.
De tweede subsidieaanvraag is samen met gemeenten en Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe ingediend en gaat over domeinoverstijgend samenwerken in Veiligheidsregio's. Er wordt ingestoken op verdere uitrol van de Aanpak Voorkomen Escalatie-methode bij gemeenten, inzet van trajectbegeleiding bij het Zorg en

Veiligheidshuis en extra capaciteit bij het team OGGZ voor het afhandelen en opvolgen van het toenemende aantal politiezorgmeldingen. Naast de nadruk op het 'doen' is in deze aanvraag ook aandacht voor leren en doorontwikkelen. Eind 2023 is deze aanvraag toegekend en de uitvoering zal in het eerste kwartaal van 2024 starten.

Winterregeling

GGD Drenthe coördineert de winterregeling gericht op dak- en thuislozen en slecht behuisde inwoners. Gedurende de maanden oktober – maart monitoren we de ontwikkeling van de gevoelstemperaturen. Wanneer gedurende minimaal drie van de vijf dagen een gevoelstemperatuur van -5 graden of kouder wordt voorspeld wordt de winterregeling fase 1 geactiveerd. Fase 2 gaat in bij een gevoelstemperatuur van -10 graden. We informeren ketenpartners, zoals maatschappelijke opvanginstellingen, sociale teams, politie en gemeenten over het activeren (en deactiveren) van de winterregeling. Dak- en thuislozen hebben dan ruimere toegang tot de dag- en nachtopvang in Assen en Emmen. Wanneer nodig worden extra bedden bijgeplaatst. Bij fase 2 wordt door de samenwerkingspartners actief uitgekeken naar buitenslapers om hen aan te sporen de nacht binnen door te brengen.
De winterregeling is in de winter van 2022-2023 57 dagen actief geweest waarvan 12 dagen in fase 2. Daarmee is de winterregeling langer opengesteld dan in de 2 winters daarvoor. Het ging om aangesloten periodes van 5 -10 dagen met een uitschieter naar 18 dagen in februari – maart 2023. Ook liep de winterregeling langer door dan voorzien, tot in de eerste week van april.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Advies en Meldpunt OGGZ	1.063	1.000	1.065	952	1.090
Waarvan:					
Aangemeld voor OGGZ-bemoeizorg	330	320	283	307	371
Aangemeld Verkennend Onderzoek Wvggz	35	30	19	22	30
Aangemeld voor vangnetfunctie GGD	84		34		
Afgehandeld op meldpunt OGGZ	608	650	724	623	689
Nog open staande meldingen	6		5		
Overige indicatoren:					
OGGZ-meldingen GGD OGGZ-voorzitter*	218	200	184	216	242
Aantal cliënten sociaal verpleegkundigen OGGZ**	204	200	155	181	216
Waarvan:					
Woningsaneringen inz. vervuiling, hoarding***	47	35	49	42	31
* Aantal OGGZ-bemoeizorg meldingen in de 6 gemeenten waar de GGD een OGGZ-voorzitter levert.					
** Inclusief 77 vangnet en advies functie (basistaken), OGGZ-bemoeizorg en Wvggz verkennend onderzoek					
*** Inclusief 26 woningsaneringen vanuit de vangnet en adviesfunctie van de GGD (programma Beschermen).					

In 2023 zijn 1.063 meldingen binnengekomen bij het Advies en Meldpunt OGGZ. Dat is overeenkomstig met het voorgaande jaar 2022: 1.065 meldingen. De toename is 2022 ten opzichte van 2021 lag aan een zeer tijdelijke, administratieve rol van het Advies en Meldpunt OGGZ voor de instroom van Oekraïners die toen nog niet voor zorg verzekerd waren en in de onverzekerdenregeling instroomden. In 2023 was dat niet aan de orde. Dat het aantal meldingen toch vergelijkbaar is met 2022 heeft vooral te maken met een veranderende, landelijke, werkwijze van het doorgeven van zorgmeldingen door de politie.

Het aantal meldingen dat in 2023 is opgevolgd met een gecoördineerde bemoeizorg-aanpak en procesregie is uitgekomen op 330, totaal in Drenthe. Dit is een forse toename ten opzichte van 2022 toen zijn 279 bemoeizorgtrajecten gestart. Dat was het laagste aantal van de laatste jaren en in die zin is 2023 vergelijkbaar met de jaren daarvoor. Ingezoomd op de 6 gemeenten met een OGGZ-voorzitter van de GGD was het aantal gestarte bemoeizorgtrajecten 218, ten opzichte van 184 in 2022.

7. Zorgcoördinatie mensenhandel

De GGD coördineert de opvang en hulpverlening voor mensen die slachtoffer zijn van mensenhandel. Hieronder vallen ook slachtoffers van arbeidsuitbuiting en gedwongen prostitutie. De GGD beoordeelt en onderzoekt signalen van mensenhandel samen met de ketenregisseur aanpak mensenhandel (Zorg en Veiligheidshuis Drenthe) en de rechercheur van team mensenhandel en migratiecriminaliteit van politie. Zorgcoördinatie is verantwoordelijk voor de inzet en/of het coördineren van gepaste hulpverlening op diverse gebieden (sociaal-emotioneel/praktisch/juridisch).

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?
De aanpak mensenhandel in zijn geheel wordt aangestuurd door de stuurgroep van Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (ZVHD). Namens de twaalf Drentse gemeenten vraagt ZVHD aan GGD Drenthe, specifiek team Veilig Thuis Drenthe om 16 uur zorgcoördinatie te leveren. De totale verantwoording op de aanpak mensenhandel zal dan ook via een jaarverslag via ZVHD verlopen.

De zorgcoördinator is op meerdere terreinen actief. Zo zijn er 14 bewustwordingstrainingen gegeven aan o.a. zorginstellingen en gemeenten. De hoofdtaak het afgelopen jaar lag bij het ontvangen van signalen, deze verrijken samen met team mensenhandel Politie en de ketenregisseur. Om vervolgens met de mogelijke slachtoffers mensenhandel in contact te komen en ze te begeleiden naar zorg. O.a. zijn er een aantal vrouwen geholpen met de toeleiding naar time to connect van Leger des Heils om uit de prostitutie te stappen. De zorgcoördinator is bij 68 casussen betrokken geweest waaronder een 60 nieuw ingebrachte casussen met signalen van mensenhandel.

Op personeel gebied kent 2023 een wat onrustig jaar. Doordat de zorgcoördinator uitviel stond de nieuwe ketenregisseur die in mei 2023 is gestart er even alleen voor. Vanaf 1 juli is er vervanging gevonden voor de zorgcoördinatie. Samen hebben ze opgepakt wat prioriteit had. Door deze situatie is extra duidelijk geworden hoe kwetsbaar de inzet van zorgcoördinatie in Drenthe geregeld is. Door middel van een projectplan heeft de ketenregisseur weten aan te tonen dat er meer nodig is om de aanpak mensenhandel in Drenthe op te zetten en te borgen. Het positieve effect daarvan is onder meer dat in 2024 de formatie van de zorgcoördinatie verhoogd wordt. Daarnaast heeft er een afweging plaats gevonden op de organisatie van de aanpak met als doel de inhoud, efficiëntie en effecten te dienen. Dat heeft erin geresulteerd dat vanaf 2024 de gehele aanpak mensenhandel onder dak van Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe komt te liggen en deze additionele taak bij Veilig Thuis komt te vervallen. Vanzelfsprekend blijven de lijnen richting Veilig Thuis als onderdeel van de meldcode zeer belangrijk en zullen de medewerkers elkaar onderling opzoeken om zowel de daderaanpak als de opvang van slachtoffers vorm te geven.

8. Centrum Seksueel Geweld

GGD Drenthe is samen met GGD Groningen opdrachtnemer voor de uitvoering van het Centrum Seksueel Geweld Groningen/Drenthe (CSG). Het CSG biedt hulp aan iedereen die een ongewenste seksuele ervaring heeft meegemaakt.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Het Centrum Seksueel Geweld Groningen-Drenthe

In 2023 heeft het regionale meldpunt de transitie gemaakt naar Veilig Thuis Drenthe. Zij nemen 24/7 meldingen van slachtoffers/betrokkenen van seksueel geweld aan en professionals die vragen hebben rondom dit thema. Op zeer professionele wijze hebben zij deze nieuwe taak op zich genomen. In 2023 is het centrum voor het eerst intern en extern succesvol gevisiteerd. Tot slot hebben we hard gewerkt aan de bekendheid op het thema en van het centrum. Zo hebben we een succesvolle samenwerking met de media opgebouwd en zijn er bijeenkomsten geweest met als doel de media tips en adviezen te geven hoe het thema seksueel geweld op een toegankelijke wijze over te brengen. Door het aanbieden van een standaard zin waarin men wordt geattendeerd om hulp te zoeken bij seksueel geweld onder alle media-uitingen die gaan over seksueel geweld. Om het thema blijvend onder de aandacht te houden en om de samenwerking te verbeteren is er een halfjaarlijkse nieuwsbrief ontwikkeld.

Hulp

We hebben veel slachtoffers forensische, medische en psychosociale hulp kunnen bieden. Ook slachtoffers die langer dan 7 dagen geleden seksueel geweld hebben meegemaakt kunnen een luisterend oor, tips en adviezen krijgen van een counselor. Er zijn veel mensen die gebruik hebben gemaakt van deze nieuwe vorm van hulp. Deze hulp is niet alleen voor slachtoffers maar ook voor ouders/verzorgers of andere betrokkenen. De reacties zijn erg positief. De counselors waren ook aanwezig bij diverse bijeenkomsten zoals bij Orange the World en het werkbezoek met Mariëtte Hamer om de opvang als vertrouwenspersoon te verzorgen voor toeschouwers die graag nog even na wilden praten.

Deskundigheidsbevordering

Diverse externe trainingen zijn gegeven aan bijvoorbeeld GGZ-instellingen en sociale wijkteams. Er werd kennis gedeeld over het thema die zij direct konden integreren in de praktijk. De inzet van ervaringsdeskundigen heeft hierin een groot aandeel gehad en maakte volgens de deelnemers de meeste impact. Intern hebben de meldpuntmedewerkers een basistraining gekregen en de dagdienstgroep ook een verdiepingstraining. Deze informatie over bijvoorbeeld basishouding, copingstrategieën, overlevingsreacties en victim blaming geven de medewerkers een mooie rugzak in het contact met de bellers.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
≤ 7 dagen geleden	47	pm	59	42	44
> 7 dagen geleden	40	pm	13	9	7
Advies ≤ 7 dagen geleden	14	pm	15	10	5
Advies > 7 dagen geleden	53	pm	72	51	32
Aantal meldingen totaal	154	75	159	112	88

9. Publieke Gezondheid Asielzoekers

In opdracht van het Centraal Orgaan Asielzoekers voert de GGD de taken binnen de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers uit. Dit zijn jeugdgezondheidszorg, gezondheidsbevordering, infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding en hygiëne-audits op asielzoekerscentra.

Wat hebben we gerealiseerd en wat hebben we daarvoor gedaan?

De realisatie/productie in 2023 is achtergebleven op de oorspronkelijke begroting. De voornaamste reden hiervoor is dat asielzoekers minder goed en snel doorstromen naar reguliere woningen door de problemen op de woningmarkt. Hierdoor blijven de plaatsen in het AZC bezet door mensen die al bezocht zijn door onze medewerkers. Het achterblijven van doorstroom zorgt er dus voor dat er sprake is van minder instroom van nieuwe asielzoekers en daaraan gekoppeld aan minder productie vanuit de GGD. Alle kinderen die in Drenthe verblijven hebben we goed in beeld en in zorg.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Asielzoekers (totaal)	4.349	2.150	4.315	3.638	2.406
Asielzoekers (0-19 jarigen)	1.067	850	1.014	1.055	613
Aantal asielzoekers (19 jarigen en ouder)	3.282	1.300	3.301	2.583	1.793
Asielzoekerscentra	6	5	5	7	4
Verpleegkundige intakes (VI) 0-4 jarigen	119	125	Nieuw per 2023		
Verpleegkundige intakes (VI) 4-18 jarigen	591	600			
Medische onderzoeken (MO) 0-4 jarigen	132	125			
Medische onderzoeken (MO) 4-18 jarigen	523	600			
Aantal groepsvoorlichtingen	194	130			

10. Forensische geneeskunde

Forensisch artsen vervullen de functie van gemeentelijk lijkschouwer, doen forensisch medisch onderzoek t.b.v. opsporingsonderzoeken, en verlenen medische zorg aan arrestanten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Herinrichting forensische geneeskunde

Ook in 2023 speelde bij forensische geneeskunde het tekort aan forensisch artsen nog steeds een belangrijke rol. In deze periode was regelmatige inhuur van externe forensische artsen aan de orde om de diensten te kunnen vullen. Om een toekomstbestendige organisatie en continuïteit voor de forensische zorg in het noorden te kunnen garanderen wordt er op dit gebied steeds nauwer samengewerkt met GGD Fryslân en GGD Groningen. Het uiteindelijke doel is te komen tot ‘één team, één taak’ voor de noordelijke drie provincies. Eind 2023 is het penvoerderschap voor de samenwerking tijdelijk voor een jaar overgegaan van GGD Drenthe naar GGD Fryslân.

Eind 2023 is door de Politie het aanbestedingstraject medische arrestantenzorg (MAZ) in de markt gezet. Vanuit de noordelijke samenwerking is besloten om gezamenlijk hierop in te schrijven. Vanwege de complexiteit van dit traject is hiervoor een externe projectleider aangetrokken.

Jaarcijfers
In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Totaal Arrestantenzorg	2.057	1.500	1.842	1.583	1.603
Telefonisch consult	694	600	745	673	539
Forensisch medisch onderzoek:					
• Bloed/DNA afname/urinecontrole	394	300	362	333	250
• Letselbeschrijving	66	50	47	52	44
• Deskundigenrapportage	6	15	10	16	14
• Zedenonderzoek	17	20	30	20	23
• NODOK melding	4	5	3	6	4
Aantal lijkschouwingen	398	300	365	361	316
Aantal lijkschouwingen per 100.000 inwoners exclusief euthanasie	79	61	73	73	64
Aantal lijkschouwingen na euthanasie	274	175	235	231	209
Aantal lijkschouwingen na euthanasie per 100.000 inwoners	55	35	47	47	42

11. Reizigers- en Beroepsadvisering/Vaccinaties op Maat

Bij Reizigersadvisering kunnen cliënten terecht voor advies, voorlichting en vaccinaties in verband met een reis. Wanneer mensen bij de uitoefening van hun beroep een hoger risico lopen op een infectieziekte, kunnen ze langskomen voor advies en vaccinatie (Beroepsadvisering). Sinds maart 2023 worden, op indicatie, ook Vaccinaties op Maat gegeven. Mensen die een bepaald medisch risico lopen, dan wel mensen die de wens hebben een bepaald vaccin te ontvangen kunnen deze na indicatiestelling door de GGD-arts ontvangen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Vanuit de samenleving zien we (landelijk) een grote vraag naar advies over reizen, beroepsrisico's en vaccinaties op maat. Onze spreekuren zitten een paar weken van tevoren al volledig vol. Vanuit de hele provincie komen reizigers naar Assen voor advisering en vaccinaties. Uitbreiding van spreekuren lijkt gewenst. Daarom zijn we vanaf januari 2023 begonnen met het langzaam uitbreiden van de wekelijkse spreekuren, van 6 spreekuren per week aan het begin van 2023 naar 10 spreekuren per week aan het eind van 2023.

In verband met zwangerschapsverlof en de noodzaak om onze spreekuren uit te breiden, is er een nieuwe collega ingewerkt en opgeleid. Door de uitbreiding in spreekuren hebben we in 2023 ruim 2000 cliënten meer kunnen zien dan in 2022.

Om de kwaliteit van zorg te waarborgen en aan de accreditatieverplichtingen te voldoen, zijn er meerdere nascholingen bezocht. Een nieuwe arts is gestart met de opleiding tot reizigersgeneeskundige en heeft deze met succes afgerond. Ook één van de verpleegkundigen heeft de opleiding tot reizigersverpleegkundige dit jaar succesvol afgerond. Een andere verpleegkundige is in september gestart met de opleiding tot reizigersverpleegkundige. Daarnaast hebben een aantal collega's hun BIG-registratie mogen verlengen.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2023 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2023 en de drie voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze hieronder toegelicht.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020	Realisatie 2019
Aantal 1e consulten (reizigers)advisering	3.612	4.500	2.114	1.174	1.470	4.525
Aantal vervolgconsulten	1.206	2.600	513	232	635	3.418

De beperking in het aantal spreekuren draagt bij aan het niet kunnen realiseren van de begrote aantallen. Eén van de belemmerende factoren hierin is de beperkte artsencapaciteit.

In verband met de Covid periode in 2020-2022 vindt vanaf eind 2022 weer een stijging plaats in het aantal consulten. Ter vergelijking zijn daarom ook de cijfers van 2019 toegevoegd. Dit geeft een beter beeld van ‘normaal’.

12. Financiële verantwoording bij het programma Additioneel

Programma 2023		Product	Resultaat 2022	Begroting 2023 voor wijziging	Begroting 2023 na wijziging	Resultaat 2023	verschil 2023
Additioneel	Baten	Centrum Seksueel Geweld	298	307	459	421	-38
		Epidemiologie	92	122	106	86	-19
		Forensische geneeskunde	1.227	888	952	1.365	413
		Gezondheidsbevordering	209	190	137	159	22
		Infectieziektebestrijding	12	0	54	85	32
		JGZ additionele opdrachten gemeenten	1.163	1.132	1.149	1.211	62
		JGZ overige additionele opdrachten	111	88	13	10	-3
		Kansrijke Start	128	130	130	135	5
		MDA++	158	167	168	148	-20
		Openbare geestelijke gezondheidszorg	947	970	981	996	15
		Preventieve logopedie	535	543	627	627	0
		Publieke gezondheid asielzoekers	1.056	800	1.068	1.008	-60
		Reizigersvaccinaties	305	306	450	644	194
		Sense Noord Nederland	293	256	296	327	31
		Technische hygiënezorg	45	31	18	11	-7
		Veilig Thuis Drenthe	7.257	6.736	6.816	7.676	860
	Totaal Baten		**13.837**	**12.667**	**13.424**	**14.911**	**1.487**
	Lasten	Centrum Seksueel Geweld	-296	-299	-453	-420	33
		Epidemiologie	-86	-119	-105	-82	23
		Forensische geneeskunde	-1.184	-837	-936	-1.404	-468
		Gezondheidsbevordering	-199	-188	-134	-168	-35
		Infectieziektebestrijding	-8	0	-52	-80	-28
		JGZ additionele opdrachten gemeenten	-1.095	-1.049	-1.119	-1.190	-71
		JGZ overige additionele opdrachten	-105	-82	-13	-11	3
		Kansrijke Start	-119	-121	-127	-132	-6
		MDA++	-153	-161	-166	-146	20
		Openbare geestelijke gezondheidszorg	-889	-930	-960	-979	-19
		Preventieve logopedie	-508	-503	-611	-609	2
		Publieke gezondheid asielzoekers	-840	-741	-1.041	-995	46
		Reizigersvaccinaties	-400	-295	-448	-639	-191
		Sense Noord Nederland	-274	-237	-288	-328	-39
		Technische hygiënezorg	-42	-29	-18	-11	7
		Veilig Thuis Drenthe	-7.152	-6.736	-7.076	-7.917	-840
	Totaal Lasten		**-13.349**	**-12.328**	**-13.547**	**-15.110**	**-1.563**
	Reserveringen	Centrum Seksueel Geweld	-3	-8	-6	-1	5
		Epidemiologie	-6	-4	-1	-5	-3
		Forensische geneeskunde	-62	-51	-16	-26	-10
		Gezondheidsbevordering	-10	-2	-3	-4	-1
		Infectieziektebestrijding	-1	0	-1	-3	-2
		JGZ additionele opdrachten gemeenten	-85	-83	-29	-35	-5
		JGZ overige additionele opdrachten	-8	-6	0	0	0
		Kansrijke Start	-9	-9	-3	-4	-1
		MDA++	-6	-6	-2	-2	0
		Openbare geestelijke gezondheidszorg	-58	-40	-21	-24	-3
		Preventieve logopedie	-39	-40	-16	-16	0
		Publieke gezondheid asielzoekers	-76	-59	-27	-23	4
		Reizigersvaccinaties	-2	-11	-2	-11	-8
		Sense Noord Nederland	-19	-19	-8	-10	-2
		Technische hygiënezorg	-3	-2	0	0	0
		Veilig Thuis Drenthe	0	0	260	260	0
	Totaal Reserveringen		**-387**	**-339**	**123**	**97**	**-26**
Totaal Additioneel			**101**	**-0**	**0**	**-102**	**-102**

Additioneel algemeen

De impact van het Cao akkoord voor de additionele taken zijn berekend op € 260.000. In september 2023 is de hiervoor voorgestelde begrotingswijziging goedgekeurd. De meerkosten als gevolg van het Cao akkoord zijn onttrokken aan de Risicoreserve additionele taken.

Forensische geneeskunde

Het resultaat forensische geneeskunde bedraagt € 64.000 negatief. Bij de 8-maandsrapportage werd uitgegaan van een negatief resultaat van € 125.000. De verwachting was dat de subsidie Versterking forensische geneeskunde / samenwerking Noord-Nederland niet kostendekkend zou zijn. In het najaar 2023 bleek echter dat er nóg een subsidie beschikbaar was van € 118.000 voor Noord-Nederland. Hierdoor is het negatieve resultaat meegevallen.

Ten behoeve van de extra kosten van AIOSSEN (artsen in opleiding tot specialist) van € 46.879 wordt bij de resultaatsbestemming over 2023 voorgesteld deze te onttrekken aan de egalisatiereserve opleidingskosten forensische artsen. Het resultaat forensische geneeskunde na onttrekking uit de Egalisatiereserve bedraagt € 17.000 negatief.

Publieke gezondheid asielzoekers
Ondanks de hoge bezetting van de asielzoekerscentra in Drenthe is de in- en doorstroom van 0-18 jarigen laag. Hierdoor zijn de opbrengsten lager dan begroot wat resulteert in een tekort.

Veilig Thuis Drenthe
Het reguliere resultaat Veilig Thuis Drenthe bedraagt € 19.000 positief. Dit resultaat afgezet tegen de totale reguliere bijdrage VTD van € 6,8 miljoen is minder dan 0,3% en daarmee minimaal.

Eind 2022 is voor 2023 aan de centrumgemeente Emmen een extra bijdrage gevraagd van € 950.000 (voor de ondersteuning van de pilots en extra capaciteit VT i.v.m. decentraal werken, training en opleiding, kennis en expertisecentrum en ICT). De toekenning van centrumgemeente Emmen bedroeg € 931.281. Uiteindelijk is € 850.951 besteed in 2023. Het restant van € 80.330 zal terugbetaald worden aan centrumgemeente Emmen.

Verantwoording extra gelden centrumgemeente Emmen 2023:

Waarvoor?	***Ontvangen voor 2023***	***Prognose 2023 (afgegeven bij 8-maandsrapportage)***	***Ingezet in 2023***	***Terug te betalen aan CG Emmen***
Inhuur procesbegeleiding/ aansturing transformatie VTD		€ 100.000	€ 91.761	
Inhuur / advieskosten projectsecretaris		€ 50.000	€ 50.306	
Inzet maatschappelijk werkers		€ 475.000	€ 472.696	
Inzet epidemioloog		€ 105.000	€ 104.992	
Inzet gedragswetenschapper		€ 53.000	€ 52.417	
Kwartiermaker leren en kennismanagement		€ 80.000	€ 78.779	
Totaal	***€ 931.281***	***€ 863.000***	***€ 850.951***	***€ 80.330***

1.2 Paragrafen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten kent de begroting en jaarrekening een aantal verplichte paragrafen. In deze jaarstukken 2023 zijn de paragrafen Bedrijfsvoering, Weerstandsvermogen en risicobeheersing en Financiering opgenomen. De overige verplichte paragrafen (Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Verbonden partijen en Grondbeleid) zijn voor de GGD niet relevant en derhalve niet opgenomen.

1.2.1 Paragraaf Bedrijfsvoering

Samenwerking GGD en VRD

Op het gebied van bedrijfsvoering werken GGD en VRD op veel terreinen steeds intensiever samen, onder meer op het gebied van huisvesting, ICT en communicatie. Ook op het gebied van financiën en personeelszaken wordt waar mogelijk samengewerkt. In 2024 wordt een onderzoek gestart naar hierin volgende stappen kunnen worden gezet.

Informatisering en automatisering

Datagestuurd werken

De GGD heeft de visie ”Informatievoorziening is van ons allemaal” opgesteld. Aansluitend hierop is de strategie voor IV uitgewerkt. Realisatie hiervan vraagt op het gebied van besturing nog aandacht. De visie en strategie zijn opgesteld vanuit de ambitie van GGD (en VRD) om informatie gestuurd werken te integreren binnen alle processen van de GGD. Daarnaast een voorspelbare ICT-omgeving neer te zetten als basis voor continue veranderingen op gebied van IV. Binnen deze visie zijn drie lijnen benoemd, namelijk ‘Sterke verwevenheid van IV in het bedrijfsproces’, ‘Focus op het werken met data’ en ‘Voorspelbare ICT als basis voor continue IV veranderingen’.

Vanuit de focus op datagericht en informatiegericht werken is de organisatie versterkt met kennis en kunde op het gebied van verzameling, duiding en communicatie van data en informatie, onder meer door middel van scholing, ontwikkeling en werving van onze medewerkers. Doel is de realisatie van een data-architectuur systeem (werkwijze, kennis en systeem). Middels de realisatie van informatieproducten is de GGD ook meer informatiegericht gaan werken. Zo heeft de datahub informatieproducten ontwikkeld voor de ‘Datawerkplaats mentale Gezondheid’ en ‘Risico gestuurde zorg GGD’ (dit is een voorspelmodel op basis van open tekstvelden en levert adviezen op dossierniveau aan voor zorg professionals ter beoordeling) maar ook management informatieproducten voor de afdelingen binnen het programma Publieke Zorg en Dienstverlening.

Daarnaast is de kennis op gebied van datascience, data-engineering versterkt door onze specialisten aan de collega’s van de GGD (via de Datahub) te verbinden en samenwerking met externe partijen te versterken.

Om de verwevenheid van IV met de primaire processen te verstevigen zijn nieuwe IV functies gerealiseerd namelijk een Business Informatiemanager en een Informatie-Architect. En er is een leergang Informatiemanagement gerealiseerd om de expertise van de collega’s te versterken.
Daarnaast is op gebied van functioneel beheer een vakgroep gestart ter professionalisering. Er is een volwassenheidsscan uitgevoerd door een externe partij. De resultaten van deze scan zijn gebruikt voor de vervolgstappen voor het professionaliseren van het functioneel beheer.

Door onder meer realisatie van een vernieuwd beheermodel en vervanging van een Uninterruptable Power System (UPS) is gewerkt aan de continuïteit van de IV voorziening en zijn er maatregelen genomen om de weerbaarheid van de GGD tegen cybercrime te vergroten.

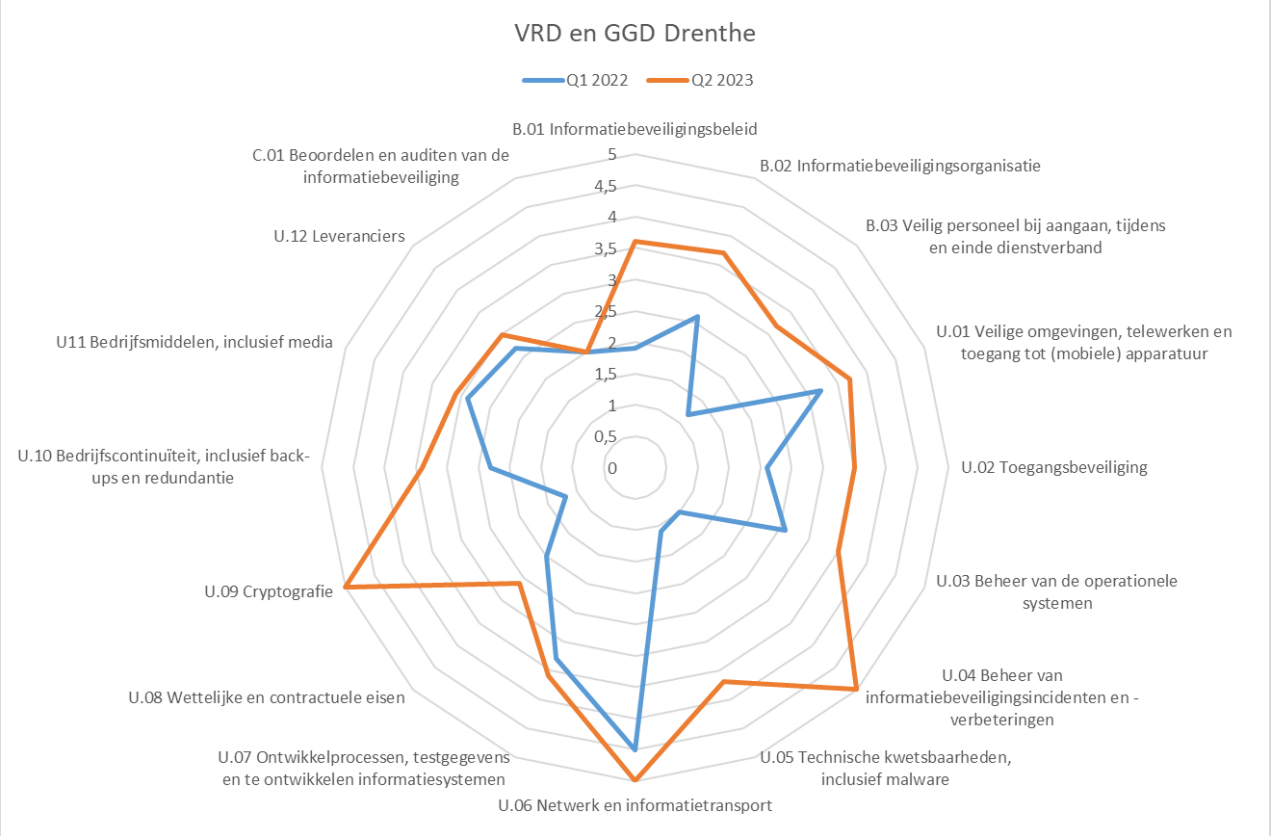
Veiligheid informatievoorziening en privacy

- Implementatie BIO en NEN7510

GGD Drenthe en de VRD hebben de implementatie van de normenkaders BIO en NEN7510 afgerond in juli 2023. Ter afronding van de implementatie is de BIO Self Assessment opnieuw uitgevoerd. Deze wijst uit dat de inspanningen van team Informatieveiligheid & Privacy om te komen tot een hoger niveau van veiligheid, hun vruchten hebben afgeworpen. De Self Assessment is extern beoordeeld door Waker Cyber Security. GGD Drenthe en VRD voldoen aan de doelstelling om een score tussen de 3 en 4 te halen.

Op twee punten scoort de organisatie nog niet op niveau, te weten 'Wettelijke en contractuele eisen' en op 'Beoordelen en auditen'. Deze beide punten krijgen de komende tijd nog aandacht om op ook hiervoor tot een hogere score te komen.

Met name op de verbetering van beveiliging van netwerk en systemen zijn grote stappen gezet. Daarnaast is dat gebeurt op het vergroten van bewustzijn van medewerkers rondom veiligheid en privacy en processen voor inzet van personeel bij zowel GGD als VRD. Naar eigen inzicht is daarmee niet alleen voldoende progressie bereikt, maar ook de juiste prioriteiten gesteld in de implementatie van de BIO en NEN 7510.

- Privacy

Het werkveld privacy binnen het team IV&P neemt een grotere vlucht dan voorzien. De vragen vanuit de organisatie en het aanbod vanuit het team IV&P komen daarom nog niet goed genoeg bij elkaar. Voor een groot deel wordt dit veroorzaakt door het succes van de bewustwordingsaanpak; veel medewerkers zijn

inmiddels op de hoogte van de noodzaak van het inschakelen van privacy-expertise bij de werkzaamheden van de GGD en VRD. Daarnaast nemen de eisen die gesteld worden aan het waarborgen van privacybelangen verder toe, wat ook zorgt voor extra vraagstelling. Ook de samenwerking met andere organisaties zorgt voor vragen over het gezamenlijk voldoen aan de eisen en waarborgen op het gebied van privacy. In de praktijk tekent zich daarbij af dat de GGD/VRD als partij wordt gezien om de samenwerkingsovereenkomsten voor te bereiden.

- Organisatie

Met de aanstelling van een systeem security specialist per 1 juni 2023 is het team IV&P compleet. Daarmee beschikt het team IV&P nu over de volgende functies:

- Functionaris gegevensbescherming;
- Privacy officer;
- Security officer;
- System security specialist;
- Portefeuillehouder in het MT GGD en VRD en CISO;
- De invulling van de functies gebeurt voor een deel op basis van inhuur van externe capaciteit. Met name voor de functie van Functionaris Gegevensbescherming zal naar een andere oplossing gezocht moeten worden. De uitdaging is groot om dit te realiseren.

Mens en Organisatie

Strategisch opleidingsplan

De nieuwe strategische agenda van de GGD draagt bij aan de organisatieontwikkeling van GGD Drenthe om van een uitvoeringsorganisatie door te groeien naar een waarde gedreven netwerkorganisatie die in haar rol als strategische kennispartner waarde toevoegt op de gezondheid en veiligheid van alle inwoners van Drenthe. De toegevoegde waarde van de GGD Drenthe zit in het verbinden van haar kennis, expertise en data door te informeren, te adviseren, te participeren, samen te werken en het samen onderzoek doen. Er is een strategisch opleidingsplan 2023-2026 opgesteld dat zicht richt zich op de toerusting van professionals bij GGD Drenthe om deze rol en positie als organisatie te versterken.

HR21

In 2021 zijn we gestart met de implementatie van een nieuw generiek functiewaarderingssysteem HR21. Eerst binnen de JGZ en vervolgens in de rest van de organisatie. In april 2023 is het implementatieproces afgerond. Daarmee lopen we in de pas met de afspraken die de Cao-partijen hebben gemaakt dat HR21 het functiewaarderingssysteem is voor de sector gemeenten en Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties.

Formatie en bezetting

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Formatie basistaken in fte	177	177	178	175	177
Formatie additioneel in fte	112	106	108	105	106
Formatie totaal in fte	289	283	285	280	283
Bezetting totaal in fte op 31 december	310	pm	299	297	299
Medewerkers in dienst op 31 december	419	380	411	412	421
Gemiddelde leeftijd	47	pm	47,0	47,0	48,0

Verzuim

Het verzuim over 2023 komt uit op 6,97%. Door een onjuiste analyse van de gegevens is de afgelopen jaren een onjuist beeld geschetst van de verzuimcijfers. Het hogere verzuimcijfer wordt in belangrijke mate veroorzaakt door in- en externe ontwikkelingen binnen Veilig Thuis. Het management van het programma Samen Veilig heeft als antwoord daarop een plan ontwikkeld op basis van de koers van Veilig Thuis welke met de medewerkers is gedeeld. Ook is er individuele aandacht voor medewerkers van Veilig Thuis.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Verzuimpercentage	6,97%	5,00%	5,00%	4,90%	5,00%

Kwaliteit en juridische zaken

Klachten

In 2023 was een daling te zien van het aantal klachten van 134 in 2022 naar 83 klachten in 2023. Deze daling is te verklaren door het afschalen van IZB+ werkzaamheden. Bij IZB+ zagen we een daling van 78 klachten in 2022, naar 21 klachten.

Net als het voorgaande jaar zagen we dat de klachten die betrekking hebben op de reguliere dienstverlening vooral voorkwamen bij de productgroepen waar sprake is van hoogfrequente cliëntcontacten, zoals JGZ, maar ook bij VTD waar de complexiteit en impact groot is. In 2023 was er een daling van het aantal JGZ klachten van 38 naar 23. In 2022 was er sprake van een datalek en problemen rondom het inplannen van de afspraken voor het rijksvaccinatieprogramma. Dat had te maken met nieuwe software. Die problemen zijn opgelost, waardoor het aantal fors terug nam. Bij VTD was een stijging te zien van het aantal klachten van 12 naar 20. We zien dat dit past bij het beeld dat het aantal klachten bij VTD door de jaren heen fluctueert. Bij de andere afdelingen kwamen de volgende aantallen klachten binnen in 2023: Technische Hygiëne Zorg 6 klachten, OGGZ 4 klachten, Forensisch 2 klachten, Medische Milieukunde 1 klacht.

Bij Forensische geneeskunde, seksuele gezondheid en reizigers kwamen geen klachten binnen. Er werd één klacht doorgeleid naar de externe klachtencommissie. Deze klacht had betrekking op VTD.

	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Klachten	83	134	252	134
Waarvan naar klachtencommissie	1	2	1	0

Wet open overheid (Woo)

In 2023 is een breed samengestelde werkgroep van GGD en VRD gestart om de invoering van de Woo binnen beide organisaties te begeleiden. Er is in kaart gebracht welke aspecten binnen de organisaties geraakt worden door de invoering van de Woo. Het betreft onder meer de archivering, documentmanagementsystemen, de organisatie van Woo-verzoeken, het bewust maken van medewerkers binnen de organisaties over de werking van de Woo en wat dat betekent voor hun werkzaamheden. Uitgangspunt is dat zowel de GGD als de VRD transparante organisaties willen zijn.

Gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen

In 2023 zijn ook voorbereidingen getroffen voor het aanpassen van de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe om daarmee te voldoen aan de vereisten van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.

Hierbij wordt ook zoveel mogelijk tegemoet gekomen aan de wensen die de Drentse gemeenteraden naar voren hebben gebracht ten aanzien van de mogelijkheden die de gewijzigde wet biedt om meer betrokken te worden bij de gemeenschappelijke regelingen. Eind 2023 is de concept-regeling voor zienswijze aangeboden aan de Drentse gemeenten. Per 1 juli 2024 dient de nieuwe regeling te zijn vastgesteld.

Financiële verklaring bij het programma Bedrijfsvoering

Programma 2023		Product	Resultaat 2022	Begroting 2023 voor wijziging	Begroting 2023 na wijziging	Resultaat 2023	verschil 2023
Bedrijfsvoering en middelen	Baten	Bedrijfsvoering en middelen	1.679	1.087	678	1.817	1.139
	Totaal Baten		**1.679**	**1.087**	**678**	**1.817**	**1.139**
	Lasten	Bedrijfsvoering en middelen	-1.088	-1.087	-1.322	-971	351
	Totaal Lasten		**-1.088**	**-1.087**	**-1.322**	**-971**	**351**
	Reserveringen	Bedrijfsvoering en middelen	80	0	644	499	-144
	Totaal Reserveringen		**80**	**0**	**644**	**499**	**-144**
Totaal Bedrijfsvoering en middelen			**670**	**0**	**0**	**1.346**	**1.346**

Op het onderdeel bedrijfsvoering is binnen de GGD sprake van een aantal bijzondere afwijkingen. Voor een deel hebben deze gevolgen voor de financiële resultaten van 2023.

In 2023 is er sprake van de nodige wisselingen in het management van de GGD. Langdurig ziekteverzuim en vacatures maken het nodig gebruik te maken van inhuur van interim-management. Hierdoor is in 2023 op € 73.000 na het vervangingsbudget aangesproken, in tegenstelling tot vorig jaar toen een groot deel van het budget niet benut hoefde te worden.

Verder is er in 2023 sprake van een forse omvang van extra taken. Het integraal zorgakkoord, de versterking van infectieziektenbestrijding en wederom vaccinatiecampagnes tegen COVID-19 en HPV vragen om extra aandacht en inzet. Bovendien heeft de GGD in 2023 een aanvang gemaakt met de beleidsimpulsen als onderdeel van de begroting 2023 en worden door gemeenten steeds vaker additionele opdrachten verstrekt aan de GGD. Het op een goede wijze uitvoeren van al deze extra taken is een hele puzzel gebleken. Deze extra taken worden gefinancierd uit extra budgetten die voor deze taken beschikbaar worden gesteld. In deze budgetten is ook een deel bestemd voor overhead en bedrijfsvoering. Voor 2023 zijn we erin geslaagd de stijging van de kosten voor overhead en bedrijfsvoering beperkt te houden waarmee er voordelen zijn ontstaan van € 309.000 op deze onderdelen van de financiële exploitaties van onze programma's. Hiermee lopen wij vooruit op de voordelen die ontstaan binnen de transformatie van JGZ en Veilig Thuis Drenthe, die onderdeel zijn van de opzet en bestuurlijke besluitvorming bij de jaarrekening 2022 en begroting 2023. Ook voor 2024 is daarmee de financiële besparing binnen handbereik gekomen, en ook de realisatie van de inhoudelijke doelen verloopt positief.

Ten aanzien van de loon- en prijsontwikkelingen is in 2023 door de deelnemende gemeenten een aanvullende bijdrage aan de GGD beschikbaar gesteld. Geconcludeerd kan worden dat deze bijdrage in combinatie met de onttrekkingen aan de reserves toereikend is. Op dit moment bestaat er nog onzekerheid over de invulling van één onderdeel uit de afspraken uit de CAO, te weten de Regeling Vervroegd Uittreden. De kosten hiervan worden geraamd op € 367.362. Voor nu lijkt het verstandig te zijn voor deze kosten een deel van de aanvullende middelen te reserveren.

In 2023 zullen we te maken krijgen met extra kosten voor de collectieve waardeoverdracht van oud-medewerkers van Icare en Stichting Jeugdbescherming Noord Drenthe. Dit als gevolg van afspraken in het sociaal convenant bij de overname van de werkzaamheden van deze partijen. Vanwege de lage dekkingsgraden van pensioenfondsen heeft de overdacht tot nu toe nog niet plaats kunnen vinden. Nu de

dekkingsgraden weer oplopen heeft ABP zich gemeld. Op grond van indicatieve berekeningen door het ABP is de bijbetaling voorlopig vastgesteld op € 150.000. Hiervoor is een verplichting opgevoerd.

Door oplopende rentes hebben we een voordeel gerealiseerd van € 349.000 op ons rekening-courant saldo bij Rijks schatkist.

Per 2023 schrijven we niet meer in de maand na activeren af maar in het jaar na activeren. In 2023 heeft dit op kapitaallasten eenmalig een voordeel opgeleverd van € 108.000.

We zien nog steeds een voordeel op reiskosten. De thuiswerkfaciliteiten die als gevolg van COVID-19 zijn verbeterd leiden tot toename in thuiswerkuren. Als gevolg hiervan hebben we een voordeel op de reiskostenvergoeding woon-werkverkeer van € 187.000.

Binnen diverse onderdelen van de GGD is er voordeel ontstaan op de personele budgetten als gevolg van niet of later ingevulde vacatures. Arbeidsmarktproblematiek, gewijzigde omstandigheden en ook doorlooptijd kunnen hieraan ten grondslag liggen. Voor alle onderdelen samen gaat het om een bedrag van € 470.000.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 geeft het dagelijks bestuur van GGD Drenthe een verklaring over de rechtmatigheid af. In die verklaring geeft het dagelijks bestuur aan of GGD Drenthe in overeenstemming met wet- en regelgeving heeft gehandeld.
Om deze verklaring af te kunnen geven moet worden getoetst aan de verantwoordingscriteria. In totaal zijn dat negen criteria, zes daarvan zien toe op getrouwheid en worden door de accountant gecontroleerd. De andere drie criteria zijn onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording. Toetsing op deze criteria houdt in dat:

- wordt vastgesteld of binnen de vastgestelde begroting wordt gehandeld (begrotingscriterium),
- gelden worden besteed en ontvangen op basis van geldende wet- en regelgeving (voorwaardencriterium) en
- voldoende maatregelen zijn getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen (misbruik en oneigenlijk gebruik criterium).

Bevindingen

In het AB van 19 december 2022 zijn de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves). Dat betekent dat het AB geïnformeerd wordt over fouten en onzekerheden, die boven deze grens liggen.

Rechtmatigheidsverantwoording	Percentage	Totale lasten (incl. dotatie reserves)*	Verantwoordingsgrens
Fouten	3%	46.227.617	1.386.829
Onzekerheden	3%	46.227.617	1.386.829

* o.b.v. jaarrekening 2023

Begrotingscriterium

- Programma Additioneel

De lasten van het programma additioneel zijn overschreden met € 1,6 miljoen. Hiertegenover staan extra baten van bijna € 1,5 miljoen. Het resultaat op het programma additioneel bedraagt eind 2023 € 102.000 negatief. Deze overschrijding is in de 8-maandsrapportage al gemeld bij het algemeen bestuur.

- Programma Bewaken

De lasten van het programma bewaken zijn overschreden met € 30.000. Dit wordt veroorzaakt door de loonkosten van een epidemioloog. De loonkosten zijn volledig gedekt door extra baten vanuit hiervoor bestemde SPUK-VIP gelden.

Voorwaardencriterium
De controles zijn uitgevoerd op basis van het interne controleplan.

In ons inkoopproces hebben wij twee situaties die in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording naar voren gebracht moeten worden.

In één geval hebben we gemotiveerd afgeweken van Europese aanbesteding. Verlengen van de opdracht, betreffende het Digitale Dossier Jeugd GezondheidsZorg (DDJGZ) KD+, is mogelijk omdat de behoefte aan verlenging van de overeenkomst het gevolg is van omstandigheden die de GGD bij de aanbesteding niet kon voorzien, de verlenging geen verandering in de algemene aard van de opdracht met zich meebrengt en de verhoging van de prijs voor de verlenging is niet meer dan 50% van de waarde van de oorspronkelijke opdracht. Omdat aan deze drie cumulatieve voorwaarden is voldaan, is verlenging van deze opdracht voor bepaalde tijd verantwoord.

Daarnaast hebben wij één geval van een onrechtmatige verlenging van een contract voor het leveren van diensten op het gebied van salarisadministratie. Om de integratie van de salarisadministratie van GGD en VRD mogelijk te maken is het nodig de inzet van de huidige aanbieder voort te zetten gedurende de uit te voeren haalbaarheidsonderzoeken voor integratie. Deze situatie zal zich in ieder geval ook nog in 2024 voort zetten.

Er zijn, behalve de al genoemde aandachtspunten ten aanzien van de aanbestedingen, geen verdere rechtmatigheidsfouten gevonden tijdens het uitvoeren van de interne controlewerkzaamheden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik
Om de risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik in kaart te brengen is een risicoanalyse opgesteld. Vastgesteld is dat de organisatie voldoende maatregelen heeft getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De risico's zijn meegenomen in het interne controleplan. De controles zijn uitgevoerd op basis van het interne controleplan. Tijdens het uitvoeren van de interne controle werkzaamheden zijn geen rechtmatigheidsfouten gevonden.

1.2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen en de risicobeheersing van de GGD. Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die een gemeenschappelijke regeling heeft om de niet begrote kosten op te vangen.

De Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is als volgt opgebouwd:

- Risicobeleid
- De weerstandscapaciteit
- Risico-inventarisatie per balansdatum
- Kengetallen

1. Risicobeleid

In 2021 heeft de werkgroep GRIP op GR-en, bestaande uit Drentse griffiers en VDG-bestuur, de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In de notitie, die vanaf 2022 van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen, worden ten aanzien van de weerstandsparagraaf de volgende werkafspraken gemaakt:

1. Weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en in beperkte mate bij de gemeenschappelijke regeling;
2. Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijk regelingen vermeldt in de begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers;
3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar;
4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk. Hiervoor doet het DB van de gemeenschappelijke regeling een gemotiveerd voorstel aan het algemeen bestuur;
5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers.

GGD Drenthe heeft deze afspraken in zijn geheel overgenomen en uitgevoerd.

2. De weerstandscapaciteit

Voor het berekenen van de weerstandscapaciteit mag op basis van de richtlijnen van het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader (GTK) alleen de Algemene Reserve worden meegenomen. De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate GGD Drenthe in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. Op basis van de notitie 'Samen werken voor Drenthe' heeft de Algemene Reserve van GGD Drenthe een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen. GGD Drenthe heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen.

De hoogte van de reserve loon- en prijsontwikkelingen bedraagt 2,5% van de totale begrote lasten van 2023, zijnde € 18.102.580 x 2,5% = € 452.565.

In onderstaande tabel is de stand van de reserves voor resultaatbestemming 2023 weergegeven:

	Stand per 01-01-2023	Resultaat-bestemming 2022/herschikking	Toevoegingen 2023	Onttrekkingen 2023	Stand per 31-12-2023
Algemene reserve	768.712	-768.712	0	0	**0**
Reserve loon- en prijsontwikkeling	0	410.818	0	-410.818	**0**
Risicoreserve additionele taken	1.491.376	-298.464	427.750	-259.997	**1.360.665**
Organisatieontwikkeling	377.638	0	0	-199.398	**178.240**
Egalisatiereserve	286.026	139.685	15.618	0	**441.329**
Reserve VTD	259.847	0	0	-259.847	**0**
Totaal reserves	**3.183.598**	**-516.673**	**443.368**	**-1.130.060**	**1.980.234**
Te bestemmen resultaat	617.821	-617.821			**1.950.689**
Totaal vermogen	**3.801.419**	**-1.134.494**	**443.368**	**-1.130.060**	**3.930.923**

De reserves worden toegelicht bij het eigen vermogen in de jaarrekening.

3.1 Risico-inventarisatie per balansdatum

Risico	Risicokans	Impact	Bedrag
Calamiteit waardoor reguliere dienstverlening in gevaar komt	klein	groot	225.000
Digitale verstoring/Cijvercrime	zeer groot	groot	675.000
Kwalitatieve en kwantitatieve samenstelling personeelsbestand ten aanzien van verwachte dienstverlening (arbeidsmarktproblematiek)	groot	gemiddeld	210.000
Boventalligheid	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Inkoopbeleid in relatie tot (Europese) aanbesteding	groot	gemiddeld	210.000
Het niet voldoen aan de AVG ten aanzien van privacy en informatiebeveiliging	groot	groot	525.000
Klachtenafhandeling/schade als gevolg van (medische) handelingen	klein	klein	22.500
Onvoorziene toename van de vraag van onze dienstverlening	klein	groot	225.000
Loon- en prijsontwikkelingen boven compensatie	gemiddeld	zeer groot	625.000
Totaal risico's			**2.867.500**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle risico's zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor GGD Drenthe kunnen hebben. Op geld gewaardeerd betekent dit een bedrag van € 2.867.500. Bij het inventariseren van de risico's hebben wij het voorzichtigheidsprincipe in acht genomen. Dit betekent dat wij rekening houden met alle mogelijke risico's op balansdatum. Overigens onderkennen wij dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Calamiteit waardoor reguliere dienstverlening in gevaar komt
Capaciteitsproblemen (schaarste van mensen, (financiële) middelen, kennis) door onzekerheden over toekomstig verloop van de coronapandemie en nieuwe infectieziekten en de gevolgen voor de volksgezondheid op korte en lange termijn.

Digitale verstoring/Cybercrime
De ontwikkelingen op het gebied van ICT gaan snel, dit geeft kansen, maar brengt ook risico's met zich mee. Door de toenemende afhankelijkheid van digitale systemen komen bij uitval hiervan als gevolg van bijvoorbeeld stroomuitval of datadiefstal onze processen in gevaar. Dit kan een grote impact hebben op onze primaire processen en dan met name de acute hulpverlening.

Arbeidsmarktproblematiek
In de huidige arbeidsmarkt worden we steeds vaker geconfronteerd met moeilijk in te vullen vacatures, het potentieel in de vijver waaruit gevist wordt neemt steeds meer af. Er is een risico dat onze dienstverlening in gevaar komt als we niet de juiste man/vrouw tijdig genoeg op de juiste plaats weten te krijgen en we daardoor hogere kosten maken voor werving en selectie of inhuur en inwerken.

Boventallige medewerkers
Ervaring van de afgelopen jaren leert dat de situatie van boventalligheid of medewerkers die op een ander spoor komen door veranderende werkzaamheden, gemiddeld 2 medewerkers op jaarbasis, zijn

Inkoopbeleid in relatie tot (Europese) aanbestedingen
Een niet goed inkoopbeleid in het kader van (Europese) aanbestedingen kan leiden tot financiële risico's. Dit komt omdat er meerdere regels en vereisten gelden voor deze aanbestedingen en fouten hierin kunnen leiden tot boetes en juridische procedures. Een goed inkoopbeleid is dan ook van belang om financiële risico's te beperken in het kader van Europese aanbestedingen.

Voldoen aan regels voor omgang met persoonsgegevens Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
GGD-en maken veel gebruik van persoonsgegevens. Er bestaan nog steeds wezenlijke risico's voor bescherming van persoonsgegevens bij testen, vaccineren en het bron- en contactonderzoek tijdens de coronapandemie blijkt uit onderzoek AP.

Op 28 maart 2023 heeft Stichting Initiatieven Collectieve Acties Massaschade (ICAM) GGD Drenthe, de andere GGD'en, GGD GHOR, het LCCB en de Staat gedagvaard. De zaak dient bij de rechtbank Amsterdam. Via een collectieve actie vordert Stichting ICAM schadevergoeding wegens een landelijke datadiefstal eind januari 2021. Het betreft gegevens die zijn opgenomen in CoronIT, het landelijke IT-systeem voor COVID-19-testen en vaccinaties. Stichting ICAM vordert toekenning van een bedrag van € 1.500 voor eenieder wiens gegevens onbevoegd uit de hiervoor genoemde systemen zijn gehaald. Dat betreft voor zover bekend 1.248 personen. Bij GGD Drenthe betreft het xx personen.
Stichting ICAM vordert daarnaast een bedrag van € 500 voor eenieder wiens gegevens bloot hebben gestaan aan onbevoegd gebruik. Dat zou alle personen betreffen die door de GGD'en getest en gevaccineerd zouden zijn. Dat zijn – aldus Stichting ICAM – 6,5 miljoen personen op het moment van de datadiefstal. Onze belangen worden in deze procedure behartigd door AKD Advocaten. Dit advocatenkantoor vertegenwoordigt ook de andere GGD'en, enkele veiligheidsregio's en gemeenten. Het zal waarschijnlijk tot 2026 duren voordat er in een collectieve actie (Wamca) als deze een uitspraak van de rechtbank Amsterdam zal volgen.

Wat dit in de toekomst gaat betekenen is volkomen onduidelijk daar dit geen verantwoordelijkheid is van GGD Drenthe maar hier wel tijd en energie in gaat zitten.

Klachtenafhandeling/schade als gevolg van (medische) handelingen
Het financiële risico van klachtenafhandeling en schadevergoeding als gevolg van (medische) handelingen kan GGD Drenthe aanzienlijke kosten opleveren. Het kan de reputatie van GGD Drenthe beschadigen, wat leidt tot verlies van vertrouwen en verdere financiële gevolgen. Het is daarom belangrijk om te investeren in een effectieve klachtenafhandeling en verzekeringsdekking om het financiële risico te beperken.

Onvoorziene toename van de vraag van onze dienstverlening
Niet tijdig voldoende (gekwalificeerd) personeel weten te krijgen en we daardoor hoger kosten gemaakt moeten worden voor werving en selectie of inhuur en inwerken.

Loon- en prijsindexatie
De reserve loon- en prijsontwikkelingen is maximaal 2,5% van de begrote lasten op basis van de notitie 'Samen werken voor Drenthe'. Voor de loon- en prijsontwikkelingen in de begroting wordt uitgegaan van de CPB reeksen; Prijs Bruto binnenlandsproduct, Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers.

Als gevolg van het meervoudig verlengen van contracten zijn we genoodzaakt om een aantal dienstverbanden gerelateerd aan COVID om te zetten naar vaste aanstellingen. Het risico op achterblijvende kosten indien er voor deze medewerkers geen werk meer is bij de GGD is gering aangezien het ministerie van VWS de meerkosten hiervan voor haar rekening zal nemen.

3.2 Weerstandspositie

Om te kunnen beoordelen of de opgebouwde reservepositie zich juist verhoudt tot de financiële risico's wordt de ratio weerstandvermogen gehanteerd die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement samen met de universiteit Twente. De ratio wordt berekend door het aanwezige weerstandvermogen te delen door de financiële totaalwaardering van de risico's. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	uitstekend
1,4 - 2	ruim voldoende
1 - 1,4	voldoende
0,8 - 1	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende

Door het ontbreken van weerstandsvermogen bij GGD Drenthe is de ratio voor GGD Drenthe 0. GGD Drenthe is onvoldoende in staat om de mogelijke risico's zelf op te vangen en zal bij het zich voordoen van deze risico's een beroep doen op de bij gemeenten aanwezige weerstandscapaciteit.

Hieronder een overzicht met daarin het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen naar rato voor de Drentse gemeenten.

	inwoners 1-1-2023	Benodigd weerstands-vermogen
Aa en Hunze	25.724	146.924
Assen	69.414	396.463
Borger-Odoorn	25.919	148.038
Coevorden	35.700	203.903
Emmen	108.765	621.219
Hoogeveen	56.433	322.321
Meppel	35.464	202.555
Midden-Drenthe	33.987	194.119
Noordenveld	31.591	180.434
Tynaarlo	34.592	197.575
Westerveld	19.860	113.432
De Wolden	24.602	140.516
Totaal	**502.051**	**2.867.500**

4. Kengetallen

Vanaf 2015 schrijft het BBV voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Naast de kengetallen vindt ook een beoordeling plaats van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Door middel van de genoemde kengetallen wordt 'de structureel en reëel sluitende begroting' onderbouwd. Hierna volgt een overzicht van de kengetallen.

Verloop van de kengetallen				
Kengetallen		**Resultaat 2022**	**Begroot 2023**	**Resultaat 2023**
netto schuldquote		-3,4%	-0,9%	-6,1%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		-3,4%	-0,9%	-6,1%
solvabiliteitsrisico		34,3%	24,7%	32,7%
structurele exploitatieruimte		0,8%	0,0%	1,6%
grondexploitatie		nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit		nvt	nvt	nvt

Beoordeling kengetallen GGD Drenthe

Voorgeschreven is dat naast de kengetallen zelf, een beoordeling plaatsvindt van de onderlinge verhouding hiervan in relatie tot de financiële positie. Het is overigens van belang de kengetallen in samenhang te zien omdat een afzonderlijke kengetal niet zoveel zegt over de financiële positie.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Normaal ligt de netto schuldquote tussen 0% en 90% (landelijk gehanteerde richtlijn). Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de schuld hoog (oranje). Als de netto

schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt men zich in de gevarenzone (rood). De netto schuldquote van de GGD Drenthe blijft ruimschoots binnen de norm.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin men in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hierbij wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Volgens de landelijk gehanteerde richtlijn moet de solvabiliteitsratio minimaal 30% zijn. De solvabiliteitsratio van de GGD Drenthe is afgerond 33% en daarmee voldoende.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte van de GGD Drenthe is nagenoeg nihil.

Grondexploitatie
Dit kengetal is specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor de GGD Drenthe.

Belastingcapaciteit
Dit kengetal is specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor de GGD Drenthe.

1.2.3 Paragraaf Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in 'derde rechtspersonen' waarmee GGD Drenthe een bestuurlijke en financiële band heeft. Op het moment van opstellen van de jaarrekening 2023 is bekend dat GGD Drenthe in dit kader 1 relatie kent:

GGD GHOR Nederland

Bestuurlijk en financieel belang
GGD Drenthe betaalt op jaarbasis een contributie aan GGD GHOR Nederland gebaseerd op een bijdrage per inwoner, voor 2023 bedroeg deze contributie € 61.451.

Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering
Een beperkte mate van beïnvloedbaarheid in de bedrijfsvoering is mogelijk via de afvaardiging van de directeur publieke gezondheid van GGD Drenthe (tevens GHOR) in zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur.

1.2.4 Paragraaf Financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) stelt regels voor het beheer van de treasury. De wet bevat normen voor het beheersen van risico's op kort- en langlopende leningen. Verder worden de decentrale overheden verplicht een Treasurystatuut op te stellen en een Paragraaf financiering in de begroting en het jaarverslag op te nemen.

1. Treasurystatuut

Het treasurystatuut is onderdeel van de financiële verordening GGD Drenthe en VRD. In de verordening is vastgelegd dat GGD Drenthe voldoende liquiditeiten beschikbaar moet hebben om de vastgestelde plannen te kunnen uitvoeren. Hiervoor worden tijdig en voldoende middelen aangetrokken zodat de begroting kan worden uitgevoerd binnen de door het Algemeen Bestuur gestelde kaders. De afgelopen jaren zijn er belangrijke (maatschappelijke) ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de treasury van decentrale overheden. Op Europees niveau zijn er maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de overheidsuitgaven nu en op langere termijn houdbaar blijven. Deze maatregelen zijn vertaald naar Nederlandse wetgeving, zoals de invoering van het verplicht schatkistbankieren en de Wet houdbare Overheids-Financiën (Hof). Deze wijzigingen zijn opgenomen in de financiële verordening van GGD Drenthe en VRD.

2. Risicobeheer

Ten aanzien van het risicoprofiel is de richtlijn opgenomen dat de GGD alleen gelden uitzet bij instellingen met een zogenaamde triple A-status, de meest betrouwbare bankinstellingen in Nederland. Na de bankencrisis is een groot aantal instellingen teruggeplaatst naar een dubbele A-status. De Bank voor Nederlandse gemeenten (BNG) heeft zijn triple A-status behouden. Bij deze bank zetten wij de eventuele overtallige middelen uit. Met de invoering van het schatkistbankieren eind 2013 dienen wij, net als alle andere lokale overheden, onze overtollige middelen (boven € 1.000.000) naar een gereserveerde rekening bij de BNG over te boeken. Uit deze overtollige middelen voorziet het Rijk zich in een deel van haar financieringsbehoefte.

3. Renterisico kortlopende financiering (kasgeldlimiet)

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. In geen enkel kwartaal in 2023 heeft de GGD Drenthe de kasgeldlimiet overschreden.

	Berekening kasgeldlimiet 2023 (bedrag * € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1	*Toegestane kasgeldlimiet*				
	* In procenten van de grondslag	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
	* In bedrag	2.710	2.710	2.710	2.710
2	Omvang vlottende schuld	356	437	37	10
3	Vlottende middelen	213	386	339	217
	Toets kasgeldlimiet				
4	Totaal netto vlottende schuld	143	51	-302	-208
	Toegestane kasgeldlimiet	2.710	2.710	2.710	2.710
	Ruimte	**2.568**	**2.660**	**3.012**	**2.918**

4. Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

Ook voor renterisico's vaste schuld is in de Wet Fido een norm gesteld. Deze norm, de renterisiconorm, bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten, welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. GGD Drenthe is in 2022 ruim onder de renterisiconorm gebleven.

	Renterisiconorm (in mln. Euro's)	2022	2023
	Berekening renterisiconorm		
1	Begrotingstotaal aan lasten	30,8	33,1
2	Vastgesteld percentage	20%	20%
3	Renterisiconorm, in bedrag (*1x2*)	**6,2**	**6,6**
	Berekening renterisico		
4	Renteherzieningen	0,0	0,0
5	Betaalde aflossingen	0,0	0,0
6	Renterisico (*4+5*)	**0,0**	**0,0**
	Toets aan renterisiconorm		
3	Renterisiconorm, in bedrag	6,2	6,6
6	Renterisico	0,0	0,0
	Ruimte + / overschrijding - *(3-6)*	**6,2**	**6,6**

5. Europese Monetaire Unie (EMU)-saldo

Decentrale overheden moeten in hun jaarrekening een berekening opnemen van het zogenoemde EMU-saldo op basis van artikel 20 van het BBV.

EU-lidstaten mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. Hiervan is in Nederland 0,5% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt anders dan het baten-lastenstelsel dat deze overheden hanteren. Investeringen en uitgaven uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in het baten-lastenstelsel, maar wel in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan daardoor toch een negatief EMU-saldo ontstaan.

		Begroting 2023	Resultaat 2023
	Omschrijving	**€**	**€**
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	346	1.276
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	528	349
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	0	100
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	436	210
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**	0	1
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties **niet op exploitatie verantwoord**	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0	0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0
11	Verkoop van effecten:	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)		
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?		
Berekend EMU-saldo		**438**	**1.516**

2 Jaarrekening 2023

2.1 Balans per 31 december 2023

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA

		31-12-2023		31-12-2022	
Vaste activa					
Materiële vaste activa					
	Investeringen met economisch nut	1.090		1.230	
Totaal vaste activa			***1.090***		***1.230***
Vlottende activa					
Voorraden		35	*35*	21	*21*
Uitzettingen korter dan één jaar			*10.194*		*9.157*
	Vorderingen op openbare lichamen	1.441		1.328	
	Uitzettingen in 's Rijks schatkist korter dan één jaar	8.374		7.579	
	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	29		-	
	Overige vorderingen	351		250	
Overlopende activa			*440*		*372*
	Vooruitbetaalde bedragen	440		372	
Liquide middelen			*256*		*252*
	Kassaldi	1		0	
	Banksaldi	255		251	
Totaal vlottende activa			***10.926***		***9.801***
Totaal activa			**12.016**		**11.032**

PASSIVA

		31-12-2023		31-12-2022	
Vaste passiva					
Eigen vermogen			*3.931*		*3.801*
	Algemene reserve	-		769	
	Bestemmingsreserves	1.980		2.415	
	Resultaat boekjaar	1.951		618	
Voorzieningen		154	*154*	53	*53*
Totaal vaste passiva			***4.084***		***3.855***
Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden korter dan één jaar			*1.374*		*2.795*
	Overige schulden	1.374		2.795	
Overlopende passiva			*6.557*		*4.382*
	Nog te betalen bedragen	3.042		3.771	
	Vooruitontvangen bedragen	3.515		610	
Totaal vlottende passiva			***7.931***		***7.177***
Totaal passiva			**12.016**		**11.032**

2.2 Overzicht van baten en lasten

	Programma	Resultaat 2022	Begroting 2023 voor wijziging	Begroting 2023 na wijziging	Resultaat 2023	Verschil 2023
Baten	Beschermen	45.641	4.073	15.130	13.951	-1.179
	Beschermen - derden	2.542	2.389	3.084	2.958	-126
	Bevorderen	447	406	878	896	19
	Bewaken	527	524	587	654	67
	Jeugd	12.038	12.253	12.875	12.992	117
	Additioneel	13.837	12.667	13.424	14.911	1.487
	Bedrijfsvoering en middelen	1.679	1.087	678	1.817	1.139
Totaal Baten		**76.710**	**33.399**	**46.655**	**48.178**	**1.523**
Lasten	Beschermen	-45.653	-4.073	-15.130	-13.708	1.422
	Beschermen - derden	-2.604	-2.389	-3.084	-2.920	164
	Bevorderen	-416	-406	-878	-845	33
	Bewaken	-551	-517	-580	-609	-30
	Jeugd	-12.203	-12.253	-13.020	-12.739	281
	Additioneel	-13.349	-12.328	-13.547	-15.110	-1.563
	Bedrijfsvoering en middelen	-1.088	-1.087	-1.322	-971	351
Totaal Lasten		**-75.865**	**-33.053**	**-47.560**	**-46.902**	**658**
Resultaat voor bestemming reserveringen		**846**	**346**	**-905**	**1.276**	**2.181**
Reserveringen						
	Bewaken	-9	-7	-7	-16	-9
	Jeugd	88	0	145	94	-51
	Additioneel	-387	-339	123	97	-26
	Bedrijfsvoering en middelen	80	0	644	499	-144
Totaal Reserveringen		**-228**	**-346**	**905**	**674**	**-230**
Resultaat na bestemming reserveringen		**618**	**0**	**0**	**1.951**	**1.951**

Voor een analyse op de programma's wordt verwezen naar de programmaverantwoording in het jaarverslag. De analyse maakt onderdeel uit van de jaarrekening.

Financiële verantwoording IZB+ - de opgeschaalde infectieziektebestrijding gericht op COVID-19

Opgave meerkosten 2023 COVID-19 bij GGD Drenthe	
Kostenspecificatie (kosten incl BTW)	**kosten 2023**
Periode 1 januari 2023 tot 1 juli 2023 Meerkosten	
BCO regulier	€ 475.272,48
Bemonstering regulier	€ 275.358,15
Vaccinatie	€ 4.465.999,74
Totaal Overige Meerkosten	**€ 556.067,82**
Infectieziektebestrijding (IZB)	
Tuberculosebestrijding (TBC)	
Medische Milieukunde (MMK)	
Technische Hygiënezorg (THZ) / Toezicht	
Seksuele Gezondheid (inclusief SOA poli)	
Reizigerszorg	
Gezondheidsbevordering (GB)	
Algemene Gezondheidszorg (AGZ)	
Jeugdgezondheidszorg (JGZ), incl. Rijksvaccinatie	
Openbare GGZ / Sociaal medische advisering	
Veilig Thuis	
Forensische Zorg (For)	
Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	
Overig	
Ondersteuning	€ 556.067,82
Periode 1 juli 2023 t/m 31 december 2023 doorlopende verplichtingen	
Salarissen, transitievergoeding en WW	€ 88.733,19
Overige personele kosten	
Kosten locaties	€ 75.640,10
Activa	
Overige meerkosten	€ 25.742,38
Periode 1 juli 2023 t/m 31 december 2023 kosten Icam-claimen	
Kosten icam,	
Juridische kosten	€ 166,38
Totaal	**€ 5.962.980,24**

Over 2023 hebben we € 5.962.980 aan meerkosten die voor compensatie in aanmerking komen. Aan voorschotten hebben we reeds ontvangen van het Ministerie van VWS € 6.050.000. Resteert een terug te betalen bedrag over 2023 aan het Ministerie van VWS van € 87.020.

1. Toelichting op de balans per 31 december 2023

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

- De jaarrekening is opgemaakt volgens de grondslagen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor gemeenten en provincies.
- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
- De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden (voorzichtigheidsbeginsel).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen (gebaseerd op de verwachte economische levensduur). Kleine aankopen worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van het resultaat gebracht.

Voorraden
De voorraad vaccinaties is gewaardeerd tegen de actuele kostprijs.

Uitzettingen korter dan één jaar, overlopende activa en liquide middelen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen betreft het saldo van de bezittingen en schulden en bestaat uit de reserves en het resultaat voor bestemming van het lopende jaar.

Voorzieningen
De voorziening spaarverlof is opgenomen tegen nominale waarde. Hiervoor wordt afgeweken van de BBV richtlijnen om geen voorziening op te nemen voor arbeidsgerelateerde kosten.

Netto-vlottende schulden korter dan één jaar en overlopende passiva
De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV en de financiële verordening GGD en VRD vastgesteld door het AB op 13 september 2023. De rechtmatigheidsverantwoording omvat het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium.

Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 20 december 2023 door het AB is vastgesteld. Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten onrechtmatig zijn, tenzij deze overschrijdingen acceptabel zijn op basis van de in artikel 7 lid 3 van de financiële verordening genoemde uitzonderingen. Voor het M&O criterium is het interne controleplan van GGD Drenthe leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Voor het opnemen van cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording wordt een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves) gehanteerd. De rapporteringstolerantie is vastgesteld op € 1.386.829. Fouten en onduidelijkheden boven dit bedrag, worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut

Omschrijving	Afschrijv	Aanschaf	Cumulatieve	Boekwaarde	Mutaties 2023				Boekwaarde
	%		Afschrijving	1-1-2023	Investering	Des-investering	Duurzame waardever-mindering	Afschrijving	31-12-2023
(medisch)inventaris / verbouwingen	10	1.919	996	923	50	1	-	183	789
Automatisering	25-33	1.923	1.618	305	160	-	-	165	299
Wagenpark	20	17	14	3	-	-	-	1	2
Totaal		**3.859**	**2.629**	**1.230**	**210**	**1**	**-**	**349**	**1.090**

De investeringen betreffen alle investeringen met een economisch nut.

De investeringen betreffen voor € 20.000 huurdersinvesteringen bij consultatiebureaus en voor € 30.000 huurdersinvesteringen aan de Mien Ruysweg. De overige investeringen bij automatisering zijn vervangingsinvesteringen.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden (bedragen x € 1.000)

De voorraad vaccins is gestegen van € 21.000 naar € 35.000.

Uitzettingen korter dan één jaar (bedragen x € 1.000)

Specificatie uitzettingen korter dan 1 jaar	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen		
Deelnemende gemeenten	291	563
Overige vorderingen op openbare lichamen	1.150	765
Totaal vorderingen op openbare lichamen	*1.441*	*1.328*
Uitzettingen in 's Rijks schatkist korter dan 1 jaar		
Rekening-courant Ministerie van Financiën	8.374	7.579
Totaal uitzettingen in 's Rijks schatkist korter dan 1 jaar	*8.374*	*7.579*
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen		
Rekening-courant GHOR	29	-
Totaal rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	*29*	-
Overige vorderingen		
Debiteuren	145	214
Voorziening dubieuze debiteuren	-5	-5
Overige vorderingen	211	42
Totaal overige vorderingen	*351*	*250*
Totaal uitzettingen korter dan 1 jaar	**10.194**	**9.157**

Vorderingen op openbare lichamen
De overige vorderingen op openbare lichamen is gestegen ten opzichte van 2022. De stijging ten opzichte van 2022 heeft betrekking op een vordering op het Ministerie van Financiën van € 124.000, rente over het 4de kwartaal, een vordering op het Ministerie van VWS van € 170.000 voor gezette HPV vaccinaties van november en een vordering op GGD GHOR Nederland van € 118.000 voor subsidie extra versterking Forensische geneeskunde.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist korter dan 1 jaar
De uitzettingen in 's Rijks schatkist betreft de rekening-courant verhouding met het ministerie van Financiën. Decentrale overheden zijn verplicht de overtollige (liquide) middelen hier aan te houden. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Zie voor de berekening van de drempelbedragen het overzicht onder de post liquide middelen.

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)

Specificatie overlopende activa	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitbetaalde bedragen en borg	440	372
Totaal	**440**	**372**

€ 10.000 heeft betrekking op waarborgsommen. Het restant betreft vooruitbetaalde bedragen.

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)

Specificatie liquide middelen	31-12-2023	31-12-2022
Kasgelden	1	0
BNG Bank	238	236
BNG Bank - GHOR	14	15
ABN-AMRO Bank	3	1
Totaal	**255**	**251**

Het rekening-courant krediet bij de BNG-bank heeft een limiet van € 1.000.000.

In 2023 geldt voor GGD Drenthe een drempelbedrag schatkistbankieren van € 1.000.000. Het gemiddeld bedrag per dag dat in 2023 is aangehouden buiten de schatkist bedraagt € 250.974. In deze berekening is het BNG Banksaldo van de GHOR opgenomen, dit saldo staat niet ter vrije beschikking aan GGD Drenthe.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**251**	**252**	**248**	**253**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	749	748	752	747
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	46.655			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	46.655			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	22.601	22.932	22.771	23.300
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	251	252	248	253

Het drempelbedrag is het bedrag aan liquide middelen dat (gemiddeld) per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden.

Per kwartaal mag het gemiddelde van de (liquide) middelen die de decentrale overheid dagelijks buiten de schatkist laat niet boven het drempelbedrag uitkomen. GGD Drenthe is in 2023 binnen het drempelbedrag gebleven. De liquide middelen die buiten de schatkist zijn aangehouden, zijn enkel gebruikt voor het betalingsverkeer.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)

	1-1-2023	terugstorting cq. herbestemming	toevoegingen	onttrekkingen	31-12-2023
Algemene reserve	**769**	**-769**	**-**	**-**	**-**
Bestemmingsreserves					
Reserve loon- en prijsontwikkeling	-	411	-	-411	-0
Risicoreserve additionele taken	1.491	-298	428	-260	1.361
Reserve Organisatieontwikkeling	378	-	-	-199	178
Egalisatiereserve	286	140	16	-	441
Reserve VTD	260	-	-	-260	-
Totaal Reserves	**2.415**	**252**	**443**	**-1.130**	**1.980**
Te bestemmen resultaat 2022/2023	618	-618	-	-	1.951
Totaal Vermogen	**3.801**	**-1.134**	**443**	**-1.130**	**3.931**

De stand per 1 januari 2023 en het voorstel resultaat bestemming 2022 sluiten aan met de door het Algemeen bestuur vastgestelde jaarrekening 2022. De verwachte dotaties en onttrekkingen zijn conform de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen.

<u>Reserve loon- en prijsontwikkeling</u>

De algemene reserve is in 2023 omgezet in een reserve loon- en prijsontwikkeling. Deze reserve is bedoeld om financiële tegenvallers als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen te kunnen opvangen. Op basis van de notitie ‘Samenwerken voor Drenthe’ is de reserve in 2022 afgeroomd naar 2,5% van de totale begrote lasten, zijnde € 410.818. In 2023 is de reserve onttrokken om de loon- en prijsontwikkelingen van 2023 te kunnen opvangen.

<u>Risicoreserve additionele taken</u>

Voor de risico’s die GGD Drenthe loopt bij de additionele taken, houden we een risicoreserve aan met een omvang van 33% van de loonkosten van de additionele taken. De maximale omvang, conform de bestuurlijke norm, is € 1.345.000.

De toevoeging aan de Risicoreserve van € 427.750 betreft de 10% risico-opslag, die berekend wordt over de kostprijs van de additionele producten.

De onttrekking van € 259.997 betreft de hogere kosten als gevolg van het Cao akkoord ten aanzien van additionele taken.

<u>Organisatieontwikkeling</u>

De onttrekkingen aan de reserve organisatieontwikkeling betreffen:

- JGZ in Flow € 98.458
- Informatieveiligheid & privacy € 100.940

Egalisatiereserve

De toevoeging aan de egalisatiereserve betreffen:

- Onderzoekskosten epidemiologie € 15.618

Reserve VTD

De onttrekking van € 259.847 betreft de hogere kosten als gevolg van het Cao akkoord ten aanzien van Veilig Thuis Drenthe.

Totaal vermogen

Het totaal vermogen op 31 december 2023 bedraagt € 3.930.741, inclusief het resultaat over 2023 ad € 1.950.689.

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)

	Stand per 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2023
Voorziening Spaarverlof	53	103	-2	154
Totaal	**53**	**103**	**-2**	**154**

Vanaf 2023 hebben medewerkers als gevolg van afspraken binnen de CAO SGO de mogelijkheid om verlof te sparen. Voor het saldo per 31-12-2023 is een voorziening gevormd van € 153.587.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden korter dan één jaar (bedragen x € 1.000)

Specificatie netto-vlottende schulden korter dan 1 jaar	31-12-2023	31-12-2022
Crediteuren	1.374	2.789
Rekening-courant GHOR	-	6
Totaal netto-vlottende schulden korter dan 1 jaar	**1.374**	**2.795**

De daling kan worden verklaard doordat facturen met betrekking tot COVID-19 afnemen.

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)

Specificatie overlopende passiva		31-12-2023	31-12-2022
Nog te betalen bedragen			
	Nog te betalen bedragen	721	1.771
	Belastingen en premieheffing	2.321	2.000
Totaal nog te betalen bedragen		*3.042*	*3.771*
Vooruitontvangen bedragen			
	Vooruitontvangen projectgelden	259	100
	Overige vooruitontvangen bedragen	3.256	511
Totaal vooruitontvangen bedragen		*3.515*	*610*
Totaal overlopende passiva		**6.557**	**4.382**

Nog te betalen bedragen

Dit betreffen facturen met een datum in 2024 maar betrekking hebbend op 2023. De daling kan worden verklaard doordat de kosten met betrekking tot COVID-19 afnemen.

Vooruitontvangen bedragen

De stijging op vooruitontvangen bedragen op 31-12-2023 heeft betrekking op SPUK financieringen. Het betreft terug te betalen bedragen voor SPUK-VIP (Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid) ad € 479.736 en voor SPUK-COVID-19-vaccinatie een bedrag van € 2.211.555. Voor deze SPUK financieringen volgt nog een definitieve afrekening in 2024.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Huur Mien Ruysweg 1 te Assen

GGD Drenthe huurt de locatie Mien Ruysweg 1 te Assen van Long Term CRE Fund B.V. jaarlijks voor een bedrag van € 483.789. Het contract heeft een looptijd van 15 jaar, ingaande op 1 september 2015 en eindigend op 31 augustus 2030. De resterende verplichting voor de huur Mien Ruysweg 1 te Assen ultimo 2023 bedraagt € 3.225.257.

Technisch beheer kantoorautomatisering

GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting met Switch aangegaan voor technisch beheer van kantoorautomatisering. Switch is overgenomen door Dustin NL. De looptijd is 4 jaar en loopt tot en met 30 augustus 2025. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe bedraagt € 103.607. De resterende verplichting van het contract ultimo 2023 bedraagt voor GGD Drenthe € 172.678. Daarnaast hebben we met Axians, Data Management Solutions en Kinwell een verplichting van € 106.449 per jaar voor overig technisch beheer van kantoorautomatisering.

Van Duijnen Koffie B.V.

GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting aangegaan voor aankoop van warme dranken bij Duijnen Koffie B.V. De looptijd van het contract is 5 jaar en loopt tot 31 december 2025. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe bedraagt € 5.685. De resterende verplichting van het contract ultimo 2023 bedraagt € 11.370.

Atalian Green Kitchen
GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting aangegaan voor de catering op de locatie Mien Ruysweg te Assen. De looptijd van het contract is 1 jaar ingaande 1 oktober 2023 en loopt tot en met 30 september 2024. Onderdeel van het contract zijn 3 optiejaren. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe bedraagt € 60.984. De resterende verplichting van het contract ultimo 2023 bedraagt € 45.378.

SoftwareOne
GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting aangegaan voor software en licenties. De looptijd van het contract is 51 maanden en loopt tot 31 december 2024. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe bedraagt € 256.214. De resterende verplichting van het contract ultimo 2023 bedraagt voor GGD Drenthe € 256.214.

Dokter Schoonmaakbedrijf
GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting aangegaan voor de schoonmaak van diverse gebouwen. De looptijd van het contract is 5 jaar en loopt tot 31 december 2025. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe voor de locatie Mien Ruysweg 1 te Assen bedraagt € 88.511. De resterende verplichting van het contract ultimo 2023 bedraagt voor GGD Drenthe € 177.022. De verplichting van de schoonmaak voor de overige locaties zijn opgenomen onder overige huurverplichtingen.

Overige huurverplichtingen
GGD Drenthe heeft, in het kader van haar huisvesting, een verplichting van € 564.296 per jaar voor aangegane huurverplichtingen (inclusief schoonmaak- en servicekosten) voor de consultatiebureaus, TBC en reizigersvaccinaties in Drenthe. Te verdelen in:
1. Jaarlijkse verplichtingen met een looptijd < 1 jaar € 564.296;
2. Jaarlijkse verplichtingen met een looptijd >1 jaar < 5 jaar € 789.555;
3. Jaarlijkse verplichtingen met een looptijd > 5 jaar € 88.994.

Verlofrechten
De verplichting voor overlopende verlofrechten is niet opgenomen. Op basis van een inventarisatie blijkt een saldo aan verlofrechten (exclusief spaarverlof) per ultimo boekjaar van 32.024 uren (2022: 27.856). Tegen een gemiddeld uurloon van € 43,04 per werknemer zou dit een kostenpost van € 1.378.313 bij uitbetaling opleveren.

2. Tabel inzake taakvelden

BBV-Taakvelden	Realisatie 2023
Baten	
0.10 Mutaties reserves	1.156
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0
0.4 Overhead	1.830
0.5 Treasury	349
0.8 Overige baten en lasten	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0
0 Bestuur en ondersteuning	**3.336**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.184
1.2 Openbare orde en veiligheid	148
1 Veiligheid	**1.331**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.514
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	8.097
6.81b Maatschappelijke en vrouwenopvang	303
6 Sociaal Domein	**9.914**
7.1 Volksgezondheid	35.038
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	439
7 Volksgezondheid en milieu	**35.477**
Totaal Baten	50.058
Lasten	
0.10 Mutaties reserves	-580
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-1.951
0.4 Overhead	-9.325
0.8 Overige baten en lasten	-622
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	6
0 Bestuur en ondersteuning	**-12.472**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-985
1.2 Openbare orde en veiligheid	-133
1 Veiligheid	**-1.118**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-877
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-6.933
6.81b Maatschappelijke en vrouwenopvang	-258
6 Sociaal Domein	**-8.068**
7.1 Volksgezondheid	-27.992
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-409
7 Volksgezondheid en milieu	**-28.401**
Totaal Lasten	-50.058
Eindtotaal	**0**
Overhead, % van de totale lasten	15%

Het overheadpercentage geeft een vertekend beeld doordat overhead ten behoeve van de bestrijding van het coronavirus is verantwoord onder taakveld 7.1 Volksgezondheid.

3. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) dienen publieke organisaties de inkomens te publiceren van haar topfunctionarissen. Over 2023 verantwoorden we het inkomen van de directeur en de directeur a.i., en geven we een overzicht van de leden van het Dagelijks en Algemeen Bestuur. Het voor GGD Drenthe toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**		**Dhr. H. Kox**
Functiegegevens		directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023		01-01 t/m 30-09
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0
Dienstbetrekking?		ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 112.770
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 16.910
Subtotaal		*€ 129.680*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 166.792
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.
Bezoldiging		€ 129.680
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		N.v.t.
Gegevens 2022		
bedragen x € 1		**Dhr. H. Kox**
Functiegegevens		directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022		01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0
Dienstbetrekking?		ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 142.815
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 22.528
Subtotaal		*€ 165.343*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 216.000
Bezoldiging		€ 165.343

De vergoeding van de directeur blijft in 2023 onder de jaargrens van de WNT.

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	**Dhr. F. Strijthagen**	
Functiegegevens	directeur a.i.	
Kalenderjaar	**2023**	**2022**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	15-09 t/m 31-12	N.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	4	0
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	454	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 212	€ 206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 118.000	€ 0
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 96.248	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 73.775	€ 0
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 73.775	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.	
Bezoldiging	**€ 73.775**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

De vergoeding van de directeur a.i. blijft in 2023 onder de jaargrens van de WNT.

Tabel 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

GGD Drenthe is een gemeentelijke gezondheidsdienst op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de twaalf Drentse gemeenten. De leden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur zijn allen onbezoldigd lid. Het Algemeen Bestuur wijst uit zijn midden de leden van het Dagelijks Bestuur aan.

Gegevens 2023	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**
De heer R. Wanders	Voorzitter Dagelijks Bestuur en lid Algemeen Bestuur
De heer A. Smit	Vicevoorzitter Dagelijks Bestuur en lid Algemeen Bestuur
De heer M. Turksma	Lid Dagelijks Bestuur en lid Algemeen Bestuur
Mevrouw A. Huijing – van Tongeren	Lid Algemeen Bestuur
De heer B. Luinge	Lid Algemeen Bestuur
Mevrouw J. Bos	Lid Algemeen Bestuur
De heer J. Slomp	Lid Algemeen Bestuur
De heer M. Tuit	Lid Algemeen Bestuur
De heer R. Schans	Lid Algemeen Bestuur
De heer A. Wekema	Lid Algemeen Bestuur
De heer M. Ririhena	Lid Algemeen Bestuur tot en met 1 november
De heer H. Kuiper	Lid Algemeen Bestuur vanaf 1 november
De heer J. Boonstra	Lid Algemeen Bestuur

2.3 Overzicht Incidentele Baten en Lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet een overzicht worden verstrekt van de incidentele baten en lasten. Dit betreft een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd.

Programma	Omschrijving	Baten	Lasten	Eind-totaal
Bedrijfsvoering en middelen	Collectieve waardeoverdracht van oud-medewerkers van Icare en Stichting Jeugdbescherming Noord Drenthe	0	-150	-150
Beschermen - derden	Afrekening voorgaand jaar	58	0	58
Jeugd		1	0	1
Bedrijfsvoering en middelen		28	0	28
Eindtotaal		**87**	**-150**	**-63**

2.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 20 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.386.829.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Er zijn geen geconstateerde afwijkingen die boven de rapporteringsgrens uitkomen:

Begrotingscriterium			
1A.	Overschrijding lasten programma's	€	-
1B.	Overschrijding investeringsbudgetten	€	-
2.	Ongeautoriseerde reservemutaties	€	-
3.	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan het algemeen bestuur zijn gemeld.	€	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden		€	-
4.	Totaal van acceptabele afwijkingen o.b.v. financiële verordening artikel 7 lid 3.	€	-
5.	Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€	-
Voorwaardencriterium			
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		€	-
M&O criterium			
Geen bevindingen		€	-
Totaal van onrechtmatigheden		**€**	**-**

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlage 1 Jaarverantwoording Veilig Thuis Drenthe

Met ingang van het verslagjaar 2015 dienen aanbieders van Veilig Thuis zich jaarlijks maatschappelijk te verantwoorden over hun bedrijfsvoering. De Jaarverantwoording Veilig Thuis is gebaseerd op de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (WMO).

De jaarverantwoording bestaat uit een jaarrekening met accountantsverklaring en het invullen van vragenlijsten in DigiMV.

Jaarrekening

Organisaties die niet verantwoordingsplichtig zijn op grond van de Jeugdwet of Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi) hoeven alleen een gesegmenteerde jaarrekening Veilig Thuis op te leveren. Veilig Thuis Drenthe (VTD) is onderdeel van de GGD Drenthe, die niet onder de verantwoordingsplicht van de Jeugdwet valt. Dit houdt in dat GGD Drenthe verantwoordingsplichtig is voor wat betreft VTD.

Voor VTD 2023 en 2022 ziet de gesegmenteerde jaarrekening er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)

	2023	2022
Opbrengsten Veilig Thuis		
Bijdragen gemeenten*	7.667	7.236
Onttrekking Reserve VTD	260	0
Overige inkomsten	9	21
Totaal opbrengsten	*7.936*	*7.257*
Bedrijfslasten Veilig Thuis		
Personeelskosten	6.154	5.468
Afschrijvingen	0	0
Overige bedrijfskosten	1.763	1.684
Totaal bedrijfslasten	*7.917*	*7.152*
Resultaat	**19**	**105**

* Van de bijdragen gemeenten 2022 heeft € 625.000 betrekking op een extra bijdrage Centrumgemeente Emmen. Van de bijdragen gemeenten 2023 heeft € 851.000 betrekking op een extra bijdrage Centrumgemeente Emmen.

Vragenlijsten DigiMV

De vragenlijsten in DigiMV gaan over onderwerpen als bestuur, bedrijfsvoering, personeel, financiën en productie. Sommige vragenlijsten gaan over de hele organisatie, ook als deze meer taken biedt dan Veilig Thuis. Andere vragen gaan specifiek over Veilig Thuis. DigiMV geeft telkens aan op welk organisatieniveau de gegevens ingevuld moet worden.

Bijlage 2 Nota Reserves en Voorzieningen 2024 - 2027

Het laatste deel van de jaarstukken is de nota Reserves en Voorzieningen. De basis van de gepresenteerde stand van deze nota is de besluitvorming in het Algemeen Bestuur zoals vorig jaar heeft plaatsgevonden. In deze geactualiseerde nota gaan we in op de door het Dagelijks Bestuur vastgestelde mutaties in 2023. De nota reserves en voorzieningen maakt een integraal onderdeel uit van de jaarrekening en daarmee van de vastgestelde jaarplancyclus.

In de navolgende rapportages is de stand per reserve geschetst, inclusief de mogelijke ontwikkeling voor de vier daaropvolgende jaren. Het te bestemmen resultaat 2023 is in deze rapportage verwerkt onder voorbehoud van goedkeuring door het Algemeen Bestuur. De rapportage geeft de actuele stand aan van de reserves per 31 december 2023. Alle bedragen in de reserves zijn in afgeronde duizendtallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Nummer: 0600	Naam: Algemene reserve	
Financiële informatie		
Stand per 31 december 2022		€ 769
Toevoeging		€ 0
Onttrekking	Resultaatbestemming 2022/herschikking	€ -769
Stand per 31 december 2023		€ 0

Verwacht verloop verdere jaren	2024	2025	2026	2027
(Te verwachten) stand per 1 januari	0	0	0	0
Te verwachten stortingen	0	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	0	0	0	0

Mogelijke claims

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	De Algemene reserve is ingesteld om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken. De niet voorziene risico's voor additionele taken, uitgezonderd VTD, worden opgevangen vanuit de Risicoreservering.			
2.	Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden gevormd door batige saldi en toevoegingen vanuit vervallen bestemmingsreserves. Het maximale niveau van de algemene reserve is in 2009 teruggebracht van 10% naar 5% van de omvang van de basistaken.			
3.	Soort	Algemene reserve		Structureel	
4.	Looptijd	Startdatum	2002	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	2,5% basistaken
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	De algemene reserve mag niet worden aangewend als structureel dekkingsmiddel; onttrekkingen alleen via besluit Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	Op basis van de notitie 'Samen werken voor Drenthe' heeft de algemene reserve van de GGD een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen. De algemene reserve is hierdoor niet meer vrij inzetbaar en kan op basis van het BBV niet meer als algemene reserve worden aangemerkt.			

Nummer: 0600	Naam: Reserve loon- en prijsontwikkeling	
Financiële informatie		
Stand per 31 december 2022		€ 0
Toevoeging	Resultaatbestemming 2022/herschikking	€ 411
Onttrekking	Loon- en prijsontwikkelingen 2023 cf begrotingswijziging	€ -411
Stand per 31 december 2023		€ 0

Verwacht verloop verdere jaren	2024	2025	2026	2027
(Te verwachten) stand per 1 januari	0	453	453	453
Te verwachten stortingen	453	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	453	453	453	453

Mogelijke claims

Hogere loon- en prijsontwikkelingen dan de meegegeven compensatie o.b.v. de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’.

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	De reserve loon- en prijsontwikkeling is ingesteld om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken. De niet voorziene risico’s voor additionele taken, uitgezonderd VTD, worden opgevangen vanuit de Risicoreservering.			
2.	Historische achtergrond	Op basis van de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’. Het maximale niveau van de reserve is 2,5% van de omvang van de basistaken.			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2023	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	2,5% basistaken
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	De algemene reserve mag niet worden aangewend als structureel dekkingsmiddel; onttrekkingen alleen via besluit Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Voor deze reserve wordt een maximum aangehouden van 2,5% van de jaarbegroting van het basistakenpakket. Het maximum voor 2023 bedraagt € 453.			
9.	Ontwikkelingsplanning	Eind 2023 is het peil van de reserve 0,0%.			
10.	Algemene opmerkingen	Indien het maximum zoals bij 8. omschreven overschreden wordt, zal het overschot uitgekeerd worden aan de gemeenten conform de verdeelsleutel behorende bij het betreffende boekjaar.			

Nummer: 0601	Naam: Risicoreserve		
Financiële informatie			
Stand per 31 december 2022		€	1.491
Toevoeging	Additionele opslagen	€	428
Onttrekking	Resultaatbestemming 2022/herschikking en diversen	€	-558
Stand per 31 december 2023		€	1.361

Verwacht verloop verdere jaren	2024	2025	2026	2027
(Te verwachten) stand per 1 januari	1.361	1.743	2.171	2.599
Te verwachten stortingen	428	428	428	428
Te verwachten onttrekkingen	-46	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	1.743	2.171	2.599	3.027

Mogelijke claims

Risico's inzake additioneel werk. WW-uitkeringen en frictiekosten van additionele medewerkers worden hieruit onttrokken.

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Het opvangen van risico van additioneel werk.			
2.	Historische achtergrond	Met de presentatie van de kostprijsnotitie en de invoering van de 'hybride organisatie' is vastgesteld dat de tarieven die gebruikt worden bij de uitvoering van de additionele taken een element bevat ter dekking van risico's op dit gebied. Daarbij gaan wij uit van een risicoreservering van 33% van het personele volume additioneel.			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2010	Einddatum	p.m.
5.	Benodigd peil	Minimaal		Maximaal	Zie punt 8
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Directeur en Dagelijks Bestuur, verantwoording achteraf aan Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	'Personeelsvolume additionele taken per einde jaar' x 'worst-case scenario (=33%)'. De gewenste omvang, conform deze norm, voor 2023 is € 1.345.			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie mogelijke claims.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Nummer: 0602		Naam: Reserve organisatieontwikkeling	
Financiële informatie			
Stand per 31 december 2022		€	378
Toevoeging		€	0
Onttrekking	Diversen	€	-199
Stand per 31 december 2023		€	178

Verwacht verloop verdere jaren	2024	2025	2026	2027
(Te verwachten) stand per 1 januari	178	302	196	107
Te verwachten stortingen	718	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	-594	-106	-89	-77
Te verwachten stand per 31 december	302	196	107	30

Mogelijke claims

- informatieveiligheid en continuïteit: bewustwording van de risico's ten aanzien van informatieveiligheid en het borgen van de continuïteit van de dienstverlening;
- Businesscase 'JGZ in Flow naar meer zorg op maat';
- Transformatie JGZ;
- Governance Zorg en Veiligheid;
- Regeling Vervroegd Uittreden (RVU).

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Aansluiten op verwachte - en gesignaleerde ontwikkelingen.			
2.	Historische achtergrond	Voor organisatieontwikkeling zijn geen structurele posten opgenomen in de begroting.			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2010	Einddatum	pm
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 10	Maximaal	€ 500
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Directeur en Dagelijks Bestuur, verantwoording achteraf aan Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij de onder 2. genoemde onderwerpen en de mogelijk claims.			
9.	Ontwikkelingsplanning	De GGD is een professionele en kennisrijke organisatie die, zeker de komende jaren, een belangrijk expertisecentrum van en voor de gemeenten is. Om deze rol aan te (blijven) kunnen is het in onze ogen noodzakelijk om de medewerkers en organisatie voortdurend te ontwikkelen.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Nummer: 0603	Naam: Egalisatiereserve	
Financiële informatie		
Stand per 31 december 2022		€ 286
Toevoeging	Resultaatbestemming 2022/herschikking en diversen	€ 155
Onttrekking		€ 0
Stand per 31 december 2023		€ 441

Verwacht verloop verdere jaren	2024	2025	2026	2027
(Te verwachten) stand per 1 januari	441	338	357	376
Te verwachten stortingen	27	27	28	28
Te verwachten onttrekkingen	-130	-8	-9	-9
Te verwachten stand per 31 december	338	357	376	395

Mogelijke claims

Egalisatie van de kosten van 3 onderzoeken epidemiologie per vier jaar (€ 72), opleiding Forensisch artsen (€ 71), Publieke Gezondheid Asielzoekers (€ 219) en opleiding arts infectieziektebestrijding (€ 24).

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).			
2.	Historische achtergrond	Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2011	Einddatum	p.m.
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	p.m.
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Directeur en Dagelijks Bestuur, verantwoording achteraf aan Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij de onder 1. genoemde onderwerpen.			
9.	Ontwikkelingsplanning	p.m.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Nummer: 0604	Naam: Reserve VTD	
Financiële informatie		
Stand per 31 december 2022		€ 260
Toevoeging		€ 0
Onttrekking	Loon- en prijsontwikkelingen 2023 cf begrotingswijziging	€ -260
Stand per 31 december 2023		€ 0

Verwacht verloop verdere jaren	2024	2025	2026	2027
(Te verwachten) stand per 1 januari	0	0	0	0
Te verwachten stortingen	0	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	0	0	0	0

Mogelijke claims

Onder andere MDA++, de radarfunctie en de toename van het aantal te verwerken meldingen.

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).			
2.	Historische achtergrond	Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2018	Einddatum	p.m.
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	p.m.
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Directeur en Dagelijks Bestuur, verantwoording achteraf aan Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij de onder 1. genoemde onderwerpen.			
9.	Ontwikkelingsplanning	p.m.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Nummer: 0644	Naam: Voorziening spaarverlof	
Financiële informatie		
Stand per 31 december 2022		€ 53
Toevoeging	Diversen	€ 100
Onttrekking		€ 0
Stand per 31 december 2023		€ 154

Verwacht verloop verdere jaren	2023	2024	2025	2026
(Te verwachten) stand per 1 januari	154	138	138	138
Te verwachten stortingen	14	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	-30	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	138	138	138	138

Mogelijke claims

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten). Bij verlofsparen is sprake van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.			
2.	Historische achtergrond	Vanaf 2022 hebben medewerkers als gevolg van afspraken binnen de CAO SGO de mogelijkheid om bovenwettelijk vakantie-uren te sparen.			
3.	Soort	Voorziening		Structureel	
4.	Looptijd	Startdatum	2022	Einddatum	p.m.
5.	Benodigd peil	Minimaal	n.v.t.	Maximaal	n.v.t.
6.	Storting	Op basis van een jaarlijkse inventarisatie van het saldo verlofsparen zal gestort of onttrokken worden aan de voorziening.			
7.	Onttrekking	De daadwerkelijke opname van het verlof.			
8.	Risicocalculatie	Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij de onder 1. genoemde onderwerpen.			
9.	Ontwikkelingsplanning	p.m.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Bijlage 3 SiSa verantwoordingen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	H29	**Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en**		Naam van de pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H29/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – Inclusief verantwoording tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: H29/03*	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/04*	Toelichting - verplicht als bij H29/04 "Nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/05*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/ Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/06*
			1	Kwetsbaarheden wegnemen	€ 337.750	€ 337.750	Nee	*De verlening van de uitkering was pas 20 maart 2023 waardoor vanaf dat moment pas inzet heeft kunnen*	Ja
			2	Verstevigen (boven) regionale monitoring en surveillance	€ 0	€ 0	Nee	*n.v.t*	Nee
			3	Versterken wetenschappelijke kennisinfrastructuur	€ 0	€ 0	Nee	*n.v.t*	Nee
			4	Samenwerking bovenregionaal niveau	€ 0	€ 0	Nee	*n.v.t*	Nee
			5	Versneld opleiden	€ 105.967	€ 105.967	Ja		Ja
VWS	H29B	**Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en** SiSa tussen medeoverheden		Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die GGD invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/01*	Naam van de pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H29B/03*	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/04*	Toelichting - verplicht als bij H29B/04 "Nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/05*	
			1	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Kwetsbaarheden wegnemen	€ 0	Nee	*n.v.t*	
			2	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Verstevigen (boven) regionale monitoring en surveillance	€ 0	Nee	*n.v.t*	
			3	50520 Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg	Versterken wetenschappelijke kennisinfrastructuur	€ 0	Nee	*n.v.t*	
			4	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Samenwerking bovenregionaal niveau	€ 0	Nee	*n.v.t*	
			5	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Versneld opleiden	€ 142.868	Ja		
VWS	H33	**Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie**		Besteding (jaar T) voor het in stand houden van een infrastructuur t.b.v. een basiscapaciteit voor het zetten van COVID-19 vaccinaties daarbij rekening houdend met mogelijke opschaling *Aard controle R* *Indicator: H33/01*	Besteding (jaar T) voor opschaling van de basisinfrastructuur voor het zetten van COVID-19 vaccinaties in het kader van een vaccinatiecampagne. *Aard controle R* *Indicator: H33/02*	Heeft u (met toestemming van de minister van VWS) de infrastructuur voor basiscapaciteit voor alternatieve doeleinden ingezet? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: H33/03*	Besteding (jaar T) ten behoeve van alternatieve doeleinden (verplicht als bij voorgaande indicator 'Ja' is geselecteerd) *Aard controle D2* *Indicator: H33/04*		
				€ 1.143.518	€ 2.472.927	Ja	€ 23.732		

Bijlage 4 Verklarende woordenlijst

ABO	Algemeen bestuurlijk overleg
ABR	Antibioticaresistentie
AIOS	Arts in opleiding tot specialist
AGV	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWPGNN	Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord Nederland
AZC	Asielzoekerscentrum
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCG	Bacillus calmette-guérin (vaccin tegen tuberculose)
BI	Business-intelligence
BMR	(vaccin tegen) Bof, mazelen en rodehond
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOCKers	Bewust oplettende carbid knallers
BRMO	Bijzonder resistente micro-organismen
BSO	Buitenschoolse opvang
BVD	Bestuurlijk veiligheidsoverleg Drenthe
CB	Consultatiebureau
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
CRI	Crisis, rampen en Incidenten
CSG	Centrum Seksueel Geweld
DI-PG	Deskundige Infectiepreventie
DTP	(vaccin tegen) Difterie , tetanus, polio
DKTP	(vaccin tegen) Difterie , kinkhoest, tetanus, polio
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DWO	Digitale Werkomgeving
Fido	Wet financiering decentrale overheden
FMEK	Forensisch medische expertise bij kindermishandeling
FMMU	Forensisch Medische Maatschappij Utrecht
GAGS	Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulverleningsorganisatie in de regio
GIDS	Gezond in de stad: landelijke stimuleringsprogramma
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
GROP	GGD rampen opvangplan
GO	Georganiseerd overleg
GOB	Gastouderbureau
GOR	Gezondheidsonderzoek na rampen
Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
ICP	Integraal Crisis Plan
IKB	Individueel Keuze Budget
IKK	Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
ISK	Internationale Schakelklas
HBO	Hoger beroepsonderwijs

HG	Huiselijk geweld
HIb	Haemophilus influenzae type B (Hib)-ziekten
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
HPV	Humaan papillomavirus
IVN	Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	Jongeren op gezond gewicht
KD+	Mijn Kinddossier
KDV	Kinderdagverblijf
KIES	Kinderen in Echtscheidingssituaties
KNMAR	Koninklijke Nederlandse Marechaussee
KvdVK	Kans voor de Veenkoloniën
KWE	Kleinschalige Wooneenheid
KWG	Kleinschalige Woongroep
LEWE	Landelijk Expertise Netwerk Windenergie
LHBT	lesbische vrouwen/homoseksuele mannen/biseksuelen/transgenders
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MDA++	Multidisciplinaire aanpak intersectoraal en specialistisch
Men ACWY	Meningitis ACWY
MK	Met kinderen
MKD	Mijn KindDossier
MRSA	Meticilline-resistente staphylococcus aureus (‘ziekenhuisbacterie’)
MSM	Mannen die seks hebben met mannen
NNZ	Nu Niet Zwanger
OGGz	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OMAC	Operationeel Medewerkers Actiecentrum
OPD	Omgevings Platform Drenthe
OTAV	OndersteuningsTeam Asielzoekers en Vergunninghouders
OTO	Opleiden, trainen, oefenen
P&O	Personeel & organisatie
PGA	Publieke gezondheid asielzoekers
PI	Penitentiaire Inrichting
POH	Praktijk Ondersteuner Huisartsenzorg
PrEP	Pre-Exposure Prophylaxis
PSHi	Psychosociale hulverlening bij incidenten
PSHOR	Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
PSZ	Peuterspeelzaal
RGS	Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten
RIVM	Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu
ROAZ	Regionaal Overleg Acute Zorg
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SOA	Seksueel overdraagbare aandoening
TBC	Tuberculosebestrijding

THZ	Technische Hygiënezorg
UMCG	Universitair Medisch Centrum Groningen
VDG	Verenigde Drentse Gemeenten
VNG	Verenigde Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord-Nederland
VO	Voortgezet Onderwijs
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VTD	Veilig Thuis Drenthe
VVE	Voorschoolse – en Vroegschoolse Educatie
VWS	Volksgezondheid, welzijn, sport
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WPG	Wet Publieke Gezondheid
WNT	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
ZIF	Zorg Innovatie Forum
WTZi	Wet Toelating Zorginstellingen
ZK	Zonder kinderen